

GENE EDWARDS

PRISCILLA NAPLÓJA

ELŐSZÓ

Jómagam, Priscilla, éppen most kaptam hírt Timóteus haláláról.

Az eredeti tizenkettő közül csak János maradt életben. Pál Rómában lelte halálát, Barnabás a hön szeretett szigetén, Cipruson lehelte ki lelkét. Szilász életét egy római katona kardja oltotta ki, a görögországi Rodosz szigetén.

A nyolc fiatalember közül, kiket Pál Efézusban tanított, elsőként Arisztarkhosz találkozott a halál angyalával. Szekundosz Néró kezei által halt meg - mint ahogyan Szópatér is. Tituszt Kréta szigetén feszítették meg, ahol hűségesen szolgálta Urát. Most azonban Timóteus életét oltották ki Efézus városában. A nyolc közül csak Gájusz maradt életben.

Pál és Barnabás első útjáról Szilász naplójából értesülhettél, míg Pál második útját Titusz írta le. Ezek után Timóteus számolt be Pál efézusi útjáról és ezen belül olvashattál a nyolc fiatalember tanításáról is.

Némi idő elteltével Timóteustól kaptam levelet, melyben arra kért engem, hogy folytassam a történetet az efézusi üldöztetés kirobbanásának idejétől. Timóteus kérésének teljesítése nehéz feladat számomra. Mégis, most, hogy ő már halott, minden elszántságomat latba vetem, hogy eleget tegyek ennek.

Nagyon sok mindenről kell írnom: Pál utazásáról Dalmáciába, a jeruzsálemi üldöztetésről, Pál cézárei bebörtönzéséről, és hihetetlen akaraterejéről, melyről tanúbizonyságot tett, miszerint mindenképpen el akart jutni Rómába. Egy eseményekkel teli időszak zajlott le nagyon rövid időn belül.

Amikor én és Akvila először találkoztunk Pállal Korinthusban, jómagam húszas éveim elején jártam, de már nagyon öreg vagyok. (Akár öreganyónak is szólíthatasz.) Amennyiben visszatekintek azon csodákkal teli évekre, mégis úgy érzem mintha csak tegnap történt volna minden. És ahogy jobban belegondolok, igenis mindenről be szeretnék számolni ami az efézusi üldöztetés után történt.

Éppen ezért, térjünk vissza Efézusba kalandozásunk kezdetén, hogy elmeséljem az üldöztetés körülményeit, mely oly hamar véget vetett Pál ott tartózkodásának.

Pál három évet töltött már Efézusban, megalapította a gyülekezetet nyolc fiatal munkással. (El kell mondanom neked, hogy mind a nyolc csodálatos férfiú lett.)

Tehát kezdjük az üldöztetésnél. Amikor kirobbant, minden ízében tragédiát hordozott, azonban a vége inkább komédiába fulladt!

ELŐSZÓ

Jómagam, Priscilla, éppen most kaptam hírt Timóteus haláláról.

Az eredeti tizenkettő közül csak János maradt életben. Pál Rómában lelte halálát, Barnabás a hön szeretett szigetén, Cipruson lehelte ki lelkét. Szilász életét egy római katona kardja oltotta ki, a görögországi Rodosz szigetén.

A nyolc fiatalember közül, kiket Pál Efézusban tanított, elsőként Arisztarkhosz találkozott a halál angyalával. Szekundosz Néró kezei által halt meg - mint ahogyan Szópatér is. Tituszt Kréta szigetén feszítették meg, ahol hűségesen szolgálta Urát. Most azonban Timóteus életét oltották ki Efézus városában. A nyolc közül csak Gájusz maradt életben.

Pál és Barnabás első útjáról Szilász naplójából értesülhettél, míg Pál második útját Titusz írta le. Ezek után Timóteus számolt be Pál efézusi útjáról és ezen belül olvashattál a nyolc fiatalember tanításáról is.

Némi idő elteltével Timóteustól kaptam levelet, melyben arra kért engem, hogy folytassam a történetet az efézusi üldöztetés kirobbanásának idejétől. Timóteus kérésének teljesítése nehéz feladat számomra. Mégis, most, hogy ő már halott, minden elszántságomat latba vetem, hogy eleget tegyek ennek.

Nagyon sok mindenről kell írnom: Pál utazásáról Dalmáciába, a jeruzsálemi üldöztetésről, Pál cézárei bebörtönzéséről, és hihetetlen akaraterejéről, melyről tanúbizonyságot tett, miszerint mindenképpen el akart jutni Rómába. Egy eseményekkel teli időszak zajlott le nagyon rövid időn belül.

Amikor én és Akvila először találkoztunk Pállal Korinthusban, jómagam húszas éveim elején jártam, de már nagyon öreg vagyok. (Akár öreganyónak is szólíthatok.) Amennyiben visszatekintek azon csodákkal teli évekre, mégis úgy érzem, mintha csak tegnap történt volna minden. És ahogy jobban belegondolok, igenis mindenről be szeretnék számolni, ami az efézusi üldöztetés után történt.

Éppen ezért, térjünk vissza Efézusba kalandozásunk kezdetén, hogy elmeséljem az üldöztetés körülményeit, mely oly hamar véget vetett Pál ott tartózkodásának.

Pál három évet töltött már Efézusban, megalapította a gyülekezetet nyolc fiatal munkással. (El kell mondanom neked, hogy mind a nyolc csodálatos férfiú lett.)

Tehát kezdjük az üldöztetésnél. Amikor kirobbant, minden ízében tragédiát hordozott, azonban a vége inkább komédiába fulladt!

ELSŐ FEJEZET

Huszonnégyezer ember kiabált torkaszakadtából, amint végighaladtak Efézus utcáin, mégpedig a következőket: „Megalé hé Artemisz Efeszión!”, („Nagy az efézusi Artemisz!”), oly képet nyújtva melyet soha nem felejték el. Az ötszáz éve felépült város történetének legnagyobb üldöztetése volt ez, és természetesen ki más ellen indult volna, mint Pál!

Úgy tűnt ő minden alkalommal bajba keveredhet, - ez pedig így is történt azon a tavaszi napon Efézusban.

Gyakran megkérdezték tőlem: „Te is ott voltál, amikor kirobbant a lázadás?” Igen, ott voltam, azonban asszony létemre én nem mehettem az amfiteátrumba. Sajnos nem láthattam amint a több mint húszezer ember örült módon ordibál... hogy miért?! Arról fogalmam nem volt! De nekik sem!

A lázadás szikrája Ártemisz játékaiban lezajlása közben robbant ki, (melyeknek minden második évben Efézus adott otthont). Ez olyan időszak szokott lenni, amikor a birodalom minden részéből híres atléták jönnek el számtalan nemzet képviselőiben és összemérik képességeiket egymás ellen.

Mi okozta a lázadást? A mai napig nem tudja senki. Egy kora hajnalban, amikor a játékok éppen kezdetüket vették, az ezüstművesek céhének tagjai egybegyűltek a város melletti téatrumban. A gyülekezés vezetője Demeter volt, Kisázsia legnagyobb ezüstművese. Az összejövetel végtelenül komor hangnemben folyt le. Az elmúlt tizenkét hónapban csapnivalóan kevés bálvány szobrocskát adtak el és minden jelenlévő nagyon jól ismerte ennek okát. Több száz bűvész és szemfényvesztő égette el fekete mágiát tartalmazó könyveit a piactéren! Efézus városának lakói, mint ahogyan a látogatók is, már nem vásárolták ezen bálvány szobrocskákat olyan nagy mértékben mint eddig tették az előző évek során. Számos helybéli mágus, mint ahogyan Efézus városának átlagos polgárai, többnyire elfordultak ezektől a babonáktól... és minden amiatt amit Pál hirdetett.

Most, a játékok kezdetével, vajon tovább csökken a kereslet ezen árucikkek iránt? Ez képezte a céh tagjai által alkotott gyűlés központi kérdését.

De miért lázadtak fel?

A hagyományok szerint, a játékok nyitó napján hatalmas emberáradat indult el Artemis templomától a város felé az északi kapuig. Ekkor a tömeg áthalad a kapun és a Márványos Úton jut tova, mely éppen a téatrum alapzatánál található. Innen a parádés társaság felmegy a hegyre, és elhagyják a városházát. A csoport ekkor kilép a városkapun, pontosabban a Magnézia kapun, és itt ér véget a felvonulás.

A céh tagjai az amfiteátrum fő bejárata előtt találkoztak, mely a Piac Utcán található a belvárosban.

A céhtagok már nagyon dühösek és izgatottak voltak, hiszen Demeter igen lázító szavakkal szólt hozzájuk. Íme a beszéd egy részlete. Úgy is mondhatnánk, hogy ez volt a lázadás kirobbantója. (Ap. Csel. 19,25-27)

Emberek tudjátok, hogy ez a mesterség biztosítja jólétünket. Amint látjátok és halljátok, ez a Pál okoskodásaival nemcsak Efézusban, hanem majdnem egész Ázsiában nagy tömegeket meggyőzött arról, hogy nem istenek azok, amiket kézzel csinálunk. De nemcsak az a veszély fenyeget, hogy szakmánk tönkremegy. Hanem, hogy a nagy Artemis istennőnek a templomát is semmibe veszik, és csorbát szenved fensége, pedig egész Ázsia, sőt az egész világ tiszteli!

Amikor befejezte beszédét, a feldühödött ezüstművesek azonnal kivonultak az utcákra és így kiabáltak: „Nagy az efézusi Ártemisz!”

Mindazok akik részt vettek a parádén, csatlakoztak a kiáltozó céhtagokhoz. Néhány báméskodó arra gondolt, hogy ez jel valamely atlétikai megmérettetés kezdetére a teátrumban. Jókedvűen csatlakoztak hát a kiáltozókhöz, és beléptek az amfiteátrum helyszínére. Azonban az ezüstművesek ekkor már nem voltak józan eszűknél. Egyikük így szólt a többihez: „Hozzuk ide a bajkeverőt! Minden biztonnal hamar rátalálunk, hiszen vagy a piactéren, vagy pedig Tirannosz iskolájában van!”

Nemsokára a tagok közül néhányan már lármázva járták Efézus utcáit: „Hol van Tárzusi Pál?”

Ekkor kezdődtek a zavargások. Néhányan arra gondoltak, hogy ezek az ezüstművesek talán egy tolvajt keresnek, mások azt, hogy a városatyák egy különleges gyűlést készítenek elő a teátrumban. (Ezek az összejövetelek mindig azzal kezdődtek, hogy így kiáltottak: „Nagy az efézusi Ártemisz!”) A piactéren lévő emberek kíváncsiságtól hajtva, amikor meghallották a felhívást, követni kezdték azokat, akik a teátrum felé közeledtek. Mindenki csak annyit láthatott, hogy az emberek a teátrum felé sietnek, mialatt mások ezen építményben skandálnak.

Mindazok, aki Tirannosz iskolájába indultak, Pált keresvén, nem találtak ott senki mást Tirannoszon kívül. Éppen reggeli óráit tartotta Platón tanaiból. Azonban Pál keresése nem bizonyult hiábavalónak. Megtalálták a galáciai Gájuszt és a tesszalónikai Arisztarkhoszt, akiket azonnal megragadtak és az utcákon át vonszolva a teátrumig vitték. Ezalatt mindazok, akik a piactéren gyülekeztek, - mely telve volt idegen földekről érkezett látogatókkal is, - bizonyosak voltak afelől, hogy valami igen különleges dolog történik. Hallván a kiáltásokat: „Nagy az efézusi Ártemisz!” és látván a vonszolt férfiakat, kíváncsiságuk egyre növekedett. Ki állhatott volna ellen eme titoknak? (Mi több, Gájusz hangos ellenkezése csak felkorbácsolta érdeklődésüket.)

Hamarosan az egész piactéri tömeg minden előzetes felkérés nélkül csatlakozott a kiáltáshoz és együtt visszhangozták azt városszerte. A sokaság gyarapodott számában. Arisztarkuszt és Gájuszt a teátrumba vitték, egyenesen annak színpadára. Gájusz csápolta és kiabált, ezért felemelték a levegőbe és úgy cipelték fel az emelvényre az emberek elé.

- Ártemisz ellenségeit látjátok! - kiáltotta valaki. Ezt hallván az értelmetlen kiáltozás csak fokozódott. Meg is lett az eredmény, hiszen szinte minden efézusi lakos immár igyekezett a város központi részében található színházterre.

Függetlenül attól ki lépett a színház területére, mindenki mosolygott, mert Gájusz tényleg igen mulatságosan festett látványos ellenkezésével.

Említést kell tennem arról is, hogy abban az időben a színház még építés alatt állt, és csak abban az évben fejezték be teljes mértékben, amikor Jeruzsálemet lerombolták. Az építkezésen dolgozó rabszolgák rémülten figyelték az ordító tömeg nyújtotta látványt.

A színházat egy hegy oldalába vájták, melynek fő bejáratából kiváló látkép nyílik Efészusra és a csillogó vizű Égei tengerre.

A színház kitűnő akusztikával rendelkezett, hiszen a kiáltások visszhangzottak a városban és az azt körülvevő térségben. Ekkorra az emberek bezárták boltjaikat, a földművesek elhagyták a mezőket, a piactér elnéptelenedett, hiszen mindenki az amfiteátrum felé futott. A házak is üreseké váltak. Ameddig a szem ellátott, a kikötő térségéből is csak igyekvő embereket lehetett látni mindenfelé, akik útjukon csatlakoztak a skandalókhöz.

Ezt látnod és hallanod kellett volna, ahhoz, hogy el tudj képzelni. Az asszonyok és gyermekek kérdéseket tettek fel azzal kapcsolatban, hogy mi történik.

Világos válasz nem érkezett sehonnán, azon kívül, hogy a legtöbben azt vélték csupán, hogy a helyi istennőt tisztelik a hangos kiáltozással. (Ez a zavargás eredményezte végül is, hogy a befejezetlen színház először telt meg.) Az egész esemény kezdett a komédiába átsapni. Mikor Timóteus felmérte, hogy az egész, ami történik Pállal van kapcsolatban, felnyögött: ‘Oh, ne! Ez a tömeg!... Ha Pál meghallja, hogy összegyűltek, megpróbál beszélni hozzájuk!’ Ezzel elrohant Szekundosz megkeresésére. (A többi testvérek ugyanis az Efézus körüli városokba és helységekre mentek el éppen, hogy az újonnan alakult gyülekezetekben hirdessék az igét.)

- Szekundosz! Valamiféle zendülés tört ki, ez a nagy tömeg a színházba tart. Segíts, hogy Pált megtaláljam, de ha lehet meg kell állítsuk őt, hogy a környékére se jusson a színháznak. Ha nem bírál vele

szólj, de lehet, hogy valamennyien együttesen kell meggyőzzük, arról, hogy ne menjen oda most, bármibe is kerülne ez!

Szekundosz megértett mindent és elfutott a kikötő irányába, mert úgy vélte ott megtalálja Pált. Timóteus indítványára a testvérek csapata indult különböző irányokba, hátha találnak valakit, aki tudja pontosan hol tartózkodik Pál. Végül, mikor a kikötő környékén megtalálták felmérték, hogy jómaga figyelmen kívül hagyta teljesen a városban zajló hangoskodást. Mint sokan mások, Pál is azt gondolta, hogy a játékokhoz kapcsolódik az egész felbolydulás.

Szokásához híven, amikor Pál megértette, hogy Gájuszt és Arisztarkhoszt a színházba hurcolta az összecsendült tömeg és hogy tulajdonképpen ő maga a zavargás központja elhatározta, hogy a színházba megy és beszél a tömeghez. Hogy fiatal tanítványai mennyire lettek volna képesek megakadályozni ebben, azt soha nem tudhatjuk meg. De az én drága férjem, Akvila volt az, aki megállította Pált. Férjem csendes ember volt, aki ritkán nyilvánítja ki véleményét de amikor ezt megteszi mindenki felfigyel rá - még Pál is így tett! Akvila tehát Pál elé állt a szemébe nézett és azt mondta neki:

- Te nem fogsz a színházba menni!

Csak ennyit mondott. Előbb feszültté váltak Pál vonásai, azonban rövidesen lecsillapodott és megtört. Pál tudta, hogy bárki most helyében ezt kellene tegye mert ha Akvilának is ez a meggyőződése, akkor ő maga is fel kell adja konok akarátát.

Míg mindez rejtve ment végbe a zsidók zsinagógájánál egy másik felvonás volt előkészületben.

Alexandernek, a vezetők egyikének fülébe jutott, hogy a színház megtelt Ártemisz rajongóival, akik tiszteletüket kiáltják ki, azonban azt is meghallotta, hogy a felbolydulás oka Pál volt többek között. Ezért eldöntötte, hogy a színházba megy és a tömeg előtt kifejti a meglátását hadd tudja meg Efézus minden lakója, hogy sem ő maga sem a többi zsidók a zsinagógából nem követői Pálnak. De félreértette a pillanatot, s bárha szerinte ez volt a megfelelő idő, hogy az egész városnak tudomására hozza, hogy Pál csak egy idegen itt, egy hitehagyott zsidó. Azonban nem számított a kapott válaszra!

Mikor belépett a színházba egyenesen az emelvényre lépett, kezével csendre intve a népet. A tömeg ekkor robbant ki - azonnal felismerték, hogy zsidó az öltözete elárulta ezt, és mindenki tudta a zsidók nem imádják Ártemiszot. Az addigi skandálás egyszerre ordításba csapott át. Alexander és társai kegyetlen fogadtatásban részesültek. De az ordítást nem hagyott alább. Ott álltam kívül a színházon reménykedve, hogy talán csak hallok valamit Gájusz és Arisztarkusz sorsa felől.

A föld szó szerint remegett a lábam alatt az ordítástól és két drága testvérünk életéért aggódtam. Végül is aljutott a hír a város jegyzőjének a fülébe, aki városatyja volt egyben. Mikor mindez megtörtént ő a templomban tartózkodott, elküldött hát egy embert, hogy az megtudakolja mi okozza az előre be nem tervezett gyülekezést. De a mennydörgésszerű férfihangok zavarában amely egyre erősödött elhatározta, hogy nem várja meg hírmondója visszatértét. Amikor a színházhoz ért némileg megértett valamit abból ami ennek az értelmetlen összesereglésnek az okozója volt. Megállt, mélyet lélegzett és az emelvényre lépett. Azonnal felismerték és helyeslőleg éljeneztek.

Kezét felemelte és csend lett. Egyértelmű szavait minden ember felfogta a jelenlevők közül. A rómaiak meghallják ezt a zendülést és válaszként ellepik Efézust, de ami rosszabb ennél, hogy elveszíthetjük szabadságukat.

(Nem kicsi dolog ugye, hogy az efézusi jegyző Pál közeli barátja volt!) Lukács, aki bent tartózkodott a színházban és végignézte az egészet később így számolt be az efézusi jegyző beszédéről: Ap. Csel. 19:35-40

„Efézusi férfiak, - ki ne tudná, hogy Efézus a nagy Ártemisz istennő templomának képörzője, amelynek képe az égből esett le hozzánk. Mivel ennek ellene nem mondhatnak nincs okotok felháborodni bármilyen dologért. Csillapodjatok le ezért hát. Ide hoztátok ezeket a férfiakat, akik nem szentségrontók sem a mi istennőnk ellen nem mondtak rosszat. Ha pedig Demeternek és a többi mesterembernek valami panasza van ellenük vannak törvényszékek ahol a bírák átveszik ügyüket. Legyen hát minden törvény szerint. Avagy ha bárkinek bármilyen panasza van a törvényes gyűlésen kell elintézni. Félek ugyanis attól, hogy a Róma kormányzása elleni lázadással vádolhatnak ezen a napon mivel teljesen indokolatlan ez a gyűlés. Ha pedig Róma kérdőre von bennünket és magyarázatot kell adni azért ami itt történt mi nem tudnánk mit mondani...”

A jegyző ekkor rendeletet adott, hogy oszlassák fel a gyűlést. A Színház ahogy megtelt, úgy ki is ürült hamarosan.

- Ti ketten, elég jól vagytok ahhoz, hogy haza tudjatok menni? - kérdezte a jegyző Gájuszt és Arisztarkhoszt.

- Nem éppen, - felelte Gájusz, megpróbálván utánozni Pál magatartását a filippibeli bebörtönzésekor.

- Bármilyen is a helyzeted, ha járni bírsz, akkor sűrgetlek, hogy hagyd el Efézust mihamarabb.

Arisztarkosz odasúgta Gájusznak:

- Tűnjünk innen hamar hisz te nem vagy római állampolgár és én semmi nyomát nem látom, hogy valami miatt elnézést kell kérjen tőled valaki.

Gájusz sebei véreztek még akkor is amikor házukhoz hozták őt.

Főképpen Pál értette meg az egészből, hogy utolsó óráit tölti Efézusban. Azon az éjszakán a hívők mind összegyülekeztek, hogy Pál utolsó beszédét meghallgassák és jó utat kívánjanak neki.

MÁSODIK FEJEZET

- Már eldöntöttem, hogy néhány napon belül elhagyom Efézust, Korinthusba indulok. Már jó ideje terveztem azt, hogy Korinthusba érek míg a Pünkösdi ünnepségek elkezdődnek, ezért megírtam nekik terveimet. Azonnal oda indultam volna, azonban Ártemisz Játékai olyan jó lehetőséget mutattak számomra, csakis ezért halasztottam utamat. Amint tudjátok emiatt történt úgy, hogy Tituszt küldtem Korinthusba helyettem. A mai zavargások azonban megváltoztatták terveimet, így nem maradhatok itt a játékok alatt.

Mindenki nevetett.

- Meglehet az Úr jobban értékelte eredeti terveidet, testvér, - kiáltotta valaki.

- Úgy tűnik be kell látnom ezt, - válaszolta Pál. - Álláspontom a következő: elhagyom most a várost, de emlékeztetni fogom magam arra, hogy ezt úgyis meg kellett volna tennem néhány napon belül. Ezen a reggelen lementem a kikötőbe és olyan hajót kerestem, mely Troász felé indul. Titusznak pár nap múlva Troászban kell lennie, hogy találkozzunk, reményeim szerint pedig jó híreket fog hozni számomra Korinthusból. A Korinthusiakhoz írt első levelem nagyon kemény mondanivalóval bírt. Mostanra az eklézsia krízis helyzete meg kellett oldódjon, vagy pedig ellenkezőleg még rosszabbra fordultak a dolgok. Azt hiszem alábecsülöm érzéseimet ha csak annyit mondok, hogy kíváncsian várom Titusz beszámolóját. Abban reménykedem, hogy a korinthusi hírek jók lesznek, azonban, - Pál szeméi szikráztak, - soha nem lehet kiismerni azokat a görögöket. Ők nem olyan kedves, csendes és béke szerető emberek, mint az efézusiak!

Miután a nevetés hangjai elhaltak, Pál így folytatta:

- Ha nem találkozom Titusszal Troászban, abban egyeztünk meg, hogy a görögországi Filippiben mindenképpen. Miután beszéltem Titusszal reményeim szerint visszatérek hozzátok és újra együtt lehetünk!

Mindannyian tapsoltak és örvendeztek.

- Mire visszatérek, azt remélem, hogy e város lakossága elfeledi tárzusi Pált és barátait.

- Azonban mi soha nem fogjuk elfelejteni őket, - nyögött fel Gájusz.

- Ígéretet tettem nyolc fiatalembernek, hogy elviszem őket Jeruzsálembe. Ennek okán, miután eljövök hozzátok, elhajózunk Izraelbe, mégpedig a tengerparti Cézárea lesz kikötésünk célpontja, onnan pedig... irány Jeruzsálem!

Pál szünetet tartott.

- Egy utolsó szó. Ezekben a percekben számos pogánykeresztyén testvér hagyja el otthonát és Róma felé indulnak... kérésemre. Azt javasoltam neki, hogy ne menjenek egyenesen Rómába, hanem inkább gyülekezzenek Filippiben, onnan pedig együtt menjenek tovább a birodalom fővárosába.

- Hányan egész pontosan, Pál?

- Megközelítőleg negyvenen. Filippiben fogok találkozni velük.

Számos kérdés következett. Ezek után minden szempár rám és férjemre szegeződött.

- Priscilla, - Pál intett nekem. - Mesélj terveitekről. Mondd el a testvéreknek hogyan tervezitek elérni Rómát.

Így válaszoltam:

6

- Akvila, Epenétusz és jómagam elhagyjuk Efézust néhány napon belül, egyenesen Filippibe fogunk menni. Onnan mi hárman Rómába indulunk. Úgy számolom, ahhoz, hogy mind a negyven pogánykeresztyén testvér Filippibe érjen szükség lesz három hónapra, azonban mi hárman csak néhány napig leszünk Filippiben. Nekem mindenképpen Rómában kell lennem mielőtt mindannyian odaérnek.

- Priscilla szándéka szerint be szeretne rendezkedni új otthonába, és ott fog várni a negyven lelkes pogánykeresztyén testvérré, akik a Birodalom minden részéből érkeznek. Hát ilyen csodálatos feleségem van! - jelentette ki büszkén Akvila.

- A ház melyet vásároltam nem igényel felújítást, - magyaráztam. - Jelenleg római barátaim éppen bútorokat vásárolnak számomra. Ezért nagyon rövid időn belül készen fogunk állni az utazók fogadására. Csak abban reménykedem, hogy többen lesznek szám szerint negyvennél!

- Hát kedves efézusiak, - mondta Pál, - holnap útra kelek Troászba, Lukáccsal és hét másik testvér kíséretében. Néhány nap múlva Priscilla, Akvila és Epainetosz szintén elhagy benneteket.

Mély csend követte szavait. Ezután újra a férjem szólalt meg.

- Ráleltünk egy hajóra, mely innen Görögországba visz bennünket, mégpedig Filippibe. Ez a hajó éppen ma érkezett meg ide - a zavargás napján!

Újra mindannyian örvendeztek.

- Gabonát szállító teherhajó, azonban utasokat is visz. Úgy tervezik, hogy hét napon belül felvonják a vitorlát Filippi felé.

A hívők mintegy vezényszóra mindannyian talpra szökkentek és körbevettek bennünket, akik tizenketten álltunk a kör közepén. Feledhetetlen pillanatok voltak. Férjem és jómagam immár négy éve éltünk Efézusban. Érkezésünkkor a jelenlévők közül senki nem volt hívő. Most boldogan tekintettünk a jelenlévő több száz emberre, akik körülöttünk gyülekeztek, megérintettek bennünket, hozzánk szóltak, velünk énekeltek és együtt imádkoztunk.

Az összejövetel könnyekbe fült... örömteli könnyezésbe és örvendezésbe.

Pál troászi tartózkodása nagyon rövid lesz.

A hajnal hamar elközelgett. Pál az efézusi kikötő szikláján állva osztotta meg utolsó szavait a testvérekkel.

- Ha találkozom Titusszal Troászban, csak néhány napot fogok ott tölteni, hogy hirdessem Krisztust. Furcsa módon a troászi helyzet egyedülálló, hisz esküdt ellenségem, aki mindenhová követ engem, már járt a troászi zsinagógában. Találkozott annak vezetőivel, mégsem járt sok sikerrel. A troászi zsidók még mindig szeretnek engem! Ez azt jelenti, hogy Troász tárt kapukkal vár! Amennyiben Titusz nem lesz ott, azonnal Filippibe fogok utazni, abban a reményben, hogy Priscilla és Akvila már odaértek. Ha pedig az Úr is úgy akarja, ott nemcsak Titusszal fogok találkozni, hanem látni fogom amint Priscilla és Akvila hajóra szállnak római menetiránnyal. Mi több, Isten segédelmével egy éven belül már én is csatlakozni fogok hozzájuk Rómában. Jelenleg egyedül kell megtennem ezt az utat, hiszen minden fiatalember, akiket tanítottam itt vannak. Trofimosz, Szekundosz és Tikhikosz éppen a környező településeket járják. Számos napnak el kell telnie mire rájuk találunk és visszajönnek Efézusba. Mindenki, Lukácsot beleértve, Filippibe fog jönni Priscillával és Akvilával, azonban Troászba egyedül utazom. Lukács, te is menj velük.

Egy ima követte szavait, majd az utolsó búcsúzkodás. Ekkor még nem is sejtettük, hogy Pál számára életének egyik legnehezebb időszaka következik.

HARMADIK FEJEZET

Pál intett Akvilának, Lukácsnak és Timóteusnak, hogy szálljanak vele együtt a hajó fedélzetére. Ott így szólt hozzájuk:

- Nagyon aggaszt a korinthusi eklézsia helyzete. Vannak idők amikor attól tartok, hogy a gyülekezet nem sokáig fog létezni ott. Számos álmatlan éjszakát okozott számomra azon gyülekezet, azonban van valami más is ami hasonló súllyal nehezedik rám. Figyelmem lekötötte Titusz testi épsége. Mivel munkatársam életét ugyanaz a veszély fenyegeti mint az enyémet: a szikáriusok. Életem során csak egyszer voltam ilyen nagy mértékben kétségbeesett... mégpedig a Filippiből Tesszalonika felé vezető úton, első utazásom során azon a vidéken. Timóteus, te emlékszel, akkor jutott tudomásomra, hogy Blastinius eskü alatt kötelezte el magát, hogy minden általam létrehozott gyülekezetet elpusztít.

(Azon Filippiből Tesszalonikába vezető út Pál eddigi életének legfeszültebb óráit jelölte, most pedig újra ilyen sötét korszak elé tekintett.)

Amint Pál befejezte szíve legrejtettebb gondolatainak megosztását az időjárás rosszra fordult. Kis idő múltán a hajó, fedélzetén Pállal, a viharos hullámokkal korbácsolt tenger felé indult, azonban a magány sem hozott számára enyhülést.

(Hét nappal később, Akvila, Epainetosz, Lukács és jómagam hajóra szálltunk Filippibe, de minden percünkben azon gondolkodtunk: „Vajon Pál Troászban találja Tituszt, amikor megérkezik?” Ezen kérdésre azon a napon amikor megérkezünk Filippibe megkapjuk a választ, hiszen Titusz ott lesz, vagy onnan fog Troászba menni. De mi lesz akkor, ha nem érkezik meg Filippibe? Azonban erre egyikünk sem akart gondolni. A magyarázat pedig nagyon egyszerű volt. Ha Titusz soha nem ér Filippibe vagy Troászba... akkor meghalt!)

Amikor hajónk kikötött Filippiben, Lídia várt ránk a mólónál. Mint azt Pál számos alkalommal kijelentette, tényleg a legaranyosabb volt az összes szent közül, mégis azon a napon csak egyetlen mondatát jegyeztem meg:

- Nem, Titusz nem érkezett meg Filippibe. Mi több, olyan híreket kaptunk Korinthusból, hogy a szikáriusok megölték valakit városukban. Hogy a hírek igazak vagy sem, ezt nem tudhatjuk pontosan.

Azonnal tudtuk, hogy Pál nem fog találkozni Titusszal, amikor Troászba ér. Biztosan megtört, kétségbeesett emberré válik majd a hírtől, aki nemcsak azzal kell szembenézzen, hogy esetlegesen a korinthusi gyülekezet pusztulásáról hall híreket, hanem még jobban elkéséretíti őt Titusz esetleges halálhíre. Az már csak mindennek a teteje, hogy Pál éppen harmadik hajótörését készült átélni.

NEGYEDIK FEJEZET

Pál nagyon ritkán beszélt a harmadik hajótöréséről, és erre megvolt minden oka. A hajó kétszáz mérföldes útját a tengeren át Troászig erős szél és esőzés kísérte mindvégig. Mielőtt pedig a troászi öbölhöz ért volna, viharos széllesek ostromozták a hajótestet. A kapitány parancsot adott, hogy a horgonyokat engedjék a vízbe és vonják be a vitorlákat. Egy pillanatra a tenger vad hullámszája alábbhagyott. A hajó ekkor újra megindult az öböl felé, azonban a szél ismét feltámadt, sokkal erősebben fújva, dühödte erővel és szempillantás alatt a hajót egy sziklás partrész felé sodorta, ahol hihetetlen erővel nekivágta a szirtnek.

Ha a szelek lecsillapodtak volna, mindenki sikeresen a partra juthatott volna. A kapitány azonban mindenkit arra kért, hogy maradjanak a hajón, míg az utasokat kimentik csónakokkal. Pál és három másik férfi ennek ellenére azt választották, hogy a vízbe csúszva kiúsznak a közeli partszakaszra. Ez a döntés az életüket mentette meg. Becsobbantak a Földközi Tenger mélykék vizébe és a part felé igyekeztek nagy karcsapásokkal. Egy pillanattal később a hajót erős hullám lökés érte, aminek következtében gerendázata azonnal darabokra szakadt. Pál a végtelig kimerülten a kegyetlen tengerrel való harc után, nehézkösen húzta fel magát egy sziklára és arra várt, hogy a vihar kissé csillapodjon. Négyük közül csak az egyik férfi nem ért szárazföldre, a tengerben lelte halálát, ami pedig a hajót illeti, semmi fellelhető darab nem maradt belőle. Néhány óra múlva a félholt férfiak elvonszolták fáradt testüket Troász kapujáig.

Másnap Pál azt a hírt kapta, hogy a hajó, annak legénysége és utasai mindannyian odavesztek, és hullámsírban végezték életüket. Én, Priscilla, minden kétséget kizáróan kijelenthetem, hogy Pál számára oly mértékű tragédia volt ez, melyről nem akart hosszan beszélni.

(A harmadik hajótörés azonban nem volt az utolsó Pál számára, melyet élete során meg kellett élnie. Még egy várt rá, három évvel később, mégpedig Szicília partjainál.)

Pál első éjszakáját egymagában töltötte, anélkül, hogy bárki is tudott volna jelenlétéről, egy városi fogadóban húzta meg magát. Reggel az egyik zsidókeresztyén testvérénél tett látogatást s minden bevezetést mellőzve első kérdése a következő volt:

- Megérkezett már Titusz?

- Milyen Titusz, Pál testvér? - hangzott a válasz. Pál szíve megdermedt.

- Ő egy antiókhiai testvér, - nyögte halkan. - Velem volt Efézusban, de én elküldtem a korinthusi gyülekezethez. Onnan Filippibe kellett mennie, utána pedig ide... Troászba. Nem ismersz ilyen személyt?

- Nem is hallottam ilyen nevű emberről. Megkérdezzük a többieket, de kétlem, hogy barátod itt lenne. Mindig tudomásunk van arról, ha valamely testvér megérkezik hozzánk.

Azon a végtelenül nyugtalan estén Pál találkozott a troászi hívőkkel. Mialatt beszámolt számukra az Efézusi eseményekről, egy zsidókeresztyén testvér, aki a kikötőben dolgozott, belépett a szobába és félbeszakította mondanivalóját.

- Felkavaró híreket hozok, Pál. Csak ennyit mondhatok: egy Korinthusból érkező hajó kötött ki délután az öbölben. Mint mindig, amikor hajó érkezik, azzal hírek is érkeznek, vagy legalábbis híresztelések. Amikor a hajó kikötött én még nem tudtam, hogy itt vagy városunkban. Később megtudtam érkezésed hírét, és azt is, hogy barátodat vártad. Emiatt megértheted, hogy miről készülök hírt adni neked, hiszen emlékezz, én úgy tudtam, hogy te vagy Korinthusban. Amit a hajósok mondtak számomra abból arra következtettem, hogy téged öltek meg Korinthusban.

Pál hátra hőkölt.

- Hogy engem megöltek Korinthusban? Én már nagyon régen jártam ott.

- Akkor minden bizonnyal csak egy híresztelés az egész, - mondta valaki.

- Nem tudsz ennél többet? - kérdezte Pál már-már a pánik szélén.

- De igen, szikáriusok érkeztek Korinthusba és megöltek ott valakit néhány nappal ezelőtt. Ez az első alkalom, hogy szikáriusok bejuthattak Görögországba.

Pál összezavarodott. Ezzel a hírrel nem tudott mit kezdeni, fel sem tudta fogni. A zsidókeresztyén testvér így folytatta:

- Mint ahogyan mindannyian tudunk róla, az izraeli események nagyon rossz irányba fordultak. Szinte minden nap csak azt hallani, hogy a zsidók bármely időben fellázadhatnak Róma ellen.

Pál mindebből egy szót sem hallott. Egy pillanatra minden elsötétedett előtte. Borzadály ült ki arcvonásaira.

- Oh, én Uram, csak nem Titusz volt az? - kérdezte sírva. - Titusz! Titusz, - lehetséges ez? Hát elragadták ama testvér életét csak azért, mert összetévesztettek vele?

- Arról a Titusról van szó, aki veled volt az efézusi évek alatt? - kérdezte a testvérnők egyike.

- Ő volt az, akivel egyszer Jeruzsálemben tettél látogatást? - kérdezte valaki más.

- Igen, ő az, de immár nincs Antiókhiaiban, sem Jeruzsálemben, még kevésbé Efézusban. Én küldtem őt Görögországba, - suttogta Pál, akit még mindig letaglóztak az előbb kapott hírek. - Titusznak itt, Troászban kellett volna találkoznia velem, de nincs itt. Oh, drága Istenem, könyörgöm, csak Tituszt ne vedd el tőlem! Ugye nem a halálába küldtem azt a testvért?! - rövid szünet után így folytatta: - El kell mennem! - jelentette be. - Volna valamilyen hajó, mely Filippibe indul ma este?

Mindenki zavartan ingatta fejét e furcsa kérdés hallatán.

Ennek ellenére azon az estén Pál azon találta magát, hogy sorba járta a kikötőben horgonyzó hajók fedélzetét arról érdeklődve, hogy: „Filippibe indul hajótok?”

Az elkövetkező két napon mialatt arra várt, hogy hajó induljon Filippibe, úgy tűnt Pál életének legborzalmasabb perceit élte meg.

Mielőtt hajója elhagyta volna a kikötőt, arra kérte a hívőket lehetőleg teljes számban jelenjenek meg a kikötőben. Nagyon szomorú összejövétel volt. A troászi hívők mindig végtelen örömmel vártak Pál

érkezésére, hogy üdvözölhessék őt és együtt örvendezzenek. Mégis, a szomorúság ellenére imát mondtak Tituszért, melyek nagyon erősek és szívből szólóak voltak.

Bár Pál ígéretet tett arra, hogy visszatér városukba, mindannyian tudták, hogy gondolatainak középpontját Titusz épsége képezi.

- Amennyiben Titusz megérkezne ide, kérlek benneteket ne engedjétek sehova, maradjon itt. Valahogyan küldjétek hírt számomra Filippibe azonnal. Sőt, bármiről amit megtudtok azonnal tájékoztassatok engem. Bárhol legyen is Titusz csak azt kérem Istentől, hogy el ne kerüljék egymást.

Ehhez még egyetlen mondatot tett hozzá:

- Ha Titusz megérkezne tartsátok elrejtve őt.

A fedélzetre szállva Pál életében először egy saját kabin felől érdeklődött, ahol egyedül lehet. Volt is, azonban meglehetősen sok pénzbe került, ennek ellenére Pál kibérelte azt. Egész útja során ott maradt abban a kabinban, bőtölt és imádkozott.

Történetesen Pál többnyire zokogott, újra és újra feltört belőle fájdalma, kérte és könyörgött Urához, hogy óvja meg Tituszt. A hosszú éjszakákon, melyek nyugtalan nappalait követték egyetlen vigaszát az képezte, hogy a hajó fedélzetén sétált. Pál teljesen kétségbeesett. Tulajdonképpen szinte tökéletesen biztos volt abban, hogy ő Titusz halálának okozója.

Egy borús éjszakán kihajolt a hajó korlátán és reménytelenségének legsötétebb pillanatában, a legyőzöttség kétségbeesésében a vég gondolata futott át agyán. Hogy Titusz halott lenne, sokkal több volt annál amit el bírt viselni. Később így írta le ezen pillanatát: „Lemondtam az életről.”

A Filippibe vezető út vég nélkülinek tűnt számára. Mikor végül a hajó kikötött, Pál volt az első személy, aki elhagyta azt. Amennyire fizikuma engedte Neápolisztól Filippiig futva tette meg az utat, egyenesen Lídia házába ment.

Véletlenszerű egybeesésként Akvila, Epenétusz és jómagam csak néhány órával korábban értünk szárazföldre Filippiben. Pár perce tartózkodtunk Lídia házában, amikor Pál szinte berobbant az ajtón. Egy pillanatra bizonytalanul álldogáltunk. (Pál nehezen tudta felfogni, hogy engem, Priscillát és Lídiát egy szobában talál.)

- Oh, hát megérkeztél! - üdvözöltük mindannyian. Azonban ő azonnal Lídiához fordult:

- Megérkezett Titusz? - de még a válasz megérkezése előtt előbb a Lídia, majd az én szememből próbálta kiolvasni a hön várt választ. Mivel azonban képtelen volt megállapítani a választ, sírva fakadt.

Lídia azonnal odasietett és karjaiba zárta. Éppen mondani készült valamit, amikor Timóteus lépett a szobába. Pál feltekintett:

- Timóteus! Van valamilyen híred Titusz felől?

Mielőtt azonban bármilyen választ adhatott volna a kérdezett, egy hang szólalt meg:

- Hát persze, hogy van. Először is, élek. Utána, hadd mondjam el, hogy én még nem hallottam a szikáriusokról szóló híreket, míg meg nem érkeztem ide.

Pál megperdült a hang irányába és hitetlenkedve pislogott.

- Pál testvér, bár kissé megkésve értem ide, mégis jó híreket hoztam számodra.

Az események túl gyorsan történtek. A végsőkéig kimerült Pál egyszerűen nem tudta felfogni az elé táruló képet és képtelen volt felfogni a szavakat. Szinte bukdácsolva tette meg azt a pár lépést mely elválasztotta Titusztól, és felé emelte karjait. Titusz elkapta őt és együtt a földre hulltak. Mindannyian, akik jelen voltunk aznap a szobában soha nem fogjuk elfeledni a pillanat megdöbbentő drámaiságát. Pár percig Pál csak alétan feküdt Titusz karjaiban. Egyikünk sem látta még ilyen állapotban őt, még Timóteus sem, aki azért már sok mindent átélt mellette.

Pál átfuttatta remegő ujjait Titusz arcán, majd csókkal illette orcáját, tette mindezt szótlánul, hiszen beszélni már semmi ereje nem maradt. Timóteus lehuppant melléjük a földre, szintén sírni kezdett, de hogy miért azt nem tudtuk.

Végül Pálnak sikerült annyit kinyögnie:

- Azt hallottam... azt hallottam... - azonban képtelen volt befejeznie mondatát. Újra kezdte: - Azt hallottam, úgy hallottam, hogy megöltek téged.

- Tudom, - suttogta Titusz, - de akit megöltek egy másik körülméletlen pogány volt, nem pedig én. - Titusz a megfelelő szavakat használva mesélte el igen rövid a történetet, ezért mindannyian nevetni kezdtünk. Ezek után lassan kezdtük megérteni min ment keresztül Pál, ezért köré gyűltünk, megérintettük őt, sőt, karjainkban tartottuk, elborítva őt csókjainkkal, mialatt hevesen záporoztak könnyeink.

- Olyan bizonyos voltam halálodban! - jelentette ki végül Pál.

- Pedig élek! - válaszolta Titusz. - Egy ilyen védtelen helyzetben talán valami farizeus még körülméletelt volna!

Pál felnevetett. Újra örvendezés köszöntött be a szívekbe, majd mindannyian megöleltük egymást, neveltünk, és sírtunk, mígnem mindannyian kimerültünk. (A mindig ápolt Lídia rendezett külseje egészen összekuszálódott, azonban én, Priscilla sem néztem ki nála jobban.)

Végül Pálnak sikerült kiejtenie egy mondatot:

- Hát, drága testvér, ki végül mégsem haltál meg, most pontosan mi az amire az előbb úgy utaltál mint jó hír? Mindenekelőtt egy kérdés: működik-e még a korinthusi eklézsia? És áruld el nekem, mikor érkeztél meg ide?

- Igen, oh, Pál testvér, igen, igen, igen, működik a korinthusi eklézsia! Tizenöt perce vagyok Filippiben, ami azt jelenti, hogy csak percek választották el a te érkezésed az enyémtől.

Immár másodjára figyeltük amint Pál testvér teljesen elveszítette önuralmát, és mi újra csatlakoztunk hozzá könnyhullatásában.

- Már csak egyetlen kérdésem maradt, ami után véget is vethetünk a mai nap összejövetelének, hiszen igen hosszú ideje nem aludtam szemernyi sem, sőt még enni sem ettem egy falatot sem majdnem egy hete. Ki kell jelentenem, hogy túl öreg vagyok már ezekhez a dolgokhoz. Antiókhiai Titusz mondd el nekem, visszavárnak engem Korinthusba vagy sem?

- Igenis visszavárnak Korinthusba! Tulajdonképpen inkább bosszúsak voltak, amiért még nem tértél vissza hozzájuk!

Pál, aki Lídia nappalijának földjén ült hirtelen hisztérikus nevetésben tört ki. Úgy tűnt ez volt az, amire a legkevésbé várt. Pálnak nagyon jó humora volt, azonban még senki nem látta őt ilyen hosszán és erőteljesen nevetni.

- Oh, azok a görögök! Hát semmi sem elégíti meg őket? Mindannyian kacagtunk.

- Néhány igen bátorító szóval érkeztem hozzád, Pál. A férfi, aki apjának feleségével hált, megtért és nemcsak bocsánatot kért a közösségtől, hanem arra kérte őket, hogy fogadják őt vissza. A testvérek most a te választatot várják, hogy mit tegyenek ez ügyben.

- Ne mondj semmit, - ellenkezett Pál, - holnap amint felkel a nap, jöjj szobámba és akkor meséld el a híreket. Most pedig térjünk nyugovóra.

Pál melegen megölelte a jelenlévőket. Mikor Lídiához ért így szólt:

- Lídia, csodálatosan nézel ki, mint mindig, - jelentette ki. - Remélem soha nem fogok majd rosszabbul kinézni nálad. Kérlek vezess egy szobához, azt hiszem meghalok, ha nem tudok aludni keveset.

- Nem egy szobához foglak vezetni, társusi Pál, hanem a te szobádba vezetlek. Azt a szobát senki nem használhatja semmilyen céllal, az a tiéd és az is marad, amíg csak élsz.

Így történt az eset az öreg harcossal, ki nemrég Efézus oroslánjaival állt szemben, utána átélt egy hajótörést Troász mellett, és aki megjárta a poklok poklát lelkipurdalásában barátjának élete miatt, végül megpihent. Néhány perc elteltével Pál hónapok óta először Krisztus Jézus kegyelme által békés álomba merült.

Másnap hajnalban Titusz beszámolója várta Pált, mely kétséget kizáróan érdekfeszítő volt.

ÖTÖDIK FEJEZET

A levegő sem rezdült Pál szobájában, pedig a dél már régen elmúlt és kis csapat várakozott rá: Gájusz, Arisztarkhosz, Szekundosz, Titusz, Timóteus, Szópatér, Epainetosz, Trofimosz és Akvila, akik már korán reggel felkeltek azért, hogy Pállal találkozzanak, ám aki nem jött ki szobájából.

- Ez az első alkalom, hogy ilyesmi előfordul, - jegyezte meg Timóteus.

- És azt hiszem az utolsó is egyben, - válaszolt erre Tikhikosz.

-Ez azt jelenti, hogy életemben először korábban keltem fel Pálnál, - tette hozzá Titusz. Azonban a férfiak nem fecséretek el az időt. A délelőtt nagy részét azzal töltötték, hogy az elmúlt két hét eseményeit megbeszéltek. Ezek után heccelték Gájuszt és Arisztarkhosz, akik immár hősként szerepeltek a filippibeliek szívében, természetesen nem minden ok nélkül. Mindkét férfi igen helytállóan tanúskodott Krisztusról az efézusi lázadás alatt. (Gájusz, - aki biztos volt abban, hogy megölik, - szünet nélkül hirdette Krisztust a hordának, mialatt elhurcolták őt Tirannosz iskolájától az amfiteátrumig, sőt ezt tette még a színpadon is. A horda, mely egyre csak szaporodott létszámában és kiáltásai is erre utaltak, nagyon keményen ostromozta őt szavaival, azonban ezzel csak azt érték el, hogy Gájuszból még erőteljesebb állhatatosságot csikartak ki.)

Azokat a férfiakat látni kellett volna, amikor együtt voltak, és azon a reggelen azt vettem észre, hogy az én drága, mindig csöndes Akvilám is megfertőzték vad viselkedésükkel. Délre már olyan zsvajt keltettek, hogy én, Priszcilla, bizonyos voltam benne, Pál az éjszaka minden bizonnyal elhunyt, ha ez a zaj sem ébreszti fel őt.

Mivel feladták az utolsó reményt is, hogy Pált látni fogják, a férfiak elindultak a tengerparti kikötőbe. Egy levél érkezett a galáciai tartományból, melyben az állt, hogy öt galata férfi érkezik hamarosan Filippibe. Ez az öt férfi volt az első azon több mint negyven lélek közül, akik Filippiben fognak gyülekezni útközpontunk felé.

(Titusz a házban maradt, hiszen ő azt remélte Pál hamarosan kijön szobájából.)

Tizenegy hangoskodó férfi fog találkozni öt náluknál fiatalabb, lázadó alkatú testvérrel, akik Galácia földjéről érkeznek - minő találkozás lesz az! Az egyik csoport Jeruzsálembé fog utazni, a másik hamarosan Rómába. Micsoda gyülekezés lesz Lídia házában!

Az elkövetkező órákat Lídiával töltöttem és megosztottuk egymással életünk történetét. Pál egyszer így szólt hozzám: „Priszcilla, amennyiben találkozol majd Lídiával fel fogod fedezni, hogy ő olyan mint te. Sok mindenben hasonlatosak vagytok, úgy megtapasztalásaitokban, mint társadalmi helyzetetekben.” Szavai igazak voltak. Aznap oly erős kapocs szövődött kettőnk között, mely soha többé nem szakadt meg.

Néhány óra elteltével kis zajra figyeltünk fel, mely Pál szobájából szűrődött ki. Egy pillanat múlva kilépett az ajtón, arca verítékben úszott, lépései bizonytalanok voltak. Csak nehezen ismertem rá, egyedül mosolya volt a régi.

- Hol van Titusz? Hány óra van ilyenkor?

- A szobájában várakozik hívásodra. Ami az időt illeti, minden filippibeli hamarosan nyugovóra tér, - nevetett Lídia.

Ez a kijelentés megrázta Pált.

- Soha életemben nem aludtam ennyit egyhuzamban!

- Hiszen érthető, - szólt újra az asszony, - soha nem voltál ennyire kimerült. Egy hajótörés, egy hét melyet étkezés nélkül töltöttél, ezek mind olyan dolgok, melyek általában érzékenyen érintenek bennünket, halandókat.

Pár perc múlva Pál egy hatalmas tál gyümölcsöt fogyasztott, kenyérral és kecske sajttal.

- Most pedig eljött Titusz ideje. Ugye azt mondta minden rendben van Korinthusban? Vagy ez is csak álmaim egyike lehetett?

- Pontosan így szólt, - jegyezte meg Lídia.

- Akkor hát azzal fogom tölteni a mai nappól hátramaradt perceket, hogy meghallgatom a beszámolóját.

Ezzel Lídia egyik szolgálója elvezette őt Titusz szobájához. A két férfi az elkövetkező órák alatt nemcsak Korinthusról beszélgettek, hanem megvitatták Tesszalonika, Bérea közösségeinek életét is, hiszen Titusznak sikerült egy-egy rövid látogatást tennie ezen városokban is mielőtt Filippi felé vette volna útját.

- Négy pártoskodó csoport volt Korinthusban, amikor levelet írtál nekik. Örömmel tudatom veled, hogy mára már csak kettő van azokból! Az egyik csoport az, mely várakozik visszatértekre, a másik pedig az amely nem vár vissza téged!

Pál mosolyogva vette tudomásul Titusz szavait, és úgy értelmezte azokat mint jó híreket, azonban barátja összevonta szemöldökét amikor így folytatta:

- Ismerik Blastiniust, hisz ott járt, mint ahogyan támogatói is.

- Ezt már magam is így gondoltam, - válaszolt Pál. - Mit mondott nekik? Mit tett? Mit tehet egy ilyen ember, aki állandóan a nyomomban jár, aki sárba akarja tiporni becsületed, és el akarja pusztítani a gyülekezeteket?

- Ez nagyon érdekes kérdés Pál. Blastinius soha nem találkozott a korinthusi közösséggel, sem pedig egyetlen hívővel. Nagyon jól tudta, hogy nem fog elérni semmit hamis történeteivel. Még Korinthus is túlnötte azt a fázist, amikor elfogadna téged érintő kritikákat. Blastinius inkább a zsinagóga vezetőinél töltötte idejét. Teljesen elfordult az evangéliumtól és immár csakis a Törvényekkel érvel. Blastinius taktikát váltott. Elmegy a törvénytisztelő zsidókhoz, mialatt támogatói meglátogatják a hívőket.

Amikor az egyik gyülekezettel találkoztak barátai ugyanazt tették mint Antiókiában. Elmennek az összejövetelekre, megbarátkoznak az emberekkel, majd fokozatosan elkezdik aláaknázni munkádat, becsületedet és az evangéliumodat.

- És? - érdeklődött Pál.

Titusznak végtelenül elégedett vigyor telepedett arcvonásaira.

- Nem jött be nekik! Vagyis, nem hozta számukra munkájuk a várt hatást, sem pedig a pusztítást nem érték el általa. Annyi sikerült nekik, hogy elhintették ellened a kételkedés magvait, másrésről azonban mindenki emlékezett Péter korinthusi látogatására aki a te kérésedre érkezett városukba. Ez a tény visszabillentette a mérleg serpenyőjét és nem vették figyelembe a jeruzsálemi látogatók irántad kifejezett kritikáját.

Pál bólintott.

- Oh, Pál, nehezen fogod elhinni, de azok az emberek még mindig Jakab levelét hordozzák magukkal.

- Nem lehet igaz! - robbant ki Pálból a megdöbbenés. - Nem hittem volna, hogy egy ember, mint Blastinius ilyen mélyre süllyedhetett... azok után, hogy a jeruzsálemi Apostolok és vének az antiókiái gyülekezet számára jóváhagyó levelet küldtek. Mi történt még?

- Mint ahogyan tegnap is említettem, a testvér, aki bűnben élt megtért és arra kérte a közösséget, hogy fogadják őt vissza. Ezúttal a gyülekezet a te döntésedre vár. A jeruzsálemi látogatók elítélnék téged amiért nem fogadsz el anyagiakat szolgálatodért. Ez pedig - hogy nem fogadsz el pénzt, - még mindig nem tetsző néhány korinthusi számára.

- Ezt soha nem fogom megérteni! - kiáltotta immár dühösen Pál, - Soha! Egyszerűen nem tudom elhinni, hogy ez zavarja őket. Azért ítélnék fölöttem, mert nem fogadok el pénzt.

Rövid ideig Pál üres tekintettel bámulta a földet.

- És a szikáriusok? Még mindig Korinthusban vannak?

- Ez nem lesz jó hír, amiről számot készülsz adni. Igen, elmentek Korinthusba. Igen, még mindig azon fáradoznak, hogy rád találjanak. És igen, ténylegesen véget akarnak vetni életednek!

- Blastinius nagyon alapos munkát végez. Hű maradt fogadalmához, nemde? Azt hiszem a szikáriusoknak semmi okuk nem maradt arra, hogy engem Izrael ellenségének kiáltsanak ki, és egyáltalán minek is kövessenek engem dél Görögorszáig, hogy megölhessenek? Csak engem keresnek Izrael területén kívül?

- Úgy hallottuk, hogy egy vagy két szikáriust Rómába küldtek. Ebben az esetben mindazok, akik Rómába fognak utazni fel kell vállalják azt, hogy szinte öngyilkosság megtenniük útjukat. Amikor ezek megérkeztek

Korinthusba és téged nem találtak ott, egyáltalán nem vesztegették hiába utazásukat. Megtalálták ott a legbefolyásosabb római üzletembert és természetesen kioltották életét!

Pál behunyta szemét, lehajtotta fejét, nem szólt egy szót sem.

- Egy utolsó hír Blastiniusról, amiről tudnod kell. Bármilyen városba is lépjen, első kérdése a zsinagóga vezetőihez, hogy mondjanak neki olyan közeli városokat, ahol zsinagóga áll. Ugyanakkor gyűjti a zsidó vezetők nevét, egész listával rendelkeznek, akik más városokban élnek. Ezek után levelet intéz hozzájuk és figyelmezteti őket rólad!

- Hihetetlen... - nyögte Pál.

- Mindig úgy utaltam Blastiniusra, mint testemben lévő tövisre. Nem kellene inkább törnek neveznem őt?! - nagyot sóhajtott, majd folytatta: - immár bizonyos, hogy meg kell írnom a Korinthusiaknak második levelemet is. Azonnal hozzá is látunk.

Nyár volt. Huszonhét esztendő telt el a Feltámadás és a Pünkösöd óta.

Kijelentéséhez méltóan Pál még aznap este egy fáklya gyér fényénél hozzálátott a korinthusiaknak írott második levél jegyzeteihez.

HATODIK FEJEZET

- Titusz, utolsó alkalommal amikor Jeruzsálemben jártam Péter nagy szárazságról számolt be nekem, mely már évek óta sújtja Izraelt. Ő akkor úgy érezte, hogy ha az aszály tovább tart, a zsidó hívők legszegényebbje sok szenvedés elé tekint. Mégis van egy ennél sokkal nyomósabb ok is, amely miatt ez sokkal nagyobb krízis helyzetet teremt, mint amilyen lenne. Azok az emberek, akik a Templom vagyonát kezelik elutasítják, hogy bármilyen anyagi segítséget nyújtsanak a szegények megsegítésére akik hívők. Azon szegények, akik nem ismerik el Krisztust kapnak segílyt. Emellett azok a szegények, akik falvakban és kisebb településeken élnek Izrael földjén mindannyian Jeruzsálembé szeretnének költözni. Amikor az Úr követői megérkeznek oda, nem részesülnek semmiféle segítségben. Amint Péter tudatott erről, azonnal felismertem, hogy segíteniük kell a pogánykeresztyéneknek a zsidó szegényeken. Hamarosan Jeruzsálembé fogunk utazni, és utunk során meglátogatjuk a pogánykeresztyének lakta vidékeket. Pénzt gyűjtünk ezen gyülekezetektől a szükségét szenvedő zsidók számára. Áthaladunk majd Görögországon, Kisázsian, Galácián és Szírián Jeruzsálem felé. Ti személyesen fogjátok átvenni a pénzbeli adományokat saját szülőföldetek keresztyéneitől.

- Ki fogja begyűjteni a korinthusi adományt? - kérdezte Titusz. - Nyolcunk közül egyik sem származik dél Görögországból.

- Én magam fogom azt átvenni a korinthusiaktól, - válaszolt Pál, és tudta, hogy válasza meglepő lesz, hiszen Pál soha nem vett át anyagi javakat.

- Dél Görögországban csak Kenkreia és Korinthus városában működnek gyülekezetek, és igen, igazad van, közülünk senki sem származik dél Görögországból. Ezért rám esik a választás, hogy átvegyem tőlük adományukat. Mi több, azt akarom, hogy Korinthus tudatában legyen annak, hogy én bízom bennük, és ők is bíznak bennem!

- Mikor indulunk? - kérdezte Gájusz, aki éppen belépett a szobába. Pál feltekintett.

- Csakis azután, hogy a negyven testvér biztonságban megérkezett ide. Amikor itt lesznek mindannyian, szeretném személyesen útnak indítani őket Rómába.

- A gyülekezet, mely hamarosan Rómában megkezdni működését már az első naptól igen erős közösség lesz! - tette hozzá Timóteus betoppanva a jelenlévők közé.

- Mit tettetek ma mindannyian? - kérdezte Pál amint a számos férfi beszivárgott a szobába.

- A kikötőben voltunk, hiszen öt galata érkezését várjuk.

- Hogyan fogunk Jeruzsálembé jutni? - kérdezte Trofimosz. - A szárazföldön utazunk vagy tengerre szállunk?

- Amennyire lehetséges szárazföldön tennék meg utunk java részét. Kivéve természetesen a Filippiből Kisázsiai vezető utat. Ma este nagyon kíváncsi hangulatban vagytok mindannyian. Észre sem vettétek, hogy egy igen fontos összejövetelet szakítottatok meg. Éppen a Korinthusiaknak készülök levelet írni. Egy fiatalember van úton felénk, aki segíteni fog ennek megírásában, nem más mint egy írnok. Őt Lídia ajánlotta számomra, neve: Terciusz.

- Jaj de jó! - kiáltott boldogan Timóteus, - remélem mindig őt fogod ezentúl igénybe venni! Eddig azon gondolkodtam milyen lehetőségek állnak rendelkezésemre, ahhoz, hogy eltörjem a kezem!

Pál szokása szerint figyelmen kívül hagyta az élcelődést és továbbhaladt mondandójában.

- Amikor Terciusz megérkezik, néhány jegyzetet fogok készíteni vele, majd ha tényleg olyan jó mint ahogyan Lídia mondta, nekikezdünk a levél megírásának.

A következő órában Pál a nyolc férfi kérdéseinek céltáblájává vált. Ő, aki annyira szeretett volna Titusszal lenni, végül mégis örömmel társalgott.

Rövid idő elteltével Lídia szolgálói inycsiklandozó fogásokkal lepték meg a beszélgetőket, melyet az étkező asztalra helyeztek. Igen emlékezetes összejövetelet volt ez, hiszen vacsora közben is tovább szőtték a beszéd fonalát. Miután hálát adtunk Istennek, amiért Tituszt biztonságban eljuttatta Filippibe, azért könyörögtünk Hozzá, hogy gondoskodjon mindazokról, akik ez idő alatt útban voltak a gyülekezőként szolgáló város felé. Ezután imádkoztunk a Rómába utazókért, végső imánk pedig az Aventinus Dombon ránk váró jövőért szólt.

Csak pár perce zajlott étkezésünk, amikor benyitott Terciusz. Származása szerint e fiatalember dél görögországi volt, azonban Filippibe költözött, hogy itt hasznosítsa írni tudását. Terciusz kiválóan ismerte a latin és a görög nyelvet, és oly gyorsan rótt a betűket, amilyen gyorsan soha nem gondoltam volna, hogy emberi lény képes. Mi több, az általa bemutatott mintákból kiderült, hogy vonalvezetése egyenes, írása tiszta és nagyon szép, mint ahogyan beszéde is válogatott volt. Az első gondolat mely eszembe ötlött az volt, hogyan lehet egy ifjú ember ilyen tökéletes tudású? Terciusz a Filippiben gyülekező közösség tagja volt immár hosszú évek óta. Lídia vezette be őt a Mindenható Úr ismeretébe, mi pedig mindannyian azonnal befogadtuk őt szívünkbe.

- Bocsássatok meg nekem, - szólt Pál és asztalt bontott.

Pár perccel később mindegyik testvér, beleértve Tituszt is, felálltak az asztaltól. Pál visszavonult szobájába, Terciusz és Timóteus kíséretében. A többi testvér kis sétát tett a kikötőbe, abban a reményben, hogy megérkezik az a hajó, melynek fedélzetén az őt szertelen galata testvér utazik.

- Azt hiszem ez a testvér nagyon beválik majd - lehet sokkal jobbnak bizonyul nálad kedves Timóteusom.

- Megszakad a szívem! - válaszolt Timóteus és hangjába színlelt fájdalom vegyült, hiszen mindig is utálta, amikor Pál számára leveleket kellett írjon. Ekkor Terciusz felé fordult és így folytatta: -Megfigyelhetem hogyan csinálod?

- Természetesen. - válaszolt amaz.

Terciusz először is két papirusz ívet vett elő, majd nagyon óvatosan kisimította azokat egy darabka elefántcsont segítségével.

- Azt hittem erre sokkal megfelelőbb egy habkő, mint az elefántcsont. - jegyezte meg Timóteus. -Úgy tudtam, hogy az elefántcsont néha túl kifényezi a papiruszt mely nem képes ezután beszívni a tintát, hacsak nem óvatosan dolgozol vele.

- Helyesen tudod, - mosolygott Terciusz. - De én elővigyázatos vagyok.

Amikor Terciusz befejezte eme műveletét, és a papiruszok immár kisimultak, összehajtott két lapot teljes hosszában.

- Négy lap áll rendelkezésemre, - jelentette ki az ifjú amikor kész lett ezzel.

Timóteusnak be kellett ismernie, hogy ezen művelet által az addig tíz hüvelyk széles papirusz darabok immár öt hüvelyk szélesek lettek, és összehajtván négy oldalt adtak ki. Terciusz elővette kis batyuját, kihúzott egy kis darab mérőönt, melynek segítségével alig látható margóval látta el a négy oldalt.

- Timóteus, megtennéd, hogy egy kissé odébb állsz?

A kérdező azonnal hátradőlt. Terciusz ekkor huszonnégy vízszintes vonallal látta el az oldalakat. Ezek oly halványak voltak, hogy Timóteus alig látta azokat. Készen állt a mű, immár huszonnégy sornak volt helye a lapokon, és mind a négy oldalnak margója volt körbe körbe. Ekkor Terciusz újra zsákját vette elő és egy nád vesszőt vett ki. Egyik végét levágta, azonban mivel nem volt elégedett az eredménnyel, felemelt egy követ és annak segítségével megélezte a vékony vessző végét.

- Ez a nád vessző egy ázsiai tóból származik, mely arról híres, hogy nagyon jó minőségű nádak teremnek vizében.

- Terciusz, mindig azon gondolkodtam miből készítik a tintát? - kérdezte a kíváncsiságtól hajtott Timóteus.

Terciusz felemelte kis kerámia tintatartóját, óvatosan maga elé helyezte az asztalra, felbontotta tetejét.

- Ez a tinta koromból, tüzelő szénből és ragacsos vízből készült. Amennyiben hibát követnék el és a tinta még nedves, akkor letörölhetem azt ezzel az enyhén bevizezett szivaccsal. De amint tudjátok, ha a tinta megszáradt azt semmi sem törli ki már.

Hogy ezt bemutassa Terciusz néhány vonalat húzott a papiruszra, majd szivacsának használatával eltávolította azokat.

- Oh, hát így működik... - álmélkodott Timóteus.

- Miért, - kérdezte Terciusz, - te mit használtál erre?

Timóteus éppen egy légből kapott választ készült adni, amikor szerencséjére Pál közbevágott:

- Terciusz, milyen gyorsan, vagy milyen lassan tagoljam a szavakat?

Az ifjú egy idézettel válaszolt, melyet csak nagyon kevés írnok tudott kijelenteni: „celeritatem linguae manus sequitur...” Pál elmosolyodott, Timóteus egy szót sem értett az egészéből.

- Ez olyan kijelentés melyet igen kevés írnok mondhat el magáról. Azt jelenti, hogy képes vagyok jeleket használni szavak leírása helyett. Ennek következtében sokkal gyorsabban írok, mint egy olyan írnok, aki minden szót le kell írjon. Bármilyen gyorsasággal beszélő személy szavait követni tudom. Ebben az esetben azt jelenti, hogy olyan gyorsan írok, amilyen gyorsan Pál beszél. Amit ezáltal teszek nem más, mint a semiographos, szó melynek jelentése „jelképes írás”, (gyorsírás). Nagyon kevesen képesek erre. Amikor Pál befejezi beszédét, én átírom a jeleket szavakká. Timóteus, te milyen gyorsan írsz?

Timóteus szóhoz sem tudott jutni, és könyörögve tekintett Pálra segítségért.

Ő Timóteus vállára helyezte kezét:

- Hát görög nyelven nem olyan gyorsan mint te, - majd rövid szünet után hozzátette: - merthogy ez Timóteus anyanyelve.

Én, Priscilla megvallom neked, hogy nagyon szerettem volna jelen lenni a három férfival, hogy hallhassam Pál szavait a korinthusiakhoz intézett második levelének. (A későbbiekben volt oly kegyes, hogy behívta Lídiát és vele együtt engem is, így a levél tartalmának nagy részét az elsők között ismerhettük meg.)

Így kezdték el.

Talán ismered kedves olvasóm e levelet?

Pál a korinthusiakhoz írott második levelének másolata már számos görögországi gyülekezethez eljutott. Néhány példány még a távoli Kisázsiaiában és Galáciában is hozzáférhetővé vált. Ami pedig most következik az a korinthusiakhoz írt második levél háttér története.

HETEDIK FEJEZET

- Terciusz, íme a levél nyitánya.

- Kezdheted, én készen állok, - válaszolt Terciusz, amint belemártotta írószerét a tintába.

(II. Kor. 1,1-7)

Pál Isten akaratából Jézus Krisztus apostola és Timóteus atyámfia az Isten korinthusi gyülekezetének mindazokkal a szentekkel együtt akik egész Akhájában vannak. Kegyelem nektek és békeség Istentől a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól.

Áldott az Isten a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, az irgalomnak Atyja és minden vigasztalásnak Istene, aki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban, hogy mi is megvigasztalhassunk bármely nyomorúságba esetteket azzal a vigasztalással, amellyel Isten vigasztal minket. Mert ami bőven kijutott nekünk a Krisztus szenvedéseiből úgy bőséges a mi vigasztalásunk is Krisztus által. De ha nyomorúságot szenvedünk a ti vigasztalásotokért és üdvösségetekért van az. Ha vigasztalásban van részünk, a ti vigasztalásotokért van az, s ugyanazoknak a szenvedéseknek elviselését munkálja, amelyeket mi is szenvedünk. És a mi reménységünk erős felőletek tudván, hogy amint társaink vagytok a szenvedésben úgy a vigasztalásban is.

Timóteus úgy vette észre Pál sokkal személyre szólóbb levelet diktál ezúttal mint bármely másik ezelőtti levele volt. És hogy mennyire igaza volt ezzel kapcsolatban az tizenegy oldallal később bebizonyosodott.

- El kell mondanom nekik, - sóhajtott Pál, - el kell mondanom nekik milyen nehéz időszakon mentem keresztül nemrég.

- Nagyon sok minden történt az elmúlt három hónapban mióta első leveledet megírtad számukra. Miért nem mesélsz nekik ezen hónapok eseményeiről? - sürgette Timóteus. - Tudniuk kellene róla. Az efézusi lázadás... Titusz eltűnése... Blastinius... a szikáriusok!

Pál elfogadta az ötletet.

- Talán igen. Igen, azt hiszem, amikor már az ember megöregszik megengedheti magának, hogy néhány személyes jellegű dolgot is leírjon. - És ekkor történt először, hogy Pál megnyitotta szívét -egy kissé - és néhány gyötrő fájdalomról számolt be melyek nemrégén sújtották őt.

(8 vers)

Mert nem akarjuk atyámfiai, hogy ne tudjatok ama nyomorúságunk felől, amely Ázsia tartományában esett rajtunk. Igen nagy, erőnk feletti teher szakadt reánk, úgyhogy életünk is kétségessé vált.

Pál azzal folytatta a korinthusiaknak, hogy szavai melyeket apostolságáról írt és minden mit nekik címzett igazak voltak. Mialatt azon elmélkedett mivel folytassa, Terciusz szólalt meg.

- Jegyzeteim szerint arra kértél emlékeztesselek, hogy el szeretnéd mondani a Korinthusiaknak miért nem tudtad meglátogatni őket akkor amikor erre ígéretet tettél számukra.

- Igen, - válaszolt Pál. - És kérlek Terciusz, tedd meg, hogy a továbbiakban is figyelemmel követed jegyzeteinket.

(II. Kor. 1,12-)

Mert a mi dicsekedésünk ez: lelkiismeretünk tanúsága szerint mi nem testi bölcsességgel, hanem Isten kegyelmével, a tőle nyert szentséggel és tisztasággal forgolódtunk a világon, kiváltképpen közöttetek. Mert nem írunk nektek mást, csak amit olvastok is, meg is értetek, sőt remélem, hogy meg fogjátok érteni ezentúl is mindvégig. Mint ahogy némi részben már eddig is megértettétek ez pedig az, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusnak napján ti velünk dicsekedtek, mint ahogy mi tiveleték.

És ezzel a bizodalommal akartam hozzátok menni, hogy másodízben is részesüljetez kegyelemben. Tőletek át akartam menni Macedóniába és Macedóniából ismét visszatérni hozzátok, hogy azután ti segítsetek tovább az utamon Júdeába. Amikor tehát azt terveztem, vajon könnyelműen cselekedtem-e? Vagy amit elhatározok, test szerint határozom-e el, hogy nálam (külső forma szerint) az igen igen és a nem nem legyen? De Isten a tanúm, hogy a mi hozzátok intézett beszédünk nem egyszerre igen és nem. Mert az Isten Fia, Jézus Krisztus, akit köztetek mi hirdettünk, én, Szilász és Timóteus, nem volt 'igen' is, meg 'nem' is, hanem benne az 'igen' valósult meg. Mert Istennek valamennyi ígérete őbenne lett igen és általa ámen, az Istennek dicsőségére, a mi szolgálatunkban. Aki pedig minket veletek együtt Krisztusban megerősít és felken, Isten az, és ő el is pecsételt minket és a Szellem zálogát adta szívünkbe. Az istent hívom bizonyságul: úgy éltesse engem, hogy irántatok való kíméletből nem mentem el eddig Korinthusba. Nemhogy uralkodnánk a ti hiteteken, hanem munkatársai vagyunk örömetöknek, mert erősen álltok a hitben.

Én, Priscilla bizonyos vagyok abban, hogy a korinthusiakat meglepte Pál érvelése amivel arról szólt miért nem tért vissza rövid időn belül Korinthusba. Ezen való csodálkozásuk csak növekedhetett amikor elolvasták Pál következő sorait.

(II. Kor. 2,1-3)

Feltettem magamban, hogy nem megyek közétek ismét szomorúságot okozni. Mert ha én megszorítalak benneteket, ugyan ki vidámít meg engem, ha az nem, akit én megszorítok? És éppen azért írtam nektek ezt, hogy amikor odamegyek, ne szomorodjam meg azok miatt, akiknek örülöm kellene, mert mindnyájatokról az a meggyőződésem, hogy az én örömöm a mindnyájatoké.

- Terciusz egy magyarázattal tartozom neked, - jelentette ki Pál, amint hátradólt székében megpihenni egy pillanatra. - Nagyon sok fájdalom gyötört engem, mint ahogyan a korinthusiakat is. A közösségben volt egy férfitestvér, aki apjának feleségével élt! Vérfertőzés! És a gyülekezet nem tett semmit ez ellen. Megvetem azt, amit írni készülök számukra, de nem akarom megszegényíteni többé a korinthusiakat, hiszen ezt már megtettem.

Pál ekkor mély lélegzetet vett és jelt adott Terciusznak, hogy folytassa az írást.

(II.Kor. 2,4-11)

Mert sok szorongatás és szívbéli aggodás között írtam nektek, sok könnyhullatással, nem azért, hogy megszorítsalak benneteket, hanem hogy megismerjétek azt a kiváltképpen való szeretetet, amelyet én éppen irántatok érzek. Ha pedig valaki megszorított nem engem szomorított meg, hanem egy bizonyos mértékig, hogy sokat ne mondjak titeket mindnyájatokat. Elég az ilyenek az a büntetés, amely a gyülekezet többsége részéről érte. Most már inkább ti is bocsássatok meg neki, és vigasztaljátok, hogy a szerfelett való bánat valamiképpen meg ne eméssze. Azért kérlek titeket, tanúsítsatok iránta szeretetet. Aztán meg azért is írtam, hogy kipróbáljam megbízhatóságotokat: vajon mindenben engedelmesek vagytok-e? Akinek pedig ti megbocsátotok valamit, én is, ha volt megbocsátani valóm, én már meg is bocsátottam neki tiérettetek, a Krisztus színe előtt, hogy meg ne csaljon minket a Sátán, mert jól ismerjük az ő szándékait.

Ekkor Pál nagyot sóhajtott, mint akinek éppen egy nehéz teher hullott le vállairól.

- Késő van. Ennyi elegendő lesz erre az estére. Mindannyian fáradtak vagyunk. És őszintén megvallom nektek, nem tudom, hogy ennél a pontnál szóljak még erről többet, mindent ami a szívem nyomja, vagy ne. Ennek eldöntésére időre lesz szükségem.

Bár Pál tovább folytatta mondandóját, úgy tűnt sokkal inkább hangosan beszél önmagához, mint Timóteushoz, vagy Terciuszhoz.

- Mondjam el a korinthusiaknak, hogy mi minden történt velem amióta megírtam számukra első levelem? A híreszteléseket - melyeket hallottam, - vagy amelyeket ők hallottak?! Hogy mennyire aggódtam Titusz életéért amikor megérkezve Troászba nem találtam ott őt? Merjek-e szólni számukra Blastinius Drachrachmáról... ennyi év után? Hiszen soha nem említettem őt számukra! Talán az Úr holnap hajnalra letisztázza bennem eme felmerült dolgokat.

Feltekintett a jelenlévőkre.

- Timóteus, - holnap - amennyiben ezt szándékoznám tenni, - azt hiszem tenni fogok valami mást is amit soha eddig nem tettem. Éppen ezért jó lenne, ha minden testvér jelen lenne ekkor. Terciusz, remélem nem okoz neked gondot, ha telve van a szoba hallgatósággal?

- Egyáltalán nem zavar jelenlétük.

- Rendszben, akkor holnap folytatjuk e levelet. Terciusz, jöjj hozzám a hajnal első sugarának feljöttekor. Timóteus, mondd meg Titusznak, hogy holnap már nem alszom át a megbeszélte találkozónkat.

Pál be is tartotta adott szavát. Másnap hajnalban nagyon korán felébredt. Mi több, úgy döntött, hogy mindenkit meghív levelének megírására, amint ő lediktálja azt Terciusz tollába. És mily csodás levél volt ez... annak ellenére, hogy valami félbeszakította azt. Nagyon is félbeszakította.

NYOLCADIK FEJEZET

Amikor éppen gyülekeztünk, hogy meghallgassuk Pál levelének folytatását, igen erős kopogást hallottunk a bejárati ajtón. Lídia felpattant és ajtót nyitott, ott pedig öt izgatott fiatalemberre lelt. Minden előzetes ceremóniát mellőzve beszaladtak az ajtón, megölelték Lídiát, és egyszerre beszélni kezdtek. Minden végtelen örömmel töltötte el őket, főként arról beszéltek mi mindent láttak mialatt a kikötőből Filippi városába értek. De egyszersmind azonnal tudatni akartak velünk mindent, ami Galácia elhagyása óta történt velük.

- Két hónappal ezelőtt még rabszolga voltam, - jelentette be egyikük, hangos szóval. - Most pedig, tekintsetek rám! A Birodalomban utazom.

A lelkes fiatalember neve Urbanosz volt.

- Három hónapja mindannyian rabszolgák voltunk, - harangozta be egy másik ifjú, kit Patrobásznak szólítottak.

És így ment ez ettől fogva... órákon... napokon... sőt heteken át! A galata testvérek megérkeztek.

Pál kilépve szobájából felismerte mi volt a nagy lárma okozója. Amikor megpillantották őt, mind az öten megragadták, egymás után megölelték, mialatt üdvözlő szavakat szóltak hozzá, azon gyülekezetek részéről, ahonnan érkeztek.

Végül kissé nehezen, ám sikerült leültetnünk őket, és elmeséltettük velük a galáciai gyülekezetekről szóló beszámolókat. Ezek a férfiak szinte az egész utat gyalog tették meg Galáciától Görögorszáig. Minden amit utazásuk során láttak lenyűgözte őket. Erre nagyon egyszerű volt a magyarázat, hiszen néhány héttel ezelőtt még mindannyian rabszolgák voltak. Legtöbben közülük soha nem távolodtak el otthonuktól csak legtöbbször öt mérföldnyire. Tulajdonosaik, akik szintén hívők voltak, felszabadították őket azért, hogy elmehessenek Rómába és az ottani közösség születésénél jelen lehessenek.

(Én, Priscilla, kijelentem, hogy mindegyik fiatalembert azonnal megkedveltem.)

Körülbelül egy órán át traktáltak bennünket történeteikkel melyek többnyire arról szóltak hány-szer tévedtek el útkon. Egy alkalommal szinte letartóztatták őket katonák. Aztán rosszul lettek az idegen ennivalótól. Álmélkodtak azon milyen szívélyesen fogadták őket azok a hívők akiket meglátogattak északi irányban ahogyan előrehaladtak Filippi felé. Mindezt oly mókásan tették, hogy csak neveltünk furcsa történeteiken, majd sírtunk és megszerettük őket. Még Lídia is megvált visszafogott viselkedésétől amint ezen fiatalemberekből dőlt véget nem érő történeteik áradata.

Tényleg nincs a földön ehhez hasonlatos, mint az újonnan megtért keresztyének látványa, főleg az ehhez hasonlatosoké.

Pál kérdéseket intézett hozzájuk a négy gyülekezetéről, melyek működéséről híreket várt, valamint arról kérdezett hogyan működnek az újonnan megalakult közösségek. Látni engedte magát Pál arcán a végtelen elégedettség amint megtudta, hogy a hívők száma és a közösségek száma is igen szép számban gyarapodik.

Ekkor Pál meglepte és elragadtatta a fiatalembereket.

- Priscilla és Akvila néhány napon belül elhagyják a várost és Rómába indulnak. Azt szeretném, ha időben fel tudnának készülni e nagyszámú vendég fogadására, akik kis idő múltán megérkeznek házukba, hiszen ezekben a percekben már negyven hívő készül Rómába, de előbb Filippiben lesz a gyülekező. Ellenben azt szeretném, ha ti öten nem várnátok meg a többiek érkezését, azt szeretném, ha Priscillával, Akvilával és Epainetossal Rómába mennétek. Nagy szükségük lesz a ti segítségetekre ott az előkészületekhez.

Az ifjak ezúttal újabb vad éljenzésbe kezdtek.

- Hogyan fogtok Rómába menni innen? - kérdezte Aszinkritosz.

- Nyugati irányba kell indulni, átszelvén a szárazföldet, mígnem eléritek az Adriai Tenger partjait. Egy kikötővároshoz juttok, melynek neve: Dyrrhachium. - magyarázta Pál.

- Dyrrhachium az a görög kikötőváros, ahonnan a legkönnyebben lehet Itáliába hajózni. Dyrrhachiumban tengerre szállva túljutunk az Adriai tengeren és földet érünk az itáliai Brundisium kikötővárosában, - folytatta Akvila.

Én pedig hozzátettem:

- Brundisiumból pedig vagy gyalogosan tesszük meg az előttünk álló csekély négyszáz mérföldet, vagy pedig ismét hajóra szállunk...

- Priszilla házat vásárolt Rómában, ez a ti úti célotok, - jelentette ki Pál. A fiatalok újra tomboltak és álmélkodtak.

Később rengeteg kérdéssel árasztottak el Róma városáról, otthonról az Aventinus Dombon, a császárról... egyszerűen minderről. Amikor némi betekintést nyújtottam nekik Róma városának méreteiről, az utcákról, a mindenféle uralkodó zajról, a házam fekvéséről, láttam rajtuk, hogy egyszerűen nem tudják felfogni az általam leírt dolgokat.

- Arra foglak kérni benneteket testvérek, hogy ti ne az Aventinus Dombon telepedjete le, ne vásároljatok, vagy béreljete ott házat, - szolt Pál. - Mindenekelőtt nem tudátok megengedni magatoknak az ottani árat, hiszen alig fogtok többet keresni egy rabszolgánál.

- A rabszolgák bérénel? De hiszen eddig nem volt olyan, hogy a rabszolgák bért kaptak volna munkájukért! - jelentette ki Urbanosz.

Másik négy társa azonnal nevetni kezdett, majd felkapták Urbanoszt és körbevitték karjaikban a szobán.

- Mindezen dolgokat tudjuk, - szolt a lelkes Aszinkritosz. - Micsoda a második kérésed?

- Szeretném, ha ti öten egy 'insulae' lakói lennétek. Ez nem más egy nagy bérelt szobánál, egy hatalmas 'sziget' elnevezésű épületben. Amint pedig ezt megtettétek ki kell alakítanotok a 'koinoniát'.

A fiatal emberek Pálra függesztették értetlen tekintetüket.

- Micsoda az 'insula'? - kérdezte egyikük.

- Elmagyarázhatom nekik? - kérdeztem.

- Kérlek, - egyezett bele Pál.

- Szinte egész Róma városa hosszú épületsorokból áll, melyeket téglából építettek. Ezek az 'insulae'-k általában öt emelet magasak, sötét és borzalmas építmények, melyek nagyon bűzlenek. Nincsenek ablakaik, és nagyon gyér légmozgással bírnak, nyáron fullasztó hőség van bennük, télen nagyon hideg. Nem állnak másból, mint szobák sokaságából. Az emberek, akik kibérelik őket mindig megpróbálnak az épület legtetején lévő szobákhoz jutni, vagy ha ez nem sikerül akkor a földszinti szobákat keresik másodsorban. Ti öten valószínűleg egy nagyon kis szobát tudtok majd kibérelni. Nem lesz nagyobb hatvannégy lábánál. Ha úgy cselekedtek, mint a rómaiak többsége, akkor csak arra fogjátok használni e helységet, hogy személyes holmitoknak helye legyen és eleségeteknek. Egy 'insulae' túl koszos hely arra, hogy ott aludjatok, az emberek többsége ezért azt választja, hogy a házak tetején alszik, vagy pedig egy fórum külterületén. Az emberek csak akkor töltik bent éjszakáikat, ha nagyon hideg az időjárás, vagy amikor heves esőzések dűlnak, - szünetet tartottam, de a férfiakat nem riasztotta el bemutatásom. - Az itáliai nép kisebbségben van Rómában, de azonnal felismerni rajtuk amennyiben valaki itáliai. Ők mindannyian azt gondolják magukról, hogy a világ legszebb emberei és sokkal szebben idéznek verseket bárki másnál a világon. Mi több, a legtöbben azt hiszik magukról, hogy ők minden idők legnagyobb filozófusai. Pál felnevetett.

- Eddig azt hittem csak a görögök vannak ilyen jó véleményel önmagukról!

- Az utcai zene, verselés és viták miatt Rómát a világ legzajosabb városaként ismeri mindenki... természetesen nappal. Az 'insulaek' borzalmas életkörülményei miatt szinte mindenki az utcákon éli életét. Emiatt állandóan borzalmasan zsúfoltak az utcák, sokkal inkább, mint bárhol máshol amerre jártatok. Sőt, ami még rosszabbá teszi a helyzetet, az utcák minden talpalatnyi helyét elfoglalva mindenki árusít valamit. A férfiak napi tizennyolc órát töltenek azzal, hogy csak egyetlen dolgot is eladjanak, és mindegyikük célja az, hogy a napi egy dénáriuszt megkeressék ezáltal. Kivételesen jó napnak minősül az, amikor valakinek két dénáriuszt sikerült üzletet kötnie. Mindezen dolgok végső keveréke... egy totális káosz. Éjszaka nemcsak a fórumok telnek zsúfolásig emberekkel, hanem a külvárosi utcák is. A téli hónapok alatt minden reggel hullákat szállító szekereket lehet látni, amint a Róma közeli mezőkre tartanak. A római szegények élettartama nagyon rövidre szabott, és szinte egész Róma lakossága szegény, nagyon szegény. A betegségek tarolnak, és gyakorta fertőző betegségek tizedelik a népet.

- És éhínség? Milyen gyakran pusztít az éhínség arra? - kérdezte az egyik fiatal ember, aki ezzel a problémával már számos alkalommal szembenézett szülőföldjén.

- Ez az egyetlen jó dolog amit elmondhatok Rómáról, hogy meglehet az egész világon éhínség pusztít, ám ott ez soha nem fordul elő. A hajók többsége, melyek Róma mellett kötnek ki gabonát szállítanak... főként Róma lévén úti céljuk. Abban a városban nincsenek gondok melyek kenyér hiányból fakadnának, hiszen mindig van elegendő gabona, még akkor is ha a tartomány többi részén éhen pusztulnak az emberek.

Még ezzel sem sikerült riadalmat kelteni a galata testvérek szívében jövőjüket illetően, hiszen ha jól megnézzük, ők a Birodalom talán legszegényebb földjéről érkeztek.

- Mit jelent a 'koinonia' Pál testvér? - kérdezte egyikük. - Arra kértél bennünket, hogy alakítsunk koinoniát. Talán tudnom kellene mit jelent a szó maga?

- Jobb lesz, ha Priszillát kérdezed erről, - válaszolt Pál. - Ő sokkal jobb válasszal fog szolgálni mint én.

- Számos módja van annak, hogyan maradjon az ember életben Rómában. Ezek már több száz éves praktikák, - válaszoltam a kérdezőnek. - A kézművesek céhekbe tömörültek. Mások politikai nézeteik miatt alkotnak csoportokat hallgatólagosan. Megint mások azért alakítanak ki kapcsolatokat társaikkal, hogy segítvén egymást életben maradjanak, ami valamely életfilozófiában való jártasságuk bizonyítéka. Csak egyetlen dolog közös bennük: mindannyian munkások, akik munkájuk árából egyetlen kis insulae szobát bérelnek! Csakis azért dolgoznak keményen, hogy kifizessék a szoba bérleti díját, valamint, hogy megvásárolják eleségüket. Ott élnek, ott dolgoznak, és megosztják eleségüket egymással, mint ahogyan szobáikat is, vagyis mindenüket... csakis azért, hogy életben maradjanak. És ezt fogják tenni egész hátralévő életük során. Aztán van egy másik csoport is, melynek neve koinonia. Ezt olyan emberek alkotják, akiknek nincs semmilyen közös érdekük. Lehetnek ezek különböző foglalkozásúak, nemzetiségűek, anyanyelvűek, különböző anyagi háttérrel vagy más más kultúrák ivadékai. Számukra az egyetlen összetartó erő csakis az életben maradásuk, amiatt vannak együtt.

- Ez igencsak hasonlít az Úr közösségeihez, - jegyezte meg Titusz. - Mi is mindannyian különfélék vagyunk, és csakis Krisztus miatt vagyunk együtt.

- Ez nagyon találó volt, - elmélkedett Pál, - a mi koinoniánk csakis Jézus Krisztus dicsőségéért működik.

- Maradt még valami amiről nem beszéltél számunkra, Priszilla testvérnő? - kérdezte Flegon.

- Igen, tudnotok kell még, hogy Róma tizennégy kerületre oszlik. A Trastevere a legszegényebb kerület mind közül. És ez az egyetlen kerület, melyben a lakbért sikerül kifizetnetek.

A galaták egyike a levegőbe lendítette karját:

- Irány hát a Trastevere!

- Tulajdonképpen pontosan ez azon kerülete Rómának, ahol a zsidóknak lakniuk lehet. Legalábbis így volt ez mindaddig, amíg Claudius nem száműzte a zsidókat Róma területéről. Néha a gazdag zsidóknak sikerült kiköltözniük abból a kerületből, és természetesen, ha valakinek elég kövér a zsebe ehhez, akkor semmibe veszik a törvényt. Másképpen amennyiben zsidó valaki, mindenképpen a Trastevere gettóban kell lagnia.

Ekkor mindenki férjemre, Akvilára tekintett.

- Mivel ő engem vett el, - jelentettem ki büszkén, - ezért neki megengedték, hogy az Aventinus Dombon lakjék.

- S még azt gondolja, hogy azért vettem el őt mert szeretem! - viccelődött Akvila szárazon. Azonban, hogy még véletlenül se az övé legyen az utolsó szó, így válaszoltam férjemnek:

- Nekem Akvila csakis dús haja miatt kellett páromul, - és ezzel végigfuttattam ujjaim kopaszodó fejbőrén.

Hamarosan visszatértem eredeti mondanivalómhoz és így folytattam:

- Fogalmam sincs hogyan nézhet ki a Trastevere kerület mostanság. Jelenleg nem élnek ott zsidók, immáron Claudius uralkodása óta. Gondolom, hogy a legszegényebbek odaköltöztek és elfoglalták az üres lakhelyeket. Egyetlen világos és tiszta részecskéje van, mégpedig az, amelyik az Aventinus Domb felé tekint. Az Aventinus Domb északra van a Trastevere kerülettől, és csak a Tiberis Folyó választja el őket egymástól, de híd áll közöttük.

- Most már ugye megértettétek, hogy nem fogtok sokat keresni munkáttal? - kérdezte Pál. - Talán mindannyian együtt ki tudtok majd bérelni egy kis szobácskát. Próbáljatok a lehetőségekhez mérten minél nagyobb szobát találni... amelyen van legalább egy ablak, ha létezik egyáltalán ilyen kiadó helyiség.

- Lehet, hogy sikerül egy nagyobb szobát bérelnünk? - kérdezte Urbanosz.

- Minden bizonnyal nem, - válaszolt Pál, - vagy legalábbis nem túl hosszú időre. De ne feledjétek, hogy az elkövetkező hónapok során érkeznek majd más fiatalok is Rómába, akik az Úr közösségének tagjai kívánnak lenni azon városban. Amikor ezek a testvérek megérkeznek szükségük lesz egy helyre, ahol meghúzhatják magukat mindaddig, amíg munkát találnak maguknak. Ti lesztek ösvényeik egyengetői. Addigra nektek már lesz állásotok és kiismeritek magatokat Róma utcáin, ezért segíteni tudtok majd rajtuk is, hogy munkát találjanak.

Az öt fiatalember egyhangúan éljenzett!

- Hozzátennék valamit mindahhoz, amit Priscilla előttem elmondott és ami Rómát egyedülállóvá teszi. Az egyetlen város a világon, ahol majdnem egy évre találtok munkát.

Az ifjak ezen nagyon elámultak.

- Ez azt jelenti, hogy minden nap dolgozhatunk, - és nem kell a piactérre mennünk ahhoz, hogy napi munkát keressünk?

- Meghiszem, hogy nagyon furán hangzik számotokra, hiszen magam is sok ideig küszködtem, mire felfogtam mindezt. - jegyezte meg Pál.

- Mindennap dolgozhatunk, milyen csodás... - motyogta lassan Hermász.

- Azért nem olyan csodás mint gondolnád, - szóltam. - Hadd emlékeztesselek arra, hogy a római munkakörülmények nagyon rosszak. És a mindennapos munkaidő azt jelenti, hogy az év 365 napján dolgozni kell. Csak a pogány ünnepek alatt lehet arra számítani, hogy szabadnappal fogtok rendelkezni, ennek ellenére mindent meg fogok tenni ami erőmből kitalál, hogy segítsék nektek olyan munkát találni, mely nem örül fel teljesen benneteket, amit általában nem lehet könnyen lelteni.

- Én tudok szántani! - kiáltotta Sztákhosz.

- Róma belterületén nincsenek szántóföldek, - szólt csendesen Akvila, akit szórakoztatott a fiatalember lelkes kitörése.

- Oh, - válaszolt Sztákhosz, - erre nem gondoltam.

Mélyet sóhajtottam, és szomorú lettem, mert tudtam, hogy a következő szavaimat nem fogják megérteni.

- A rómaiak legnagyobb gondját az éjszakai alvás képezi! Éjszaka kiabálások, veszekedések hangjai verik fel a csendet, amihez hozzájárul az állandóan kéregetők óbégatása. A zaj soha nem ül el teljesen. Nappal a tömör ember okozta lármá uralkodik, majd este amikor megnyílnak a város kapui akkor több ezernyi marha, juh, kecske, liba és minden más lény özönlik be a városba. Ezen alapzajhoz kell hozzátenni a kiabálásokat és veszekedések hangjait. Minden közül a legnehezebb elviselni a római éjszakákat!

- Ahogyan Priscilla leírta, bárhová szívesebben mennék, mint Rómába... kivéve azt, hogy ez a világ fővárosa, - szólt Pál, - ezért nekem oda kell mennem.

- Én hiszek abban, hogy mindezt képesek leszünk túlélni, - válaszolta Perszisz. - A Trastevere kerületbe fogunk költözni, és keresni fogunk egy nagyobbacska szobát, melyet kibérelünk. Keményen fogunk dolgozni és várni fogjuk a hozzánk hasonló fiatalemberek érkezését.

- És! - tette hozzá Urbanosz, - és mi leszünk az első nőtlen fiatalemberből álló csoport, akik a római közösség tagjai lehetünk!

- Emellett pedig megalakítjuk Krisztus hatalmas koinoniáját, - bővítette a listát Patrobász.

- Félj, Néro, félj! Keresztyén fiatalemberek fognak masírozni Róma utcáin! - jelentette ki Tikhikosz, aki szavai alatt hisztérikus nevetésbe kezdett.

- Arra kérlek benneteket, ne tartózkodjatok hosszú ideig Priscilla házában, - igyekezett Pál kimondani gondolatait, - mert oda még negyven testvérnek kell megérkeznie, alig néhány héttel a ti érkezésetek után.

Engem kissé bántott, hogy Pál meg akart bizonyosodni afelől, hogy a fiatal emberek ne zavarjanak sokat házamban, és ennek hangot is adtam. Pál éppen válaszolni készült, amikor eszébe jutott, hogy Lídia a szobában van. Tudván, hogy úgymint nekünk lenne igazunk igen bölcsen téve, elhallgatott.

- Azt hiszem elnézésekkel kell kérnem, - szólt Pál, - de nagyon sok dolgom van még ezen a reggelen. Kijelöltem e napot arra, hogy a korinthusiaknak szóló második levelem végére érjek.

Számos ölelkezés és vad ujjongás után az öt zord külsejű fiatal ember távozott. Lídia egyik szolgálója megígérte nekik, hogy bemutatja számukra azt a börtöncellát, ahol Pál és Szilász raboskodott, és ahol megverték őket, majd kiszabadultak a földrengés következtében. Nagyon izgatottak voltak, hogy megtekinthetik ezt, hiszen azon este története szinte legenda számba ment a pogánykeresztyén gyülekezetek között.

- Biztosan érdekelni fog benneteket, hogy a helyszínt azóta nem használják börtönként, - szólt Lídia távozásuk előtt. - A földrengés után használhatatlanná vált bebörtönzésre.

Amikor ezt meghallotta Pál, aki szintén nem tudott erről, mindkét karját az egek felé emelte.

- Mindenképpen tudatnom kell erről Szilászt. Nagyon fog örülni ennek a hírnék, mint ahogyan sebes háta is. Most pedig jöjjetek, Akvila, Priszilla, térjünk vissza ahhoz a levélhez. Ti is éltetek Korinthusban. Ti már tudtok arról is, hogy van egy nagyon elkötelezett ellenségem, aki mindenhová követ engem, és minden gyülekezetet el akar pusztítani azok közül amelyeket én alapítottam.

- Igen, - válaszoltam - de mint azt jól tudod, mi soha nem tettünk fel egyetlen kérdést sem számodra erről az emberről. Tiszteletben tartottuk akarodat, miszerint nem akartál beszélni róla. A mai napig nem ismerjük a nevét.

- Remek! - kiáltott Pál. - A korinthusiak immár ismerik őt! Végül eljutott Korinthusba és minden tőle telhetőt megtett, hogy széttűzza a korinthusi közösséget és a kenkreiait is.

Így történt, hogy Lídia, Timóteus, Titusz, Akvila és én az írnok Terciusszal együtt újra helyet foglaltunk Pál szobájában és hallgattuk amint tovább diktálja a korinthusiaknak címzett levél hihetetlenül csodálatos hátramaradt részét.

KILENCEDIK FEJEZET

- Három alkalommal járultam az Úr elé könyörgéssel, arra kérve Őt, hogy mozdítsa el életemből Blastinius Drachrachmát. Évekkel ezelőtt írtam meg a galatáknak szóló levelemet, tette hozzá Pál szárazon, - és azt kell mondanom nektek, hogy ma nem az az ember ül közöttetek, aki akkor megfogalmazta azt a levelet. Megváltoztam. Pontosabban Blastinius megváltoztatott engem. Amennyire jómagam is beismerem, Blastinius Isten akarata életemben. Ő és követői számos gondot okoztak nekem, vagy legalábbis úgy tűnik ez földi szemmel tekintve. Ti mindannyian ismeritek mindazon vádakokat melyekkel ők engem illetnek: hogy engem nem Isten küldött arra, hogy közösségeket építsek a pogányok között, hogy én száműzött apostol vagyok, pusztítója a Mózesi törvényeknek, és... - Pál ekkor elvigyorodott, - én egy tanulatlan ember vagyok. Ezek után következik a másik vádpont. Ezt pedig sehogyan sem tudom megérteni. Az, hogy én nem fogadok el pénzt szolgálatomért szinte mindenkit felháborít. Egész munkásságom, melyet Isten küldöttéként végzek... a pogányok között... tanúságtétel... mindez semmit sem ér egyesek szemében mert nem fogadok el pénzt. - Pál ironikusan felnevetett. - Embereket fogadtak fel, hogy valamilyen hibát fedezzenek fel bennem, amit kritizálni lehet. De hogy az zavarja őket, amiért nem fogadok el pénzt?! Ezt soha nem fogom megérteni.

Egy pillanat erejéig Pál üresen bámult a semmibe, majd gyorsan hozzátette:

- Az Úr megszabadított azon fájdalom érzésétől, mely akkor kerített hatalmába, amikor Blastinius megjelent életemben. Immár béke honol szívemben, hiszen Isten küldte azt a férfit utamba. - Pál fintorgott. - De, hogy ... nem fogadok el pénzt? - karjait széttárta hitetlenkedve, csendben maradt, majd kis idő múlva kijelentette: - Ami azonban még bánt egy kicsit az, hogy ezek az emberek úgy beszélnek rólam, mint aki faragatlan, tanulatlan!

A szobában jelenlévők közül mindannyian tökéletesen tisztában voltunk azzal a ténnyel, hogy talán nincs még egy olyan ember a világon, aki ennyire ismerné a történelmet, filozófiát, és aki annyi féle kultúrában otthon érzi magát, valamint aki az élet számos dolgaiban ismeretes, mint Pál. Nem volt egy farizeus, vagy

szaduceus, sőt még az írástudók közül sem lehetett megnevezni senkit, aki jobban ismerte volna Pálnál az ősi zsidó tekercek tartalmát. Azonnal megértettük Pál fájdalmát, hiszen ha egy ilyen embert azzal vádolnak, hogy tanulatlan ez tényleg érzékenyen érintheti őt.

Én, Priscilla, hozzá kell tennem, hogy Pál testvér nemcsak igen tanulékony ember volt, hanem többel rendelkezett, mint éleselméjűséggel. A benne lakozó Krisztus tökéletes kinyilatkoztatásának birtokában volt. Mégpedig oly kinyilatkoztatása volt ez Krisztusnak, mely - mondhatnám, -meghaladta a tizenkettőt is. A tizenkettő nagyon jól ismerte azon Krisztust, akivel eltöltöttek három évet együtt Izrael földjén barangolva. Ezzel ellentétben Pál azt a Krisztust ismerte, aki felszállva az égbe trónusán uralkodott - és aki bennünk lakozik.

Pál újra Terciusz felé fordult. Szinte mindenki biztos volt abban, hogy életének eddig feltáratlan történeteivel fogja folytatni a gyülekezetnek írott levelét.

A legutóbbi eseményeket hozva szóba, Pál Titusz eltűnéséről számolt be a közösségnek.

(Kor. II. 2,12-13)

Mikor pedig Troászba mentem a Krisztus evangéliumának hirdetésére bár kapu nyílt meg előttem az Úrban, egy percnyi nyugta sem volt lelkemnek, mivel nem találtam Tituszt, az én atyámfiát. Elbúcsúztam hát tőlük és elmentem Macedóniába.

Pál azzal folytatta, hogy hálát adott Istennek a korinthusi ekléziáért és Titusz épségéért. Ezek után csillogó szemekkel közölte:

- És most eljött az ideje annak, hogy én, nem pedig Blastinius beszéljek a levelekről. Blastinius nagyon erős támasznak érezte és nagy jelentőséget tulajdonított annak a ténynek, hogy rendelkezik egy levéllel! Mégpedig ezzel az ajánlólevélre gondolok. Most pedig erről fogok néhány szót ejteni!

Ezzel Pál Blastiniusra borította az asztalt, aki oly ravasz volt, hogy azzal támadta Pált, hogy neki nincs ajánló levele. Hát erre volt válasza Pálnak.

(Kor. II. 3,1-6)

Kezdjük-e ismét ajánlgatni magunkat? Csak nincs talán nekünk is, mint némelyeknek szükségünk ajánlólevelekre hozzátok, vagy töletek? A mi levelünk ti vagytok szívünkbe írva, amelyet ismer és olvas minden ember. Nyilvánvalóan Krisztusnak a mi szolgálatunk által szerzett levele vagytok ti is, nem tintával, hanem az élő Isten lelkével írva - nem kőtáblára, hanem a szívek hústábláira.

Ilyen bizodalomunk pedig Krisztus által van Isten iránt. Nem mintha magunktól képesek volnánk valamit kigondolni. Ellenkezőleg, a mi alkalmas voltunk az Istentől van, aki képessé tett minket arra, hogy új szövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a Szellemé, mert a betű megöl a Szellem pedig megelevenít.

Amikor Pál befejezte ezen szavakat, nekem elállt a lélegzetem, de hasonlóan a többieké is a szobában. Pál a törvény betűit Jézus Krisztus dicsőítésére fordította, ellentétbe állítva a szellem levelének betűivel... és az élő levelekkel... a közösségekkel!

Ezek után kiragadott egy másik Blastinius által felállított tény, mely szerint Isten szövetsége Mózzal mindenek felett áll.

Valahányszor Mózzal olvassák lepel borul a szívükre, mikor pedig Izrael megtér az Úrhoz, lehull a lepel.

Pál továbbra is többes számot használt, „mi”- kifejezést használva, azonban én csakis az egyes szám első személyt hallottam ki szavai mögül, hiszen a „mi” által is önmagára utalt.

Mi nem járunk ravaszágban és nem hamisítjuk meg Isten igéjét.

Miután Pál a fátyollal borított szemekről ejtett szót, szemek melyek nem veszik észre Krisztus dicsőségét, ami Istennek tetsző. Ezek után tett még egy megjegyzést Blastiniusra, aki nagyon gyakran dicsekedett önmagával, és tudásával, melyet a törvényről szerzett, ajánlólevelével és természetesen tanultságával. Ez a dicsekvés Blastinius részéről azt eredményezte néhány hívőben, hogy kétségbe vonták Pál szolgálatának hitelességét.

(Kor. II. 4,5)

Mi nem magunkat prédikáljuk, hanem Krisztus Jézust, az Urat!

Az elkövetkező két vagy három percben Pál szavaiban gyöngédséget lehetett felfedezni, és ezáltal visszatérítette az Úr Jézushoz a korinthusi eklézsiát.

Ettől a pillanattól kezdve Pál mindvégig a többes számú „mi” kifejezést alkalmazta. Miért tett így? Mert ezzel belevette Szilász szenvedéseit és Timóteus hűségességét. De az is meglehet, hogy egyszerűen nem jött a szájára, hogy azt mondja „én”. Mégis mindennek ellenére az igazsághoz mérten a „mi” mégis az „én”-t jelölte.

Kis idővel ezután Pál megpróbálta leírni megtapasztalásainak élményeit.

(Kor. II. 4,8-12)

Mindenütt nyomogatnak minket, de el nem nyomhatnak, kétségeskedünk, de nem esünk kétségbe, üldöznek, de Isten nem hagy el, földre vernek, de el nem tipornak. Mindenkor testünkben hordozzuk Jézus halálát, hogy Jézus élete is látható legyen a mi testünkben. Mert minket akik e földön élünk, mindenkor halálra adnak Jézusért, hogy a Jézus élete is látható legyen a mi halandó testünkben. Azért a halál bennünk munkálkodik az élet pedig bennetek.

Amit Pál tett, abból nyilvánvalóvá vált számunkra, hogy be akarja mutatni a korinthusiaknak saját hozzáállását a kritikákkal szemben hozzáállásukat a nyomorúságok iránt amivel szembesült és ugyanabban az időben kívánt rámutatni a korinthusiak érzékiségére is. Az ő hirtelenkedéseik a perpatvarokban a sértődékenységük, ami felől mindannyian tisztában voltak.

(II. Kor. 4,17)

Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk minden mértéket meghaladó örök dicsőséget szerez nekünk.

Amíg Pál beszélt, Terciusz szorgalmasan jegyzetelt, ami által egyre több része vált érthetővé és megismerhetővé Pál vallomásának.

Én, Priscilla, egyszerűen el nem tudom mondani számodra mennyire meghatottak Pál ezt követő szavai. Ezzel megvallotta, hogy minden pillanatban veszélyeztetni életét a halál, mégis ezt ő Jézus Urunk dicsőségére fordította. Mindenekfelett egyetlen dolog immár tisztázódott: ez a férfi nem félt a haláltól.

(Kor. II. 5,8)

Bizakodunk, mondom, annyira, hogy inkább szeretnők e testből kiköltözni és hazaköltözni az Úrhoz.

Pál rövid szünetet tartott. Kissé nyugtalannak véltük látni őt.

Nem ajánljuk tehát ismét magunkat, hanem alkalmat adunk nektek a velünk való dicsekedésre.

Pál újra többes számot alkalmazott, de újra az általa használt „mi” inkább csak őt jelentette.

(Kor. II. 5,13)

Mert ha nem voltunk eszünknel, Istenért volt az. Gyorsan hozzátette: Ha eszünkön vagyunk, értetek vagyunk. Bármit tesztek is arra Krisztus szeretete ösztönöz.

Mint ezelőtt is, Pál gondolatai ekkor az Úr dicsőségét emelték ki, így fejezvé be annak menetét:

Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette magát a világot, nem számította be neki bűneiket és reánk bízta a megbékéltetés igéjét.

Rövid szünet következett, és csend honolt a szobában. Én, Priscilla törtem meg a csendet.

- Pál testvér, úgy érzem valahol említést kell tenned ebben a levélben mindazon eseményekről, melyeken átmentél az utóbbi időkben. Mindeddig csak általánosságokban beszéltél Krisztusbeli szenvedéseidről. Kérlek pontosítsd ezeket.

Hirtelen Timóteus szakított félbe.

- Ezzel mélységesen egyetérték s amennyiben Szilász jelen volna, minden bizonnyal ő is hasonlóképpen érezne. Soha nem tettél említést arról mikén mentél keresztül az idő alatt, hogy elhoztad Galáciába az evangéliumot, azonban ugyanez elmondható észak és dél-görögországi útjaidról is. A korinthusiaknak fogalmuk sincs arról mibe került neked eljuttatni hozzájuk az evangéliumot.

Kövérr könnyecseppek gördültek le Pál arcán.

- Nagyon sokat foglalkoztam ezzel a kérdéssel. Igen, talán a javukra fog válni ha néhány szóban elmondom nekik mindezen eseményeket.

Mégis Pál számára kis időnek kellett eltelnie mire kiöntötte lelkét. Amit végül sikerült megfogalmaznia a valaha leírt legcsodásabb gondolatok voltak az ő tollából.

2 Kor. 6,3-13

Senkit semmiben meg nem botránkoztattunk, hogy szolgálatunkat szidalom ne érje, hanem ajánljuk magunkat mindenben, mint Isten szolgálói: sok túrésben, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, megveretésben, bebörtönzésben, háborúságokban, küszködésben, virrasztásban, böjtölésben, tisztaságban, ismeretben, hosszútúrésben, jóságban, Szent Szellemben, képmutatás nélkül való szeretetben, igazmondásban, Isten erejében, az igazságnak jobb és bal felől való fegyvereivel (kardjával és pajzsával), dicsőség és gyalázat által rossz és jó hír által mint ámitók és mégis igazak, mint ismeretlenek és mégis ismerősök, mint halálra váltak és íme élők, mint ostorozottak, de meg nem ölettek, mint bánkódók, de mindig örvendezők, mint szegények, de mégis sokakat meggazdagítók, mint akiknek semmijük nincsen és mégis minden az övék. Szánk megnyílt előttetek korinthusiak, szívünk kitárult. Nem mi vagyunk szűkkeblűek irántatok, hanem ti vagytok szűkkeblűek. Viszonzásul - mint gyermekeimhez szólok, - tárjátok ki ti is szíveteket.

Mindenki számára bizonyossá vált a helységben, hogy Pál számára nagyon kellemetlen dolog volt mindaz, amit most tett. Mindezzel együtt, amit kimondott és ahogyan kimondta büszkeséggel és emelkedetten tette.

Pál arra kérte a korinthusiakat, hogy tárják ki szívüket előtte, hogy ő visszatérhessen hozzájuk, azonban itt nem állt meg, hanem azt akarta, hogy úgy fogadják őt, mint ahogyan azt első látogatása alkalmával tették.

Timóteus közbevágott.

- Pál, úgy érzem vissza kellene térned a Titusz kérdésre. Néhány perccel ezelőtt utaltál ugyan arra a szenvedésre, amin keresztül mentél, amikor Troászban felfedezted, hogy Titusz nincs ott. Sok mindent nem mondtál el mindabból, amikor arra gondoltál, hogy Titusz már nincs az élők sorában.

Pál ekkor Tituszra pillantott:

- Igen, amikor megérkeztem ide Filippibe már oly biztossá váltam halálodban, hogy gondolatban el is temettelek!

Mindannyian neveltünk, Titusszal együtt.

- Rendben, - folytatta Pál, - most pedig a történethez!

(2 Kor. 7,5-10)

Mikor Macedóniába érkeztünk, semmi nyugalma sem volt testünknek, sőt mindenütt csak szorongatás, kívül harc, belül félelem. De az Isten, a megalázottak vigasztalója, Titusz megjöttével megvigasztalt minket, de nemcsak megjöttével, hanem azzal a vigasztalással is, amellyel ő vigasztalódott meg nálatok, hogy hírül hozhatta nekünk a ti vágyódásokat, kesergéseket, hozzám való ragaszkodásokat, ami engem még jobban megörvendeztetett. Azért ha megszorítottalak benneteket azzal a levéllel nem bánom, noha sajnáltam, mert látom, hogy az a levél ha ideig-óráig megszorított benneteket, most már örülök a megszorodásotoknak, mert megtérésre szomorodtatok meg. Isten akarata szerint szomorodtatok meg, hogy miattunk semmiben kárt ne valljatok. Mert az Isten szerint való szomorúság megbánhatatlan megtérést szerez az üdvösségre, a világ szerint való szomorúság pedig halált szerez.

Csodaszámba menő eseménynek számított, hogy Terciusz együtt tudott haladni Pállal diktálása alatt, mert ekkor Pál hirtelen szóáradatba kezdett és afeletti örömét fejezte ki, hogy a korinthusiak milyen hihetetlen testvéri fogadtatásban részesítették Tituszt látogatása alkalmával.

Tituszt mélyen megérintették Pál megható szavai amint elmesélte e rendkívül jóleső pillanatok történetét.

(Kor. II. 7,13-16)

Ezért megvigasztalódtunk, de vigasztalódásunkban még jobban örültünk Titusz örömén, hogy az ő lelkét ti mindnyájan mennyire felüdítettétek. Lám, ha dicsekedtem valamivel felőletek, nem maradtam szégyenben, de amint minden, amit nektek mondtam igaz volt, úgy a felőletek Titusz előtt való dicsekedésünk is igaznak bizonyult. És ő most jobb szívvel van irántatok, visszaemlékezve mindnyájatok engedelmisségére, milyen félelemmel és remegéssel fogadtátok őt. Örülök, hogy minden tekintetben bízhatom benneteket.

Késő délután volt már mire én, Priscilla, Lídiával elhagytuk a szobát.

- Úgy hiszem itt az ideje, hogy Pál testvérünk megpihenjen kissé, - szóltam hozzá.

- Szolgálóim éppen valami harapnivalót készítenek. Annyit leszűrtem magamban, hogy Pál egész estéjét a levél megírásával töltené. Azt hiszem nekünk személyesen kell gondoskodnunk Pál szükségleteiről, hogy némi eleséget vegyen magához.

Így történt, hogy Lídia visszalépett Pál szobájába.

- Pál testvér, - szólalt meg, úgy ahogyan csak ő tudott szólni, - elkészült a vacsora, kérlek jöjj. Pál már rég megtanulta, hogy hallgasson erre az asszonyra, ezért felállt.

- Testvérek, étkezzünk, majd utána folytatjuk. A legjobbat tartogassuk a legvégére!

TIZEDIK FEJEZET

- Több éve már annak, hogy Péterrel az Izraelt sújtó aszályról beszélgettünk, - kezdte Pál amint elhelyezkedtünk az asztal körül. - A legelső gyülekezet, melynek megemlítettem a gyűjtés fogalmát maga a korinthusi volt. Oly segítőkésznek bizonyultak a hallottak után - legalábbis akkoriban! Csak csodálni tudom őket, amennyiben még mindig ezen gyűjtésben osztozni tudnak örömmel. - tette hozzá komoran. - Titusz meséld el a jelenlévőknek hogyan viseltetik a korinthusi eklézsia a jeruzsálemieknek szánt gyűjtés kapcsán... jelen pillanatban!

- Amikor említést tettem nekik az előző terveikről, hogy küldjenek pénzt, nemcsak, hogy pozitívan válaszoltak erre, hanem tulajdonképpen könyörögtek, hogy megengedjem nekik, hogy elküldjék az összegyűjtött összeget zsidó testvéreiknek. Ők már nagyon régóta végezték gyűjtésüket.

- Büszke vagyok rájuk, - válaszolta Pál a hallottakra látható elégedettséggel. - Ha befejeztük ezen vacsorát, ez lesz az első dolog amelyről említést fogok tenni levelemben. Később pedig néhány szót ejtek majd az én farizeus barátomról.

Igen nagy várakozással követtük a fáradhatatlan Pált szobájába. Röpködő tekintetekkel foglaltuk el helyünket, ő előre sietett, Terciusz pedig az ő nyomában, mint ahogyan nagyon gyorsan jegyzetelte a szavakat is melyek elhagyták Pál ajkát.

(Kor. II. 8,1-2)

Tudtotokra adjuk továbbá atyámfiai Istennek azt a kegyelmét amelyet Macedónia gyülekezeteivel közölt, hogy a nyomorúságok sok próbája között bőséges az ő örömük és igen nagy szegénységük jószívűségüknek gazdagságává növekedett.

(Azonnal észrevettük Pál mit akart elérni. Azt akarta, hogy felélessze a korinthusi gyülekezet adakozási készségét - a délen élő görögöket - azzal, hogy elmeséli nekik az önkéntes adakozásból fakadó örömet melyet az északi görögöknél tapasztalt.)

(Kor. II. 8,3-15)

Mert tanú vagyok rá, hogy erejükhez képest, sőt azon felül is önként adakoztak, és sok könyörgéssel kérték tőlünk azt a jótéteményt, hogy a szentek számára való adakozásban részt vehessenek. És nemcsak ezt tették, amint reméltük, hanem önmagukat adták először az Úrnak és nekünk az Isten ekaratából. Ettől felbátorodva biztattuk Tituszt, hogy amint elkezdte, végezze is be nálatok ezt a szeretetmunkát. Azért amint mindenbővölködtek: hitben, beszédben, ismeretben, minden buzgóságban és a szeretetben, amely belőlünk árad, úgy ebben a szeretetszolgálatban is bővölködjetek. Nem parancsképpen mondom ezt, hanem hogy a mások buzgósága által a bennetek levő szeretet valódiságát kipróbáljam. Mert ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, aki gazdag lévén szegénnyé lett érettetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok. Tanácsot is adok e dologban, mert ez hasznos nektek. Tavaly kezdtétek el, ha nem is a cselekvést, de az akarást.

Most már vigyétek végbe a cselekvést, hogy amint megvolt az akarás készsége, úgy legyen meg a végrehajtás is ahhoz képest amitek van, (vagyonotoknak megfelelően). Mert ha a készség megvan, az aszerint kedves amiye kinek-kinek van, nem aszerint amiye nincs. Mert nem az a cél, hogy másoknak könnyebbségük legyen, ti pedig nyomorogjatok, hanem hogy az egyenlőség mértéke szerint a ti mostani

bőségetek pótolja ki azok szükségét s majd máskor amazok bősége pótolhassa ki a ti hiányotokat. Így lesz egyenlőség. Ezt mondja az Írás is: Aki sokat szedett nem volt többje, és aki keveset, nem volt kevesebbje.

- Most pedig arról kell szólnom a korinthusiaknak, hogy Titusz nemsokára visszatér hozzájuk.

- Mindezt anélkül fogod megtenni, hogy Titusszal beszélnél erről? - kérdezte Timóteus.

- Már megbeszéltük ezt a kérdést. Mondhatni tükön ül már, hogy visszatérhessen Korinthusba, - mosolygott Pál.

- Oh, - jegyezte meg csendesen Timóteus és szeme sarkából Tituszra pillantott.

- Szóval féltékeny vagy rám, - jelentette ki Titusz, mialatt feltápáskodott. - Azonban emlékezz arra, hogy te voltál az első, kedves Timóteusom, akit Pál valaha is kiküldött.

- Most már ebből elég! - vetett véget Pál és karjaival csendre intette őket.

- Terciusz?

- Én készen állok a folytatásra, bár be kell vallanom, hogy a kezem már nem engedelmeskedik oly könnyen mint szokott.

(Kor. II. 8,16-24)

Hála legyen az Istennek, aki érettetek ugyanezt a buzgóságot oltotta Titusz szívébe is. Mert nemcsak elfogadta a megbízást, de a szokottnál is nagyobb buzgósággal és örömmel ment hozzátok. Mi pedig vele együtt küldöttük el az atyáknak is, akinek az evangéliumban való jó híre minden gyülekezetben elterjedt, sőt ami ennél is több, őt a gyülekezetek is útítársuknak választották ebben a szeretetmunkában, amelyben az Úr dicsőségére és a mi készségünk megmutatására forgolódnak. Attól pedig óvakodunk, hogy ennél a gazdag adománynál, amelyet a mi gondjainkra bízta, bárki is megrágalmazhasson minket. Mert gondunk van a tisztességre, nemcsak az Úr előtt, hanem az emberek előtt is. Sőt elküldtük vele együtt azt az atyáknak is, akinek buzgó voltát sok dologban már többször kipróbáltuk és aki most még sokkal buzgóbb mert nagyon bízik bennetek. Azért akár Tituszról van szó, aki az én társam és köztetek segítségem, akár a mi atyáknak fiáról, akik a gyülekezet küldöttei, Krisztus tükörképei, tanúsítatok irántuk szeretetet és mutassátok meg nekik, hogy méltán dicsekedtünk veletek a gyülekezetek előtt.

Ekkor Pál mint azt oly gyakran megtette leveleinek fogalmazása közben, ezúttal is visszakanyarodott egy korábbi témájához. Most az adakozás fogalmáról beszélt.

(Kor. II. 9,1-2)

A szentek javára való adakozásról felesleges is nektek többet írnom. Hiszen ismerem készségeketek, dicsekedtem is vele a macedónoknak, mondván, hogy Akhája kész a múlt esztendő óta és a ti buzgóságotok azok közül sokat még jobban felbuzdított.

Ekkor történt az, nagy meglepetésemre, hogy Pál megemlítette a korinthusiak számára, hogy nemcsak Tituszt küldi vissza hozzájuk, hanem vele együtt Lukácsot is. Csodálkozol azon, hogy meglepődtem? Hadd magyarázzam el miért.

Lukács Titusszal tart? A szobában lévők közül mindenki nevetett, vagy mosolygott a hír hallatán, mely szerint Lukács segédkezik Titusznak. Nagyon jó oka volt derűltségünknek. Bár nagyon igyekezett, Lukács soha nem tudott megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy fiatal unokaöccse, Titusz olyan felruházott és hatékony ember mint ahogyan mi mindannyian ismertük őt. Most pedig itt van Pál, aki arra készül, hogy Lukácsot segédként küldje unokaöccse mellé!

Azzal, hogy Lukácsot Titusz segédjeként küldi, mindenképpen keserűséget fog okozni Lukácsnak. (Én, Priscilla, újra emlékeztetek arra, hogy azon nap után röpke három év elteltével Lukács elkezdte megírni az apostolok történetét, valamint azon gyülekezetek történetét, melyeket az apostolok hoztak létre. Azon történet huszonnyolc oldalán át Lukács említést sem tesz Tituszról.) Pál második utalását az adakozásra így fejezte be:

(Kor. II. 9,13)

Mert a szolgálat eredményes volta következtében dicsőítik az Istent, azért az engedelmisségért, amellyel ti a Krisztus evangéliumáról vallást tesztek és azért a jószívűségért, amellyel nekik és mindenkinek adakoztok.

Minden bizonnyal hatalmas tűz égett Pál szívében a jeruzsálemi szegények támogatása végett, azonban volt egy másodrangú oka is annak, hogy adományokat gyűjtött számukra. Ezt ő nem is titkolta. A zavargások egyre növekedtek Izrael szerte, a rómaiak ellen heves ellenszenv alakult ki, mely az idő múlásával egyre erősödő tendenciát mutatott. Mindenfelé a lázadás tüzeit lehetett felfedezni. Ezen Róma ellenes viselkedés azonban valahogyan némi kritikát vont a pogánykeresztyén hívőkre!

Néhány zsidó egyszerűen nem bírta elviselni még a gondolat sem annak, hogy a pogányok keresztyénekké válva közösségeket alkotnak, főként az volt zavaró számukra, hogy éppen Pál építő munkája által. Sokan kezdtek abban hinni, hogy a körülmetéletlen hívők Messiásba vetett hite felér az istenkáromlással.

Pál tudta, hogy egy jelentős összegű adomány a pogánykeresztyénektől a jeruzsálemi szegények javára meggyőzi még a legszkeptikusabb ellenlábasukat is Jeruzsálemben.

Valahogyan mindannyian megéreztük, hogy Pál ezúttal egy új taktikát választott. Felismervén mindezt, Timóteus kihasználta az alkalmat és félbeszakította Pál diktálását.

- Testér, amikor megérkezel majd a korinthusi eklézsiába, minden bizonnyal számosan ellenszegülnek. Meglehet, hogy semmi mást nem fognak tenni, mint csendben üldögélni, és közönyös arccal bámulnak maguk elé, ezért arra kérlek nyomatékosan, hogy írd nekik sokkal érthetőbben az apostolságodról. Mindannyiuknak hallaniuk kell arról a hatalomról, mellyel Isten felruházott. Kérlek, Pál, meséld el újra az egész történetet. Kérlek.

Titusz hasonlóképpen gondolta.

- Beismerem, hogy sokkal több személyes dolgról tettél említést ebben a leveledben, mint azt eddig bármikor. Mégis, csatlakozom az előbbi testvér szavaihoz, és arra kérlek, hogy hadd ismerjék meg a korinthusi testvérek mindazon szenvedéseket, melyeket Galáciában, észak-Görögországban és Kisázsiaiban megéltél, és természetesen ki ne hagyjuk a sorból Ciprust sem.

- Vagy Szíriát, - egészítette ki Timóteus.

- Bolond lennék ha megtenném! - válaszolta csendesen Pál.

- Akkor hát légy bolond! - vágta rá empatikusan Titusz.

Pál nagyon erős akarátú ember volt. Én, Priszilla, állítom mindezt, és feltételezem róla, hogy erős akarattal rendelkezett, hiszen oly sok mindent kibírt és elviselt már földi élete alatt. Azonban megfigyeltem őt akkor is amikor engedett számos alkalommal ha testvérek igen határozottan szóltak hozzá. És Titusz ezúttal így tett.

Már szinte éjfél mutatott az óra, ennek ellenére Pál be akarta fejezni levelét.

- Rendben, akkor hát legyek bolond is ez egyszer!

- Csodás! - csaptam össze kezeim.

Ezzel Pál belekezdett életének és szolgálatának csodás védelmezésébe.

- Az Úr küldött engem, hogy gyülekezeteket hozzak létre a pogányok között, - mormolta csendesen mielőtt nekikezdett volna levele szövegének folytatására.

(Kor. II. 10,1-)

A Krisztus szelídségére és nagylelkűségére emlékeztetve intelek titeket én magam, Pál, aki némelyek szerint szemben ugyan alázatos vagyok közöttetek, de távollétemben bátor vagyok veletek szemben.

Amint azt már oly sokszor elmondtam, a legnagyobb problémát mellyel Pál és munkatársai szembenéztek a következő kérdés alkotta: „Kicsoda Pál?”

Oly sokszor támadták, oly sokan, hogy sokszor tétlenül kellett szembenézni azzal a ténnyel, hogy számos pogánykeresztyén azért hagyta el a közösséget, mert elvesztették bizalmukat az örökké támadott Pállal szemben. Azonban emlékeztetek arra a tényre is, hogy mindezt annak alapján tették amit hallottak, nem pedig annak alapján amit láttak.

Párról esett szó. Hiszen mindig is ő volt a központi téma. A Párról elhangzottakról mindig ez jut eszembe amit ő állított önmagáról: ‘Egyesek számára a halál illatát, másoknak pedig az élet illatát juttatom el.’

Miután Pál Róma felé indult a fiatal emberek akik elfoglalták helyét ugyanezzel a kérdéssel találták szembe magukat. Az emberek szüntelenül ezzel a kérdéssel álltak elő: „Kicsoda Timóteus? Kicsoda Titusz? Ki Arisztarkhosz? Ki Epafroditosz? Kicsoda Gájusz? Milyen hatalom által teszik azt amit cselekszenek? Milyen hatalom által beszélnek?”

Ez a kérdés soha nem merült fel a tizenkettő esetében. Jézus maga volt az, aki kiválasztotta őket. Jézus tanította őket, és Ő küldte őket szolgálatra. Azonban ami Pált és a nyolcat illeti, mindig ellentmondásokkal kellett szembenézniük... életük végéig. (Sőt, mondhatjuk, hogy ezen ellentmondásos vélemény mind a mai napig él ellenük, és minden bizonnyal még számos nemzedéken át.)

Ott, Lídia házában végül Pál több mint húsz évi szolgálat után megválaszolta az őt ért vádak... és tette ezt egy határozott kijelentéssel.

(Én, Priscilla, abban reménykedem, hogy minden személy, aki valaha is hallott tárzusi Pálról veszi a fáradságot és megkeresi a korinthusiaknak írt második levélben ezen sort, és elolvassa azt. Hadd tudják hát meg az őt kritizálók, vagy a nyolcak, hogy milyen ember is ő valójában.)

Így vette hát kezdetét Pál felsorolása melyek szenvedéséről és győzedelmességéről szólnak.

(Kor. II. 11)

Vajha elszenvednétek tőlem egy kis balgaságot, ha már elszenvedtek engem. Mert Isten féltő szeretetével féltetek titeket, hiszen eljegyeztelek egy férfiúnak, hogy mint szeplőtelen szüzet, állítsalak Krisztus elé. Féltetek azonban, hogy amint a kígyó a maga álnokságával megcsalta Évát, úgy a ti gondolataitok is elvetemednek a Krisztus iránti tiszta és szent hűségtől. Mert ha jön valaki és más Jézust hirdet, nem akit mi hirdettünk, vagy más lelket vesztek, nem akit vettetek, vagy más evangéliumot, nem amit befogadtatok, szépen elfogadjátok. Pedig azt gondolom, hogy semmiben sem vagyok hátrább a fő-fő apostoloknál. Lehet, hogy járatlan vagyok az ékesszólásban, de nem az ismeretben, amint ez mindenben nyilvánvalóvá lett mindnyájatok előtt. Vagy vétkeztem, mikor megalázkodtam, hogy titeket felmagasztaljalak, mert ingyen hirdettem nektek az Isten evangéliumát? Más gyülekezeteket fosztottam meg mikor támogatást fogadtam el tőlük, hogy nektek ingyen szolgáljak. És mikor nálatok voltam és szűkölködtem, nem voltam terhére közületek senkinek. Mert amire szükségem volt, kipótolták a Macedóniából jött atyafiak, és én azon voltam és azon is leszek, hogy semmiben se legyek terhetekre. Krisztus igazsága úgy legyen énbennem, hogy ettől a dicsekvéstől senki met nem foszthat Akhája vidékén sem! Miért? Mert nem szeretlek titeket? Isten a tudója hogy szeretlek! De amit cselekszem, cselekszem ezután is, hogy kivegyem a talajt a lábuk alól azoknak, akik arra igyekeznek, hogy velünk egy színvonalon állóknak bizonyuljanak. Mert az ilyenek hamis apostolok, csaló munkások, akik Krisztus apostolainak hazudják magukat. Nem csoda, hiszen maga a Sátán is a világosság angyalává változtatta el magát. Nem csodálkozom tehát, ha az ő szolgálói is az igazság szolgálóivá változtatják el magukat. Megérdemelt végük cselekedeteik szerint lesz.

Ismét mondom, senki se gondolja, hogy én esztelen vagyok, de ha mégis, fogadjatok be úgy is, mint esztelent, hogy egy kissé én is dicsekedhessem. Amit mondok, nem az Úr szerint mondom, hanem mintegy esztelenül, ha már egyszer a dicsekvés járja. Minthogy sokan dicsekednek test szerint én is dicseksem. Hiszen ti okosak vagytok és örömezt eltűritek az eszteleneket. Igen, eltűritek, ha valaki igába hajt, ha valaki felfal, ha valaki törbeejt titeket, ha valaki a fejetekre ül, ha valaki arcul ver titeket. Szégyenkezve mondom, ehhez mi csakugyan gyengék voltunk. De amivel valaki nagyra van -esztelenül szólok - azzal nagyra lehetek én is. Héberek ők? Én is. Izráeliták ők? Én is. Ábrahám magvai? Én is. Krisztus szolgálói? Esztelenül mondom, én még inkább! Többet fáradoztam, többször szenvedtem börtönt, megveretést, mint ők. Többször voltam halálos veszedelemben. A zsidóktól ötször kaptam negyven botot egy híján, háromszor megvesszőztek, egyszer megköveztek, háromszor hajótörést szenvedtem, egy éjt és egy napot hányódtam a nyílt tengeren. Gyakran voltam úton, veszedelemben forogtam folyóvizeken, veszedelemben rablók között, veszedelemben népem között, veszedelemben városban, a sivatagban, a tengeren, veszedelemben hamis atyafiak között, fáradságban és nyomorúságban, gyakori virrasztásban, éhségben és szomjúságban, gyakori böjtölésben, hidegben és mezítelenségben. Mindezek felül van az én naponként való zaklattatásom, az összes gyülekezetek gondja. Kicsoda erőtlén, hogy vele együtt én is az ne volnék? Kicsoda tántorodik meg, hogy én ne égnék a szégyentől? Ha dicsekednem kell, erőtlenségemmel dicseksem. Az Isten és az Úr Jézus Atyja, aki mindörökké áldott, tudja, hogy nem hazudom. Damaskusban Aretás király helytartója őriztette a damaskusiak városát, hogy engem elfoghasson. De a várablakból kosárban bocsátottak le a kőfalon át és így menekültem meg kezéből.

Mindannyian akik a szobában ültünk lélegzet visszafojtva hallgattuk mondanivalóját. Alig mertem megmoccanni. Hangtalanul könnyek folytak végi orcámon. Férjem ugyanezt tette, míg Lídia nem fogta vissza magát és zokogott. Végre Pál saját ajkáról hallhattuk, hogy milyen szenvedéseken ment át mindenütt ahol gyülekezeteket alapított.

Pál kis vizet kért. Szótlanul ült helyén, majd egy pillanat alatt kiitta a pohár tartalmát. Szemeiben könnyek csillogtak, mialatt így folytatta:

(Kor. II. 12,1-)

Kell dicsekednem pedig nem épít.

Pál véget vetett mindazon visszafogottságnak, mely mindeddig jellemezte leveleit. Akkor, azon az estén Pál sokkal többet mondott el önmagáról, mint eddig bármikor. Bizonyos voltam abban, hogy a korinthusiak legalább oly döbbenet fogják olvasni sorait, mint ahogyan mi hallgattuk szavait.

(Kor. II. 12,1-5)

Azért hát rátérek a látomásokra és az Úrtól nyert kinyilatkoztatásokra. Ismerek egy embert Krisztusban, aki tizennégy évvel ezelőtt elragadtatott a harmadik égig, testben-e, nem tudom, testen kívül-e nem tudom, az Isten tudja. És tudom, hogy ez az ember - testben-e vagy testen kívül, nem tudom az Isten tudja, elragadtatott a paradicsomba és hallott kimondhatatlan beszédeket, amelyeket nem szabad embernek kibeszélnie.

Pál körültekintett a helyiségben ülőkön.

- Itt nem állok meg. Nem büszkélkedem azzal amit mondtam. Gyöngeségeim sokkal hatalmasabbak erősségemnél, - Isten tudja ezt. De mivel gyöngye vagyok, Isten még gyöngébbé tett engem. Mi több, azokban az esetekben amikor erősebbnek bizonyultam, az Úr mindig megtört. Tette ezt számos alkalommal, számos helyzetben. De létezik egy ember, akit Isten küldött életembe, aki sokkal több törést okozott számomra, és sokkal többször kényszerített engem arra, hogy engedményeket tegyek, és elfogadjam a sikertelenséget, mint bárki vagy bármi más együttvéve.

Ekkor, én, Priscilla számra helyeztem kezeim. Kétség kívül tudtam, hogy Pál nemcsak, hogy megtöri hallgatását Blastiniust illetően, hanem mindezt Isten dicsőségére fordítja majd.

Pál ekkor légszomjjal küszködött, tulajdonképpen alig jutott levegőhöz. Hirtelen az oldalához kapott. Ez nem az első alkalom volt, amikor így láttuk őt. Számos alkalommal, amikor szembe kellett néznie egy súlyos helyzettel, mely szolgálatát érintette, legyen az Blastinius, vagy más, Pál mindig az oldalához kapott.

Egy pillanat múlva kiegyenesedett, és nagy meglepetésünkre sokkal keményebben folytatta, mint eddig tette. Erőtlenül zengte:

- A legtöbb amivel életemben dicsekedhetem az, hogy Isten életem útjába sodorta Blastinius Drachrachmát!

Amit Pál az elkövetkezőkben mondott igen ismerős volt a korinthusiak számára, hiszen ők már találkoztak Blastiniusszal. Látták, amint köztük jár-ke, városukban, valamint észrevették alattomos munkálkodását, azért, hogy elpusztítsa Pál szolgálatát. Sőt, találkoztak Blastinius követőivel is a korinthusi gyülekezetben. Tanúi lehettek milyen ocsmány módon törtek Pál becsületének megnyirbálására.

És így... első és utolsó alkalommal... Pál nyíltan szólt immár nagy ellenségéről. Mégis, áldott emlékére legyen szólva, még ekkor sem említette egyetlen szóval sem nevét a személynek.

(Kor. II. 12,6-13)

Pedig ha dicsekedni akarnék, nem lennék esztelen, mert igazságot mondok. El akarom kerülni, hogy valaki többnek tartson, mint amit a valóságban lát vagy hall tőlem. És hogy még e kinyilatkoztatások rendkívüli nagysága miatt se bizakodjam el: tövis adatott a testembe, a Sátán angyala, hogy üssön-verjen engem, és én el ne bizakodjam. Emiatt háromszor könyörögtem az Úrhoz, hogy távozzék el tőlem, de ő azt mondta nekem: elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által győz. Nagy örömmel dicsekszem tehát az erőtlenségeimmel, hogy Krisztus ereje lakozzék bennem. Ezért gyönyörködöm az erőtlenségekben, bántalmazásokban, nyomorúságokban, üldözésekben és szorongatásokban, mert amikor erőtlenség vagyok akkor vagyok erős. Esztelenné lettem, ti kényszerítettetek reá. Nektek kellett volna engem ajánlanotok, hiszen semmivel sem maradtam el a fő-fő apostolok mögött, bár semmi vagyok. De az apostolság jelei megmutatkoztak közöttetek a teljes állhatatosságban, jelekben, csodákban és erőkben. Mert

mi az, amivel a többi gyülekezetek mellett a rövidebbet húztátok? Legfeljebb az, hogy én magam nem voltam terhetekre. Bocsássátok meg nekem ezt az igazságtalanságot.

- Hihetetlen, - rebegte Timóteus, és közben izgalmának próbált megfelelőképpen szavakat adni.

- Blastiniusnak igaza volt, te ténylegesen nagyon kemény leveleket tudsz fogalmazni, - sóhajtotta Titusz és újra nekitámaszkodott a falnak.

Pál felemelte kezét, és ezzel tudomásunkra hozta, hogy valamit megosztana velünk.

- Titusz, nagyon örültél annak a ténynek, hogy visszatérhetsz Korinthusba. Nagyon köszönöm neked elszántságod, s te fogod eljuttatni ezt a levelet Korinthusba. Mint ahogyan azt már megemlítettem, Lukács fog elkísérni téged. Miután pedig a levelet mindenki megismerte, kérlek, azonnal tájékoztass bennünket a fogadásáról.

- Bizonyos vagy abban, ami Lukácsot illeti? Nem tart engem túl sokra. Számára én mindig az a kis kölyök maradok, aki Antiókhia utcáin futkározik lógó orral.

- Igen, Lukács fog elkísérni téged, - válaszolt csendesen Pál, mégis szavai megértést tanúsítottak. -Mi több, amennyiben Korinthus túléli levelem hatását, én is látogatást fogok tenni náluk. Azonban már előre közöld velük, hogy nem tudok sok időt tölteni városukban, - talán csak három hónapot, -hiszen utána vissza kell térnem Béreába és Tesszalonikába. De óh, - kiáltott fel, - mielőtt mindebből bármi is megtörténne előbb meg kell látogatnom egy számotokra teljesen ismeretlen helyet...

Pálnak újra sikerült! Szeretett titokzatos lenni, és ugyanúgy meglepetéseket szerezni nyilatkozataival. Természetesen mindannyian nagyon kíváncsiak voltunk, milyen helyről beszél, mégis azt is tudtuk, hogy nem fogja elmondani nekünk. Legalábbis még nem.

Titusz volt a legbölcsebb közülünk.

- Mikor fogod elmondani számunkra milyen helyről beszélsz?

- Hamarosan! - jelentette ki Pál, - most pedig Terciusz, ha van már elegendő tintád, akkor folytassuk.

(Kor.II. 12,14-17)

Íme most harmadízben készülök hozzátok, de nem leszek terhetekre most sem, mert nem azt keresem ami a tietek, hanem titeket magatokat. Nem a gyermekek tartoznak kincseket gyűjteni a szülőknek, hanem a szülők a gyermekeknek. Én pedig nagy örömet áldozok értetek, sőt feláldozom magamat a ti lelketekért. Ha én titeket ily nagyon szeretlek, nektek engem kevésbé kell-e szeretnetek? Ám legyen, nem voltam ugyan terhetekre, de mint afféle ravasz ember, csellel fogtalak meg titeket. Talán csak nem valamelyik küldöttem által fosztottalak ki titeket?

Pál feltekintett.

- Titusz, elfogadtál valaha is pénzt a korinthusiaktól?

- Természetesen, nem - válaszolt Titusz.

- Rendben! Akkor folytassuk.

Megkértem Tituszt és vele együtt küldtem egyik atyámfiát, csak nem Titusz fosztott ki titeket? Nem volt ugyanaz a Szellem, amelyben mindketten jártunk? Nem ugyanazokon a nyomokon-e?

Pál suttogott valamit mintha hangosan gondolkodna, de nem értettük. Terciusz felkapta tollát és Pálra pillantott:

- Késő van. Nem, már korán. A nap hamarosan felkél. Folytathatjuk?

- Igen.

Pál újra felvette a 'mi' többszámot innen. Én figyelmen kívül hagytam mert csak azt hallottam, hogy Pál a maga nevében beszél csupán.

(II.Kor. 12,19-21)

Megint azt hiszitek, hogy mentegetőzünk előttetek, mi Isten színe előtt Krisztusban beszélünk, de mindent szerettem, a ti épületekre. Félek ha hozzátok megyek, valamiképpen nem olyanoknak találalak titeket, amilyeneknek szeretnék, viszont ti olyanoknak találtok engem, amilyeneknek nem szeretnék. Félek,

hogy valamiképpen viszálykodás, irigység, haragtartás, haszonlesés, rágalmozás, zavargás lesz közöttetek, hogy amikor újra odamegyek, megaláz engem az én Istenem közöttetek és sokat megsíratok azok közül, akik előzőleg vétkeztek és nem tértek meg a tisztátalanságból, paráznaságból, és bujaságból, amit elkövettek.

Pál még hozzátett néhány igen kemény mondatot, azokhoz szólt akik aláaknázták tekintélyét, elhívását, és küldését: de mindenekelőtt azokat szólította meg akik őt gyengének bélyegezték és szavait szélsőbe nyílként használta tudatuknak.

Talán meglepően hangzik, ha kijelentem, hogy Pált mindig egy igen szerény és alázatos embernek ismertem meg. Nagyon sokan nem ismerték fel e ténytet, mert nagyon biztos volt önmagában... Ennek ellenére tudtam mit értett ő a gyöngeség alatt.

A „gyöngeség” éppen az ellentéte lehet annak ami Pál jellemét illeti, azoknak akik még soha nem találkoztak volna vele. Azon látszat mely szerint Pál erős volt, többnyire abban gyökerezett, hogy igen ellentmondásos ember volt. Azonban az a Pál akit mi ismertünk, aki újra és újra veszít - egy ember, aki állandóan kijavított mindent ami nem helyénvaló volt, aki szabad akaratából választotta a vereséget, akár többször is egymás után, és ezek a vereségek csakis azért jöttek életébe, mert nem akarta önmagát vereségre kényszeríteni. Igen, ő biztos volt önmagában, ő találkozott Urával szemtől-szemben. Tudatában volt elhívásának... mint ahogy küldetésének is... Ő ezen dolgok miatt érezhetett magabiztosságot! Mégis, ő volt a világ legszerényebb, legalázatosabb embere akit valaha is megismerhettünk. Erős volt mindenek felett, mégis gyenge ahol Isten gyengeséget követelt.

(Kor. II. 13,9-10)

Örvendünk ugyanis, ha mi erőtlenek vagyunk, ti meg erősek vagytok, az pedig, amiért mi imádkozunk, az, hogy ti tökéletesedjete.

Azért írom ezeket távol tőletek, hogy amikor jelen leszek, ne kelljen keményen bánnom veletek, annál a hatalomnál fogva, amelyet nekem az Úr építésre és nem rontásra adott.

Pál hátradőlt és lehunyta szemeit. Befejezte - végére ért egy igen figyelemreméltó levélnek.

- Kérlek írd ezen végszót, Terciusz, - folytatta Pál anélkül, hogy kinyitotta volna szemeit. Újra könnyek lepték el Pál arcát, mint ahogyan Terciusz állán is patakokban folytak alá.

(Kor. II. 13,11, 12, 13)

Végezetül atyámfia, legyetek jó egészségben, épüljete, fogadjátok meg az intelmeket, egy értelemben legyetek, békességben éljete és a szeretetnek és békességnek Istene veletek lesz. Köszönsétek egymást szent csókkal, köszöntenek titeket a szentek mindnyájan. Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme és az Istennek szeretete és a Szent Szellemnek közössége legyen mindnyájatokkal!

Hajnalodott.

- Priscilla, Akvila: úgy érzem közeledik indulásotok pillanata amikor elhagyván Filippit, Róma felé indultok... társaságotokban az őt buzgó galata testvérrel. Biztonságban utaztatok Efézusból Filippibe, ezért hát azért könyörgöm Istennek, hogy továbbra is vigyázza utatok Rómáig. Azt tanácsolnám nektek, hogy keressetek egy jó nagy karavánt és csatlakozzatok hozzájuk, melynek úti célja Róma, vagy találjatok egy római osztagot, mely szintén abba az irányba tart a görög félszigeten át... az Adriai tenger széléig. Lássuk csak... szám szerint nyolcan lesztek. Biztos vagytok abban, hogy három civilizált ember elbír viselni őt galatát?

- Örömkre fog szolgálni, - válaszolt Akvila, - ha pedig kicsúszna kezünkből irányításuk, akkor minden bizonnyal Epainetosz segítségét vesszük majd igénybe.

- Miért pont az ővét? - kérdeztem, - hiszen ő az egyik legbuzgóbb egyedülálló testvérünk. Pál újra Titusz és Timóteus felé fordult.

- Amikor ti és én befejeztétek átnézni a Terciusz által megírt leveleket, ideje lesz annak is Titusz, hogy útnak indulj déli irányba, Korinthus felé. Kis idővel azután, hogy Priscilla csoportja útnak indul Rómába, te Korinthus felé veszed utad, a negyven testvér pedig megérkezik ide, akkor fogok én is Korinthusba indulni. Titusz, te és Lukács kérlek tegyétek világossá a korinthusiak számára, hogy csak akkor indulok hozzájuk, ha a negyven testvér akik Rómába mennek megérkeznek előbb ide, Filippibe. Ha már tudom, hogy biztonságosan útnak indultak, csak akkor fogok Korinthusba menni.

- Mit gondolsz mennyi idő fog eltelni, amíg Korinthusba jössz? Biztos vagyok benne, hogy kérdezni fogják.

Pál elgondolkodott a kérdésre adandó válaszon.

- Igen, alig egy hete vagyok itt. Mindenki, aki Rómába fog utazni felszólított, hogy előbb ide jöjjön. Lássuk csak... ez azt jelenti, hogy mindannyian itt lesznek az elkövetkező három vagy négy hét során. Azt tervezem, hogy csatlakozom hozzájuk a görög Dyrrhachium kikötőig. Aztán... úgy számolom, hogy körülbelül két hétbe fog telni számunkra az, hogy átszeljük a szárazföldet Filippitől Dyrrhachiumig. Utána... mikor már mindannyian hajóra szálltak Rómába minden emberi számítás szerint akkor fogok déli irányban, Korinthus felé indulni. Mondd azt a korinthusiaknak, hogy körülbelül három hónap múlva számítsanak érkezésemre, és valószínűleg ennyi időt fogok náluk tölteni.

Pál ekkor egy imával üdvözölte a napkeltét.

Néhány nap múlva Epainetosz, Akvila, az öt galáciai testvér és jómagam útnak indultunk Rómába. Titusz és Lukács dél felé haladtak, Korinthus városába.

És mint azt Pál előre megmondta, Lídia házát hamarosan előzönlötték a testvérek, akik a Birodalom minden szegletéből érkeztek szilárd elhatározással szívükben, hogy Rómába menjenek.

Már csak ez önmagában is megér egy történetet.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Milyen utat választottam ahhoz, hogy Rómába jussunk? Epainetosz, Akvila, az öt galata testvér, (Aszinkritosz, Flegon, Hermész, Patrobász és Hermász) és jómagam csatlakoztunk egy római osztaghoz, akik átszelve a szárazföldet nyugati irányban Dyrrhachium kikötőjébe indultak. Ott hajóra szálltunk és az Adriai tengeren utaztunk tovább, kikötve Brundisiumban, Itália földjén. Onnan körülbelül háromszáz mérföldet tettünk meg gyalogosan észak felé, Rómaig.

Mialatt utunkon haladtunk tova, a többi negyven testvér már gyülekezett Filippi városában. Lídia később így írt nekem erről: „Társaságodban csak öt lelkes és túlbuzgó szent találtatik. Számomra negyven fő jutott, akikkel nap mint nap dűlőre kell jutnom. De ne irigyeld ezt tőlem, hiszen mindannyiukat hamarosan útnak indítom hozzád. Talán Róma városának jobb lenne felkészülni érkezésükre. Egy dolog bizonyos: Róma soha többé nem lesz a régi.”

Miután mind a negyven testvér megérkezett Filippibe Pál sok időt töltött azzal, hogy történelmet mesélt nekik, mégpedig Itália és Róma történelmét, valamint céljukat, amiért a birodalmi városba utaznak.

Ki volt ez a negyven ember?

Először is Pál rokonai, Andronikosz és Júniász, jeruzsálemi zsidók. Aztán Ampliátusz, egy frissen felszabadított rabszolga. Számos kisázsiai testvér is eljött, akik egy nagyon tehetős kereskedőnek dolgoztak név szerint Arisztobulosznak, kinek céhe kiterjedt az egész birodalomra. Pál másik rokona is jelen volt, akit Heródiásnak hívtak, aki előzőleg szolgája volt a Heródes család egyik cégének.

Egy másik fiatalemberekből álló csoport Szíriából jött. Ők egy kereskedelmi világcégnek dolgoztak, melynek tulajdonosa a híres és gazdag Narcisszus volt. (Cégét birodalom szerte elismerték.) Aztán ott volt Triféna és Trifoza, ikertestvérek dél-görögországból. Antiókhából eljött Perszisz, mint ahogyan Rufusz, Simeon fia, aki az Úr keresztyét vitte azon a napon, amikor megfeszítették. Rufusz elhozta magával édesanyját is. Ő mindenáron ragaszkodott ahhoz, hogy elkísérje fiát, amennyiben Pál is velük fog tartani, hiszen mint ahogyan Antiókhában tette, ezúttal is azt szerette volna, ha ő maga főz a férfitársa és szükségleteit ellátja.

Megérkezett egy fiatal házaspár is, Filológusz és felesége, Júlia. Ott volt Néreusz és nővére, mint ahogyan egy Olimpász nevű nőtestvér is, akik együtt hajóztak Kisázsia felől Filippiig. Ők magukkal hoztak számos szolgát, akik jómaguk is hívők voltak.

Említést kell tenni természetesen Urbanoszról és Sztákhoszról, akik Ciprusról jöttek.

Azonban ez csak egy kis szeletke mindazok sorából, akik mindösszesen negyvenen ellepték Lídia házát, természetesen az öt galatán kívül, akik már útnak indultak Rómába.

Amint megérkeztek ezek a hívők Filippibe idejük zömét forró imádsággal töltötték Pál társaságában.

Azon a napon amikor útnak indultak, hogy elhagyják Filippit, Pál velük tartott Dyrrhachium kikötőjéig, mely Görögország nyugati partján volt. A római osztag melyhez csatlakoztak szárazföldi útukon még soha nem látott ennyi örömtől duzzadó, lelkes embercsoportot, akik állandó jelleggel énekeltek, nevetgéltek és megölelték egymást. Tíz napi gyalogolás után a mintegy ötven főnyi kis csapat elérte Dyrrhachiumot, és itt volt az a hely, ahol Pál felfedte meglepetését.

- Épült egy új római út, északi irányba innen, mely követi az Adriai tenger vonalát. Az út egy Dalmácia nevű területre vezet. Amikor az utat befejezik, az emberek majd képesek lesznek északi irányban haladni az Adriai tenger mentén párhuzamosan mindaddig a pontig, ami egyvonalban van Rómával. Talán eljön a nap amikor nem Dyrrhachiumból kell hajóra szállni Róma felé, hanem Dalmáciából. Ez azt fogja jelenteni, hogy az emberek képesek lesznek átvágni az itáliai félsziget keleti partjától nyugatra haladva Rómáig. Látni szeretném ezt a földrészt, ott szeretnék állni talaján és arról szeretnék álmodozni, hogy egy napon Dalmáciából Itáliába fogok hajózni... és amint kikötök Itália földjén, onnan közel lesz már Róma. Amikor mindannyian hajón leszek Itália felé, azt tervezem, hogy elindulok a görög partszakaszon nyugati irányba, mígnem elérem Dalmáciát.

- Tehát ez az a bizonyos „másik hely” aminek meglátogatását már oly régóta tervezted, - jelentette ki Gájusz.

- Pontosan, - szólt Pál. - és azt remélem, hogy egy napon egy gyülekezet fog működni azon a földön. Ekkor Andronikosz félrevonta Pált.

- Pál testvér, Róma lakossága mindenféle népből áll. Csak nagyon kevés tősgyökeres római lakos él ott! Nagyon sok testvér már ismeri Krisztust és ismerik a test életét is - a közösség nagyon gyorsan fog növekedésnek indulni. És igen, nagyon erős közösség fog kialakulni, azonban számos új megtért csatlakozik majd hozzánk, akik nagyon keveset fognak tudni Krisztusról, és még kevesebbet az eklézsia életéről. Arra kérek, hogy írd minél hamarabb a római közösségnek, amint megtudod, hogy az megszületett. Kérek írd hitünk minden részletéről. A zsidókról, a pogánykeresztyénekről, helyünkről Krisztusban, a szenvedésekről és a győzedelmességéről. Mindenekelőtt, írd a Rómában élőknek arról, hogyan éljenek békességben egymással a gyülekezeten belül. Tedd nagyon érthetővé a levél ezen részét. Beszélj az újonnan megtértekhez és hozzánk, akik már régóta vagyunk Krisztus követői! Tedd dicsőségessé leveled! Nyújts számunkra mércét hitünkről. Nekünk az lesz a feladatunk, hogy minden újonnan megtérten megismertessük a levelet, legyen az úgy, hogy elolvassák, vagy felolvassuk számukra. Ki tudja, talán képesek leszünk arra, hogy további tíz, vagy tizenöt évig felhasználjuk a levelet, azáltal, hogy minden újonnan megtérten megismertetjük tartalmát. Ha megteszed ezt, ne feledkezz meg arról sem, hogy némi buzdítást nyújts számunkra... a keresztről. Arról a keresztről beszélj, melyet mindannyiunknak hordoznunk kell. Pál szeméi felcsillantak, arca felderült.

- Csodás gondolat, mely megéri, hogy elgondolkodjam rajta!

Pál meg is írta e levelet néhány hónap elteltével. Tulajdonképpen én, Priscilla voltam az, aki felolvastam azt! Fogalmam nem volt, hogy milyen csodás levél lesz amit kezemben tartottam, mint ahogy arra sem gondoltam milyen hatással lesz életünkre. (Még ma is, oly sok esztendő elteltével, a levél számos másolatát őrzik a Birodalom minden szegletében.)

Hát így történt, hogy a több mint negyven hívő immár „kihajózott” Itália felé. Onnan, mint ahogyan néhány héttel korábban mi is tettük, több száz mérföldet tettek meg gyalogosan az itáliai félszigeten Róma felé. Milyen emlékezetes nap volt az, amikor megérkeztek az Aventinus dombon lévő otthonomba!

Amikor Pál utolsó búcsút intett a Dyrrhachiumból kihajózóknak, azonnal tervet készített, hogy észak felé haladva meglátogassa Illíriát és Dalmáciát. Dyrrhachiumban Pál bejelentette a hét fiatalembernek:

- Dalmáciába megyek. Ti heten itt maradtok e kikötővárosban és megismertetitek Dyrrhachiummal Krisztust.

Azonnal tiltakozást váltottak ki szavai. A hét férfi megijedt azon gondolattól, hogy mindannyian ugyanabban a városban hirdessék Krisztust - abban a városban, ahol Krisztus ismeretlen, de teljesen elfogadhatatlannak tartották Pál távozásának gondolatát, hiszen egyedül akart útnak indulni, egy befejezetlen úton méghozzá, Dalmácia vadregényes földjén. A tiltakozás hangos volt, az akaratok összezsúfolatlanok. Végül megszületett egy viszonylagos megegyezés. Hatan maradnak Dyrrhachiumban, de ki fog Pállal menni? Sorsvetéssel döntötték el a kérdést. A szerencse Gájusz mellé pártolt.

Nagyon jó választásnak minősült, hiszen Gájusz kemény ember volt, vad és bátor, félelmet nem ismerő, aki egy bizonyos szintig felért Pállal.

Pál arra készült, hogy elinduljon egy szinte mindenki által ismeretlen földterület felé, amelyről inkább csak különös hírek terjengtek. Mégpedig ilyen hírek: „A dalmátok igen vad emberek egy különlegesen szép, ám vad földterületen.”

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Északi útjuk során Pál és Gájusz mindvégig katonák, rabszolgák és tervező építésszek sorát látták, akiket nagyon lefoglalt az út megépítése Szkodra városáig. Mikor Dalmáciába értek, Pál megjegyezte, hogy az emberek nagyon elevenek, fékezhetetlenek, akik külsőleg mindannyian sötét bőrűek voltak. Pál és Gájusz sikeresen hirdették az evangéliumot Dalmáciában, azonban szembenéztek egy áthidalhatatlan nyelvi gonddal. Csak nagyon kevesen válaszoltak üzenetükre.

- Valakinek, valamikor vissza kell térnie ide, - ismételte Pál újra és újra, amint ő és Gájusz visszafordultak Dyrrhachiumba.

(Dalmácia jelentette a legészakibb, ugyanakkor a legnyugatibb helyet ahová Pál valaha is eljutott, mindaddig amíg Rómába indult három évvel később.)

Időközben a hat férfi (Szópatér, Szekundosz, Timóteus, Arisztarkhosz, Tikhikosz és Trofimosz) nagy sikerrel jártak. Egy hónapos tartózkodásuk alatt egy újabb közösség csatlakozott a görögországi gyülekezetek számához. A dyrrhachiumiak száma csekély volt, azonban megtérésük igaz. Ezt látván,

Pál azonnal levelet intézett Filippibe és arra kérte a testvéreket, hogy néhány férfitestvér azonnal induljon útnak és jöjjen segítségére ezen dyrrhachiumi megtérteknek.

Ekkor Pál végre útnak indulhatott délre, hogy csatlakozzon Tituszhoz és Lukácshoz, akik a korinthusiaknál töltötték idejüket.

Vajon hogyan fogják fogadni Pált Korinthusban? Vagy talán a második levél némi gondot okozott mint ahogyan az elsővel történt? Ha igen, hogyan fogadják majd? Mi járhat a korinthusiak gondolataiban amióta Titusz visszatért hozzájuk? Egy hajó indul útnak hamarosan Dyrrhachium kikötőjéből, melynek úti célja Korinthus nyugati kikötője, ezáltal pedig rövid időn belül Pál választ kap kérdéseire.

Amint hajóra szálltak mindannyian, Pál így szólt:

- Vajon korinthusi utazásunk dicsőséges lesz avagy hiábavaló? Végül is a kettő közül az egyik, mindenképpen.

TIZENHARMADIK FEJEZET

- Timóteus, te és a többiek bementek Korinthus városába még ma este. Én a város falain kívül maradok, míg a nap felkel. Holnap térjtek vissza hozzám - hozzatok hírt arról, hogy a korinthusi szentek tényleg fogadnak engem. Nem lépek be Korinthusba ha nem fogadnak örömmel.

Azon az éjszakán Pál nagyon sok problémán elgondolkodott.

- Oly ellentmondásos vagyok - mindenütt. Isten népe mindenütt azt látja, hogy sok zavar és ellentmondás kerülget engem. Még akkor is ha hisznek nekem, ez csak egy dolog, azonban vajon képesek-e engem örömmel üdvözölni akkor is ha tudják, hogy Pált követni felér azzal, mintha viharban élnének? Talán örömmel üdvözölnek, azonban sikerem nem ettől függ. Az emberek nem szívesen sétálnak egy vihar kellős közepébe, én pedig egy hatalmas vihar vagyok.

Pál nagyon izgatottan gondolkodott azon estén, abban reménykedvén, hogy a másnap sokkal jobb hírekkel közeleg mint azt gondolná. Még hajnalhasadta előtt Gájusz tért vissza hozzá.

- Pál, a szikáriusok úton vannak Korinthus felé! Bizonyosak vagyunk jövetelükről... mi több, éppen téged keresnek. Tudják, hogy ide érkezel.

- Hmmm, a szikáriusok már számos városban kerestek engem, azonban én soha nem jártam arra, ahol ők éppen engem kerestek, - válaszolt Pál, - ezúttal így történik...?

- Nagyon fontosnak tartom, hogy húzd be a nyakad, - szólt az aggodalmaskodó Gájusz.

- Hogy behúzzam a nyakam! Soha nem hallottam még ezt a szólást, talán galáciai mondás?

- Igen, az. Úgy szoktuk mondani, hogy „Húzd be a nyakad, hajtsd le a fejed és maradj egy a névtelenek táborából.”

- Jó tanács, és amennyiben átlépek Korinthus kapuit, mindenképpen követni fogom bölcs szavaid. Most pedig, meg kell kérdeznem tőled, megérkeztek már a szikáriusok?

- Csak arról biztosítottak bennünket, hogy útra keltek már.

- Hát bekövetkezett ez is, - mormolta Pál, - a szikáriusok megfogadták, hogy megölik Pétert és engem. Egyikünk sem követett el semmi mást minthogy hirdettük Izrael Messiását. Úgy tűnik a világ nem csak arra képes, hogy megölje Urunkat, hanem mindazoknak az életét is kész kioltani, akik hirdetik Őt.

- Azért küldtek ide, hogy veled maradjak az éj hátralévő részében. Az ajtónak dőlve fogok üldögelni. Te aludj addig.

Pál Gájuszra tekintett, azonban hamarosan rájött, hogy semmi értelme feleslegesen tiltakoznia ez ellen.

- Rendben, most pedig aludjunk! Mindketten!

Másnap hajnalban Titusz és Timóteus érkezett a fogadóba.

- Ki vagy?! - rivallt nyersen Gájusz a kopogtatókra.

- Egy szegény körülmételetlen szíriai, aki éppen a gallok ellen kíván háborút indítani, - válaszolta Titusz.

- Oh, - válaszolta Gájusz, - akkor nincs mitől tartanom, jöjj be szíriai, találkozz hát a biztos véggel! Titusz csatlakozott a pillanat szülte derűhöz:

- Csak nem halálra ítélt lettél Pál? Végül is legalább halálodat egy maréknyi korinthusi között fogod lelteni, akik mindannyian szeretnek téged!

Pál felült ágyán:

- Vajon szó szerint érthetem szavaidat?

- Azt hiszem nem fejeztem ki elég jól magam! A korinthusi hívők közül számosan nagyon izgatottan várják érkezésed, mondhatni örömmel számukra!

- De nem mindannyian? - kérdezte Pál.

- Pál, az soha nem fordult elő veled, hogy mindenki várta volna érkezésed.

- Attól tartok be kell érnem az örömnepet ülő többséggel.

A felcsattanó nevetés hatására Pálnak el kellett hinnie, hogy szerették Korinthusban.

- Elfogadásodban igen nagy szerepe van egy bizonyos Blastinius Drachrachmának! Hallottak róla, vagy találtak vele, vagy talán követőivel. Most - végül - ismerik mindazon gondokat, melyeket Antiókiában okozott, a mélységes problémákat Galáciában, és mindazon híreszteléseket, melyeket rólad elhintett amerre járt. Tudják azt is, hogy fellázította a szikáriusokat ellened. Hallottak Blastinius leveléről is, melyet az összes kisázsiai zsinagógához eljuttatott, valamint Görögországba. Ami pedig követőit illeti, abban a pillanatban amikor a korinthusi gyülekezetbe érkeztek az Úr népe azonnal átlátott rajtuk.

- A második leveled is nagy segítség volt.

- Nagyon sokan sírva fakadtak, amikor felolvasásra került a közösség színe előtt. Amint a levelet elolvasták, mindenki pontosan tudta milyen tuskéről beszélsz és kicsoda ő.

- Blastinius saját kardjába szaladt! - vigyorgott Titusz. - A testvérek mindenképpen üdvözlésedre akartak sietni, azonban én legalább olyan keményen megakadályoztam őket ebben, és azt kértem, hogy csakis este fogadjanak téged. Egyelőre még nem jelölték ki a gyülekezés helyét és időpontját: vámi fogunk vele az utolsó percig.

- A szikáriusok akár meg is érkehetnek addig, azonban az egész Birodalomban csak annyit tudni, hogy útban vannak ide.

- Az eklézsia kész fogadni engem, még akkor is ha engem halálra jelöltek?

- Tárt karokkal várnak, testvér, - felelte Titusz. Ekkor Szópatér alakja jelent meg az ajtóban.

- Lépj be kérlek, - szólította meg Gájusz. - De tudd, hogy ha bármilyen más zsidót pillantottam volna meg helyetted, mindenképpen megmotoztam volna és tört kerestem volna nála.

- Amennyiben volna nálam, azon mindenképpen a te neved állna, - viccelt Szópatér, akinek oly kevés zsidó vér folyt ereiben, hogy sokszor meg is feledkeztünk róla, hogy egyáltalán zsidó.

- Üljetek le mindannyian, - szólt Pál, - Timóteus, te velem voltál akkor, amikor először léptem át e város küszöbét. Már számos alkalommal visszatértél ide. Titusz, te már két alkalommal jártál itt, és utóbb néhány hónapot itt töltöttél. Ti ketten mindenképpen egy teljes képet tudtok nyújtani nekem arról mi történt itt az előző időkben.

Több mint három órán át beszélgettek öten. Végül Pál levonta a következtetést:

- Belépek Korinthusba, és néhány hónapot fogok itt tölteni, ami alatt megerősítem a közösséget. Felkészítem őket egy bizonytalan jövő fogadására. Szolgálni fogok nekik úgy, mintha ez lenne utolsó látogatásom itt. - Bizonytalan mosoly suhant át Pál vonásain. - És minden bizonnyal jó lesz minden!

- Mi lesz a szikáriusokkal?

- Behúszom a nyakam, lehajtom a fejem és egy maradok a sok névtelen ember közül.

- Pál, nem hiszem, hogy Jeruzsálemben kellene menned, - jelentette ki Timóteus, anélkül, hogy figyelemre méltatta volna a galaták szólását Pál szájából.

Pál azonnal Timóteus felé fordította fejét:

- Micsoda?! Csak nem hagynálak benneteket nyolc fiatalembert, hogy egyedül járjátok Jeruzsálem utcáit? És ki válaszolna a feltett kérdéseitekre?!

- Sokkal inkább érdekel bennünket az Új Jeruzsálem! - szólt Gájusz. - Számunkra nem fontos látni Jeruzsálemet. A szegényeknek szánt pénzt mások is elvihetik, vagy nélkülük is odautazhatunk mi. Timóteus majd bemutatja nekünk a várost - neked nem kell ott lenned.

- Ez nem így van, nekem el kell jutnom Jeruzsálemben. Nagyon erőteljes törés szélén állunk, ami a pogánykeresztény és zsidó közösségeket illeti. Ennek a törésnek soha nem szabad bekövetkeznie. Örömmel kockáztatom az életem azért, hogy újra erősnek lássam a zsidó és görög keresztények közti kapcsolatot. Ezt pedig Péter nevében is nyugodtan kijelenthetem, hiszen ő is legalább olyan elszántan harcol azért, hogy a zsidó és pogánykeresztény közösségek egyé legyenek. Péter sem tenne nálam kevesebbet ezért.

- Pál, azt hiszem őszintén kijelenthetem, hogy te vagy az akiről a legtöbben beszélnek Izraelben, Galáciában és Kisázsiában. Ebben csak Néro vetekedhet veled, a Birodalom területén!

- Ne kényeztess el engem ilyen szavakkal. Őszintén szólva nagyon örülök annak, hogy mindenki rólam beszél Izraelben és Kisázsiában, hiszen ez az evangélium tovaterjedésének javára válhat!

- Persze, és közelebb visz téged a saját temetésedhez! - válaszolta Gájusz.

Pál következő szavainak semmi köze nem volt az előzőleg megbeszélte témához.

- Szeretném, ha valaki üzenetet továbbítana a Filippiben tartózkodó Terciusznak.

- Terciusznak?! - kérdezte csodálkozva Timóteus.

- Igen. Andronikosz, aki jelen pillanatban még Róma felé tart, arra kért, hogy írjak egy levelet azon keresztényeknek, akik megérkezésük után gyülekezni fognak Priscilla házában az Aventinus dombon. Tervezem, hogy levelet írok a római közösségnek, amit korinthusi tartózkodásom alatt fogok megírni. Két nyelven kell elküldeni a levelet Rómába, az egyik latinul szóljon, míg a másik görögül. Terciusz az egyetlen személy, aki ezt meg tudja tenni tökéletes pontossággal.

- Mily szomorú, Timóteus, lecseréltek téged... - szólt Titusz.

- Csak nem vetted észre krokodilkönnyeim?

Pál figyelmen kívül hagyta a két ifjú élcelődését, és tovább folytatta:

- E levél más lesz mint azok, melyeket eddig megírtam, hiszen tartalmazni fogja hitünk teljes célkitűzését. Talán segítségére fog szolgálni a római közösségnek az elkövetkező évek alatt is. Az újonnan megtérteknek főképpen ismerniük kell tartalmát, hiszen segíteni fogja őket amikor csatlakozni fognak a római közösséghez.

- Úgy tűnik, eddigi leveleidet számos példányban lemásolták és kézzől kézre adták, mígnem minden gyülekezethez eljutottak. Még a korinthusiaknak írt második leveled is, melyet nemrégiben fogalmaztál, már igen nagy példányszámban másolat formájában Görögország többi gyülekezetéhez is eljutott. De talán még inkább igaz ez a galatáknak írt leveledre. Az aztán ténylegesen mindenhova elért, -jelentette Titusz.

Pál őszinte csodálkozást mutatott a hírek hallatán. - Ezt nem gondoltam volna, - motyogta álmélkodva.

- Vannak azonban más híreim is számodra. Az unokabátyámmal kapcsolatos hír. Bár fogalma sem volt arról, hogy mi fog következni, Pál nevetni kezdett:

- Csak nem borultál ki?

- Én tisztelem az idősebbeket! - vágott vissza Titusz.

- Fogalmam nincs mi folyik kettejük között, - szakította félbe Timóteus, - de tegnap este eltöltöttem egy kis időt Lukács társaságában. Úgy érzem már enyhül kissé Titusz iránt. Meglehet, hogy kis idő múlva, talán megérjük azt is, hogy elismeri miszerint Titusz az unokaöccse. Miért ne, meglehet, hogy eljön majd egyszer az a nap is, - csak győzzük kívánni, - amikor tisztelni is fogja ezt a körülmételetlen pogányt.

- Soha! - válaszolt erre Titusz teljes biztonsággal.

- Akkor hát mik a hírek? - kérdezte Pál immár morcosan.

- Lukács kissé kellemetlennek tűnik itt, - válaszolta Titusz, - mindenkinek arról beszél, amikor te Észak Görögországban jártál és itt. Állandóan kérdezősködik, amit megtett már máshol is, -Antióchiában, utána pedig Filippiben. Így eljutott oda, hogy sokkal többet tud már saját utazásaidról, mint te magad, - folytatta Titusz.

- Ez azonban még nem minden, - vágott közbe újra Timóteus, - várj amíg elmondom mi történik János Márkkal. Most éppen azt teszi amire Titusz kérte őt évekkal ezelőtt: Márk leírja az Úr rövid önéletrajzát.

- Halleluja! - kiáltotta Pál, és karjait az ég felé emelte. - Dicsőség Istennek! Attól tartottam, hogy Péter és a többi küldött úgy fognak távozni, hogy senki nem jegyez le semmit az Úr életéről. Sokkal többre van szükségünk annál, hogy szájról-szájra adjuk át mindezt. Ezek ténylegesen csodálatos hírek. Amennyiben tényleg befejezi Márk e munkát, szükségünk lesz egy másolati példányra, hogy azt tovább másolva elküldhessük minden pogánykeresztyén gyülekezethez.

- Itt még nem fejeztük be, - folytatta Timóteus.

- Úgy tűnik Lévi...

- Úgy érted Máté? - kérdezte Pál.

- Igen, Máté! Tehát úgy tűnik, hogy Máté elolvasta az Úr életének történetét amit Márk írt, és úgy érezte, hogy sok hiányossága van, hiszen nem tartalmazza az Úr nemzetségi táblázatát.

- Ez érthető, - válaszolta Pál, - hiszen él egy hagyomány a zsidók között, hogy amikor a Messiás elközeleg, képes lesz felsorolni elődjeit, nemcsak Dávidig visszamenőleg, hanem egészen Ábrahámgig.

Pál egy pillanatra elgondolkodott.

- Ha leírja az Úr nemzetségi táblázatát, én biztos vagyok abban, hogy Máté belefoglalja majd ebbe az Úr születését is. Oly sokan gondolják, hogy Jézus názáreti, csak nagyon kevesen tudják, hogy Betlehemben született, pontosan ott, ahol Dávid király is. Tökéletes! Isten vezéreljen téged, Máté! Láta valamelyiktök ezeket a könnyeket, avagy csak híreszteléseket hallottatok?

- Hamarosan Korinthusba ér egy példány annak a könyvnek amit Márk írt, ami pedig Máté írását illeti, arról csak híreket hallottunk.

Pál néhány percig csendben örvendezett a hallottakon.

- Ez mind nagyon szép, csak...

- Csak mi? - kérdezte Titusz.

- Mindkét történet... - szólt Pál lassan ejtvén ki a szavakat, - ha semmi másunk nem marad, akkor megteszik ezek is, azonban mindkettőt zsidók írták. Úgy gondolom, mindkettő zsidóknak szól. Igen jó lenne, ha eljönne az a nap amikor az Úr életének történetét elmondaná egy...

Pál gondolatai elkalandoztak, mondatát nem fejezte be.

- Későre jár, ideje belépnünk Korinthus városába. Igen! Végülis itt állunk Korinthus küszöbén!

- Íme néhány ruha, ezeket magadra kellene öltened Pál, mindenképpen!

- Micsoda?! - tiltakozott azonnal Pál, majd saját ruházatára pillantva így válaszolt: - hiszen ez nem olyan ruházat amelyet én hordani szoktam.

- Ez pontosan így is van, - szólalt meg Timóteus, - mégis ez az a ruházat amelyet viselni fogsz.

- Igen, behúzott nyakkal, lehajtott fővel és névtelenül.

- Nemcsak mi várjuk el tőled, hogy testedre öltsd ezeket a ruhákat, hanem csatlakozik hozzánk Korinthus egész közössége! Mi több, csak úgy fogsz közlekedni, ha mindannyian körülveszünk téged! Csak éjszaka beszélhetsz, és hamarabb elhagyod a gyülekezések helyszínét, mint ahogyan azok véget érnek. Ha bárki követne téged, a gyülekezetből testvérek követni fogják az illetőt. Nem leszel nyílt célpontja a szikáriusoknak.

Pál mélyet sóhajtott.

- Tényleg ilyen sokat ér az én életem? Kétlem, hogy bárki is felemlegetné nevem hat hónappal halálom után.

- Én minden bizonnyal megteszem majd, - szólt Gájusz, - de mindenképpen csakis nyakasságodért fogom megtenni.

- Oh, - vágott vissza Pál, - én mindig úgy gondoltam, hogy túléllek téged, hiszen te oly meggondolatlan és vakmerő vagy!

Ezek után Pál megadóan magára öltötte élete legpogányabbnak tűnő ruháit.

- Megtagadlak, Pál, - élcelődött Szópátér, - nem akarom, hogy bármi dolgom legyen egy olyan zsidóval, aki ennyire pogánynak tűnik!

Ezek után az öt férfi útnak indult Korinthus belvárosába.

Az összejövétel nemcsak csodálatos volt, hanem egyike a legemlékezetesebb óráknak Pál életében.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Az összejövetelet Korinthus egyik legnagyobb épületében tartották, a helységet betöltötték sokkal a gyülekezés kezdete előtt. A későn érkezők kinn rekedtek. Amikor Pál belépett a fáklyák világította terembe a testvérek azonnal felálltak és énekelni kezdték a szeretet dalát, melynek szövegét Pál írta számukra elő.

Pál azonnal sírva fakadt. Olyan képességgel rendelkezett mely szerint egyedülállóan tudott könnyeket ontani, ahogyan senki más nem volt képes. Hirtelen mindenki őrá figyelt. A hozzá intézett szavak csodások voltak, az énekek találóak. A szobát betöltötte valamiféle gyógyító légkör. Még azok, akik leginkább Pál ellen fordultak, őket is megérintette e hangulat. Mindenfelől buzdító szavak hangzottak el. Mint ahogyan megbánás... és megbocsátás.

A korinthusi közösség poliglott volt: zsidók, pogánykeresztények, akik számos nyelvet beszéltek, sok kultúra és nép találkozását alkották. A testvériség nem állt olyan erősen mint attól az estétől.

Korinthus végre megtapasztalta az egységességet.

Amikor Pál szóra emelkedett pontosan onnan folytatta mondanivalóját, ahol abbahagyta utolsó látogatása alkalmával. Amikor véget ért beszéde azonnal kérdések röppentek fel. Nagyon sokan arról a bizonyos harmadik hajótöréséről kérdezősködtek, minthogy mindannyian megismerték az előző kettő történetét.

Pálnak azonban nagyon nehezebbé esett visszaemlékeznie arra a történetre. Mindaz amit tehetett annyi volt, hogy elmondta hol érte a hajótörés, és hozzátette: „Egyike voltam a három megmenekülőnek... és csakis Isten kegyelmének minősítem mindezt.”

Így folytatta:

- Remélem Isten kegyelme által, hogy nem lesz többé soha éltemben ehhez hasonló hajótörésben részem.

(Azonban ekkor ő még nem tudhatta, hogy lesz egy negyedik is, amely mindegyiket meghaladja.) Valaki a helységben felhozta Blastinius nevét. Olyan név volt ez, melyet Pál ha tehetett soha nem ejtett ki, és tulajdonképpen soha nem hozott szóba. Meglepte a gondolat, hogy a korinthusiak ismerik egyáltalán Blastinius Drachrachma nevét.

- Ne töltsük értékes időnket azzal, hogy órála beszélünk, - válaszolt Pál, - törekvései nem méltóak arra, hogy a mi időnket rá fecséreljük, sem pedig gondolataink, vagy beszédtemánk ne forogjon körülötte.

Ennek ellenére az egyik zsidó testvér, aki arról volt hírhedt, hogy igen legalisztikus elveket vall, válaszolt erre:

- Pál, nemrégiben olvastam a galatáknak szóló leveledet...

- Oh, nem! - nyögött fel Pál.

- Igen! Néhány másolati példány eljutott még ide Korinthusba is. Tulajdonképpen Pál, igen szép levélnek nevezném azt. Kiemelem, hogy azon levél olvasása életem fordulópontjához vitt. Nem sokkal azután megérkezett ide az a személy akiről nem akarsz szót ejteni. Úgy tűnt, mintha a tőled kapott második levél olvasása hozta volna életre a férfi megjelenését nálunk. Ott állt közöttünk mint a leglegalisztikusabb ember akit valaha is megismerhettünk! Még nálam is hatalmasabb!

A teremben lévőkből kiobbant egy fergeteges kacaj.

Amint a testvér beszélt, és saját maga megvallotta szégyenét, melyet önnön legalisztikus vonásai okoztak, állandóan azt hajtogatta:

- Láttam önmagam abban az emberben. Bizony, magamat láttam benne. Előbb kellett meglátnom Blastiniust, csak utána láthattam meg önmagam, akkor derült fény arra, mennyire elköteleztem magam a törvény irányát. Soha nem ismertem meg igazán sem a szabadságot, sem a kegyelmet. Nagyon sok tanulságot levontam a galatáknak írt leveledből. Mégis még többet tanulhattam Blastiniustól. Láttam milyen az amikor valaki elveszíti a szabadságot amit Krisztusban kapott. Én a törvény betűi szerint éltem, és semmit nem tudtam a szellemről. Blastinius és én olyan emberek voltunk, akik hittünk abban, hogy Istennek tetsző dolog az, ha betartunk egy sor szabad és nem szabad dolgot. - Ekkor a testvér hangosan kiáltotta: - De már véget ért! Én már szabad ember vagyok!

Az elkövetkező percekben a szoba falai megremegtek a felcsattanó nevetés hangjaitól, mindenki tapsolni kezdett és igyekeztek a testvér közelébe férkőzni, miközben nevettek, örvendeztek és énekeltek. Kis idő múlva Pálhoz vezették őt. Azok összeölelkeztek, mialatt a férfi csak ezt kiabálta:

- Bocsáss meg, oh, kérlek bocsáss meg.

Pál csak később vallotta be, hogy arcizmai már fájtak a hosszas mosolygás miatt. Titusz mesélte számomra, hogy hallotta amint Pál így mormogott:

- Végre valami jó is született Drachrachma látogatásából!

Pál lassanként visszatért a kérdésekre adandó válaszokhoz. Azzal ért véget a gyülekezés, hogy elmesélte az elmúlt hónapok történéseit, levezette a görögországi utazás eseményeit, és az örömteli búcsút Dyrhachium kikötőjében azon majdnem negyven testvértől, akik kihajóztak Itália földje felé, hogy ott csatlakozzanak Priszcellához és Akvilához Rómában. Végül pedig, elmondta Dalmácia földjén tett látogatását.

- Talán Korinthus... és Kenkreia elviheti oda az evangéliumot, - elmélkedett Fébé. Egyszerre a szoba minden szegletéből felhangzott:

- Én megyek! Megyek én! Engem küldjete!

- Rendben, - kiáltott Timóteus, - hiszen mi nyolcan szintén úgy érezzük, hogy Dalmáciában van helyünk, hogy ott hirdessük az Urat!

Pált lenyűgözte amit látott és hallott, hiszen őt még nem értesítették erről a döntésről.

És még mindig nem ért véget az összejövétel.

A Pál társaságában lévő emberek nekikezdték elmesélni milyen volt az utóbbi három év amit Pál közvetlen közelében töltöttek. A terem újra és újra megtelt a nevetés hangjaival amint mindegyik férfi vicces történeteket adott elő társairól. Azonban a legnagyobb boldogságot jelentő dolog az volt, hogy azokat a férfiakat egy megtörhetetlen egység kötötte össze - egység, mely felért a tizenkettőével.

Mindenki örvendezett azon, hogy Pál megérhette ezt a napot.

- Pál nyugodt lehet afelől, hogy halála után azok az emberek elfoglalják majd helyét a pogánykeresztyén világban.

A hajnal közeledett és csak ez vethetett véget eme gyülekezésnek. Úgy tűnik az egyetlen összejövétel volt ez, amikor nem álltak örök az ajtók előtt, mialatt Pál bent tartózkodott, hiszen a híresztelések szerint a szikáriusok egyre közelebb értek Korinthus városához. Furcsa, mégis e tény még inkább növelte az egységet a korinthusi eklézsiában, jóllehet a korinthusi testvérek nagyon figyeltek arra, hogy Pál soha ne maradjon egy percig sem magára.

Az idő teltével Pál állandóan dohogott magában és gyengéd felháborodástól már dühödt ellenkezésbe váltottak érzései egy ilyen „túlzásba vitt védelmezés” miatt. Ennek ellenére mindig is olyan testvér volt, aki engedett a közösség akaratának, és ez alól nem képezett kivételt a jelen helyzet sem.

Néhány nappal később megérkezett Terciusz, Filippiből. Pál nyíltan kimutatta örömét, hogy újra üdvözölheti társaságában eme testvért, azután sok időt töltött Terciuszal, mialatt részletesen elmagyarázta neki mit tervez levelében, melyet a római közösséghez fog intézni.

Most pedig rám esik az a megtisztelő feladat, Priszcellára, hogy elmeséljem neked azon figyelemreméltó levél történetét. Mint azt természetesen már tudjátok, elsőként én vehettem kézbe azt... a kenkreiai Fébé kezeiből! Mielőtt azonban erről többet mondanék, mindenképpen meg kell osztanom veled saját előrelátó véleményem írásáról. Úgy hiszem, hogy ez volt és még mindig is ez a legcsodásabb irodalmi mű melyet egy Krisztusban hívő papírra vetett.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Pál több hetet töltött azzal, hogy megfogalmazza a nekünk, Rómában tartózkodóknak szánt levelet. Írása úgy tűnt összegezni kívánja mindazt, amit ő központi fontosságúnak tartott a keresztyéni életben.

Nagyon kevesen ismerik a tényt miszerint a levél alapját a korinthusbéli összejövetelek üzenete képezte, igen a Korinthusban elhangzott üzenetek alkották a levél gerincét, mely Rómába érkezett.

Egy héten át minden nap Pál és Terciusz félrevonultak, amikor Pál diktált. (Úgy hallottam, hogy számára egy egész napba tellett mire lediktálta és kijavította az első három oldal szövegét.) Korinthusi tartózkodása alatt Pál egy helybéli testvér házában lakott, aki tehetős lévén nagy házzal rendelkezett... oly nagy ingatlannal, mely képes volt befogadni a hívek teljes egészét. A neve Gájusz volt. (Nem, nem a derbői Gájusz, hanem egy bizonyos korinthusi Gájusz, aki görög származású volt.) Neki volt egy szolgálója, Kvártusz, aki mindig Pál oldalán állt és szobájának ajtajában aludt.

A szikáriusok egy csodásan kialakított védőhálón kellett volna átverekedjék magukat, amennyiben Pál életére törtek volna. Még Titusz és Timóteus is gondokkal tekintett szembe ha Pállal akartak találkozni, azonban kíváncsiságukat növelte a levél tartalma melyről nem tudtak semmit. Mindenki, kivéve Lukácsot, igen nehézkesen jutottak Pálhoz beszélgetésekre. Lukácsnak is csak azért volt ez könnyebb, mivel ő egy házban lakott Pállal.

Egy napon Titusz és Timóteus azt fedezték fel, hogy Terciusz egyedül van pár percre, amint Gájusz háza felé tart.

- Miről beszél neked? Mit tartalmaz az a levél? - Kérdezte Titusz Terciusztól.

- Emlékszel amikor Pál egy hatalmas bírósági drámát tárt a közösség elé - amin részt vesz a teljes emberiség, mindannyian a vádlottak padján. A csoport két részre oszlik. Az egyiket a pogánykeresztyének alkotják, a másikat pedig a zsidók. Az összejövetelel Pál bemutatta amint mindkét csoport ártatlannak vallja

magát! Úgy a zsidók, mint a pogánykeresztyének azt hirdetik, hogy őket megigazultaknak tekinti Isten. Emlékszel?

- Sorsdöntő volt, - válaszolta Titusz.

- Az történt, hogy azon üzenetet egy írott drámává alakította, melynek első három oldalán áll leírása. Mindkét csoport az ítéletre várakozik. Az ügyész felhasznál mindent, hogy bírálja a két csoportot, majd megérkezik a bíró ítélete.

- És mi lett az ítélet? - kérdezte izgatottan Titusz.

- Én tudom, - vágott közbe Timóteus, - titeket körülmetéletleneket, elítéltek.

- Ez így igaz! - kiáltotta Terciusz. - Azonban ti sem úsztátok meg zsidók, ti is ugyanúgy jártatok.

- Ha, ha! Tudtam én jól, - örvendezett Titusz.

- Mindenkit a maga bűne miatt ítélték meg, hiszen mindkét csoport másként fogta fel a megigazulás kérdését. Soha nem volt még ehhez fogható levél. És kétlem, hogy valaha lesz még, - folytatta Terciusz csendes álméklodással.

- Mit írt azután? - könyörgött Timóteus. Terciusz megvonta vállait.

- Honnan tudhatnám én azt? Egyenlőre Pál itt hagyta abba. Jelenleg mindenkit elítéltek, és ez alól nincs kivétel, úgy a zsidókat, mint a pogánykeresztyéneket... de mindig a zsidókat elsőként.

- Oh, Istenem! Remélem a negyedik oldalon majd minden rendeződik! - motyogta a magába roskadt Timóteus.

- Hát igen, Timóteus, nagyon erősen reménykedj benne, mert jelenleg kétszeres ítélet alatt állsz, -szólt Titusz, - hiszen te egy kissé zsidó is vagy mint ahogyan egy kissé görög is!

- Most nekem mennem kell, - jelentette ki Terciusz.

Mindketten, Titusz és Timóteus elkísérték Terciuszt Gájusz házáig, azonban nem bírtak hallgatni hanem egész úton kérdésekkel üldözték az írnot.

- Hol lesz Pál ma este? Gájusz házában? - kérdezte Titusz.

- Nem, - válaszolt a kérdezett, - ő és én Jázon házában töltjük az estét.

Timóteus és Titusz késő este Jázon házába látogattak, hogy valamilyen információt szerezzenek Terciusztól.

Az egész közösséget perzselni kezdte e tűz. A legrövidebb mondat is, mely elhagyta Pál ajkát hamarosan bejárta az egész közösséget.

Egyik estén Terciusz, aki nagyon izgatott volt, megkereste Tituszt és Timóteust.

- A negyedik és ötödik oldalon Pál tovább folytatja a drámát, és bemutat egy újabb lehetőséget a megigazulásra. Úgy tűnik még maradt egyetlen kis lehetőségük a zsidóknak és a pogányoknak. De csak ez az egy maradt, máskülönben mindkét csoport elítéltetik.

- Reménységük minden bizonnal Jézus Krisztus! - robbant ki Tituszból.

- Azt hiszem igazad van! - válaszolta Terciusz. - De oh, ahogyan Pál mindezt bemutatja! Jelen van benne Mózes, Dávid, sőt még Ádám is, akik mindannyian tanúsítják, hogy az Isten előtti megigazulás csakis a Jézus Krisztusba vetett hit által következhet be.

- Mi más?

- Hát csak idáig jutottunk a diktálásban. Valahogyan mégis úgy érzem, hogy amit Pál hamarosan mondani készül... összefüggésben áll a rómaiakkal, és mindannyiunkkal, a gyülekezetek tagjainak legbensőbb érzéseivel. Szinte megláttam e gondolatot Pál szemében.

Másnap este úgy telt el, hogy sem Pált, sem pedig Terciuszt nem látta senki sem. Valamivel éjfél után Titusz és Timóteus feladták a várakozást és nyugovóra tértek.

Másnap reggel Pál bejelentette, hogy beszédet mondana a közösségnek este. Ezzel Terciusz egy egész napot nyert arra, hogy átírassa a levelet, átmásolja tiszta oldalakra a hatodik, hetedik és nyolcadik oldalakat, úgy görög, mint latin nyelven.

Köszönet érte Terciusznak, aki azt kérte Páltól, hogy a nyolc fiatalember és Lukács valamint Jázon elsőként olvasták el a levelet hangosan egymás számára.

Mit mondjunk tehát? Megmaradjunk a bűnben, hogy a kegyelem annál nagyobb legyen? Semmiképpen! Mi, akik meghaltunk a bűnnek, mi módon élhetnénk még abban? Avagy nem tudjátok-e, hogy akik megmerítkeztünk a Jézus Krisztusban az ő halálára merítkeztünk be? Eltemettünk tehát vele együtt a keresztség által a halálba, hogy amiképpen Krisztus feltámadott a halálból az Atya dicsősége által, azonképpen mi is új életben járjunk. Mert ha halálának hasonlatosságában öbelé oltattunk és vele egygyé lettünk, akkor az ő feltámadásában is azok leszünk. Tudjuk pedig, hogy a mi öemberünk azért feszítettett vele együtt keresztre, hogy a bűnt teste bennünk megsemmisüljön és többé ne szolgáljunk a bűnnek. Mert aki meghalt megszabadult a bűntől, ha pedig meghaltunk Krisztussal, hisszük, hogy vele együtt élni is fogunk. Jól tudjuk, hogy Krisztus, akit Isten feltámasztott a halálból, többé nem hal meg, a halál nem uralkodik többé rajta. Halálával egyszer s mindenkorra meghalt a bűnnek, életével pedig az Istennek él. Így tekintsétek ti is magatokat, hogy meghaltatok a bűnnek de éltek az Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztusban. Ne uralkodjék tehát a bűn a ti halandó testetekben és ne engedjétek kívánságainak. Se ne adjátok oda tagjaitokat a gonoszság fegyveréül a bűnnek, hanem adjátok oda magatokat az Istennek, mint akik a halálból életre keltetek, s tagjaitokat is adjátok Istennek az igazság fegyveréül. A bűn nem fog uralkodni tirajtatok, mivel nem törvény alatt vagytok, hanem kegyelem alatt. Mi következik tehát ebből? Vétkezzünk-e mivel nem a törvény alatt, hanem a kegyelem alatt vagyunk? Teljességgel nem. Nem tudjátok-e, hogyha valakinek odaadjátok magatokat szolgálk az engedelmességre annak vagytok a tulajdonai, akinek engedelmeskedtek a tanítás ama formájának az evangéliumnak, amelyre Isten elvezérelt titeket, és miután megszabadultatok a bűntől az igazság szolgálkivá lettetek. Emberi módon szólok nektek testetek erőtlensége miatt. Amint ugyanis odaadtátok tagjaitokat a tisztátalanságnak és a törvénytelenységnek lettetek a szolgálkivá, úgy adjátok most oda tagjaitokat szolgálk az igazságnak a szent életre. Mert amikor a bűn szolgálkivá voltatok, az igazságtól 'szabadok' voltatok. Micsoda gyümölcsöt termett ez nektek akkor? Olyat, amit most szégyelltek! Mert azoknak vége: halál. Most ellenben, miután megszabadultatok a bűntől és az Istennek lettetek szolgálkivá, megvan a gyümölcsötök a Szent Szellemben, amelynek a vége az örök élet. A bűn zsoldot fizet és zsoldja a halál, Isten ajándékot ad, s kegyelmi ajándéka az örök élet, Krisztus Jézusban a mi Urunkban. Jól tudjátok, atyámfiak - hisz törvényismerőkhöz szólok - hogy a törvény csak az élő emberen uralkodik. Mert a férjes asszonyt a törvény a férjéhez köti, amíg a férje él, de ha meghal, akkor az asszony megszabadul a férj törvényétől. Ha férje életében más férfiúé is lesz, házasságtörőnek mondják, ha ellenben meghal a férje szabad a törvénytől, s többé nem házasságtörő ha más férfiúé lesz. Azért atyámfiak, ti is meghaltatok a törvénynek a Krisztus teste által, hogy máséi legyetek azé, aki a halottak közül feltámadott, s így teremjünk gyümölcsöt Istennek. Mert mikor a testben voltunk, tagjainkban a törvény által bűnös szenvedélyek ébredtek, hogy a halálnak gyümölcsözzenek. De most megszabadultunk a törvénytől, mivel meghaltunk rabtartónkra nézve, hogy most szolgáljunk a Szellem újságában és nem a betű óságában.

Mit mondunk tehát? Bűn-e a törvény? Semmiképpen! Sőt még a bűnt is csak a törvény által ismertem meg. Mert a kívánságról sem tudtam volna, hogy gonosz, ha a törvény nem mondta volna: Ne kívánd! De a bűn felszánalta az alkalmat és a parancsolat által mindenféle gonosz kívánságot ébresztett bennem, mert a törvény nélkül a bűn halott. Én pedig egykor törvény nélkül éltem, de a parancsolat eljöttével életre kelt a bűn, én pedig meghaltam, és így halálomra volt az a parancsolat amely életet ígért. Mert a bűn felhasználta az alkalmat a parancsolat által, megcsalt engem és megölt általa. De azért a törvény szent, és parancsolata is szent és igaz és jó. Tehát az ami jó, az nekem halálommá lett? Semmiképpen! Sőt inkább a bűn, hogy bűn volta még nyilvánvalóbbá legyen a jó által okoz nekem halált, s a jó törvény által a bűn még bűnösebb lesz.

Tudjuk, hogy a törvény Szellem szerint való, de én testi vagyok, eladva rabszolgálk a bűnnek. Magam sem tudom, mit cselekszem, mert nem azt teszem amit akarok, hanem amit gyűlölök. Ha pedig azt cselekszem amit nem akarok, egyetértek a törvénnel, hogy az jó, s így már nem én cselekszem, hanem a bennem lakozó bűn. Innen tudom, hogy nem lakik bennem, vagyis az én testemben jó, mert akaratom van ugyan jóra de, hogy azt meg is tegyem, arra nem vagyok képes. Mert nem a jót cselekszem, amit akarok, hanem a rosszat teszem, amit nem akarok. Ha pedig azt cselekszem amit nem akarok, akkor nem én magam viszem azt véghez, hanem a bennem lakozó bűn. Tehát magamra nézve azt a törvényt találom, hogy noha a jót akarom, csak a rosszat tudom cselekedni. Mert gyönyörködöm ugyan az Isten törvényében, belső emberem szerint, de érzek egy másik törvényt tagjaimban, amely az én elmém törvénye ellen hadakozik és

engem foglyul ejt a bűn törvényének amely tagjaimban van. Óh én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem a halálnak ebből a testéből? Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus által! Hála, hála neki! Igen, bár én az elmémmel az Istennek szolgállok, de testemmel a bűn törvényének.

Nincs tehát immár semmi kárhozzátásuk azoknak, akik a Krisztus Jézusban vannak - akik nem test szerint járnak, hanem a Szellem szerint, mert a Jézus Krisztusban való élet lelki törvénye megszabadított téged a bűn és halál törvényétől. Ami lehetetlen volt a törvénynek, mivel erőtlén volt a test miatt, azt megcselekedte az Isten, amikor elküldte az ő Fiát a bűnös testhez hasonló formában és a bűnért a bünt ebben a testben kárhozzátta, hogy általunk álljon helyre a törvény rendje, akik immár nem test szerint járnak, hanem a Szellem szerint. Mert akik test szerint élnek, a test dolgaival törődnek, akik pedig a Szellem szerint élnek, a Szellem dolgaival. Mert a test dolgaival való törődés halál, a Szellem dolgaival való törődés pedig élet és békeség. A test dolgaival való törődés ellenségeskedés Istennel szemben, minthogy a test az Isten törvényének nem engedelmeskedik, nem is képes rá. Akik pedig test szerint élnek, nem lehetnek kedvesek Isten előtt. Ti azonban nem test szerint éltek, hanem Szellem szerint ha valóban Isten Szelleme lakik bennetek. Akiben pedig nincs a Krisztus Szelleme, az nem az övé. Ha pedig Krisztus bennetek van, bár a test a bűn miatt halott, a Szellem él a megigazulás által. Ha pedig annak Szelleme lakik bennetek aki feltámasztotta Jézust a halálból, az megeleveníti a ti halandó testeteket is az ő bennetek lakozó Szelleme által. Ennélfogva atyámfiai, nem tartozunk a testnek azzal, hogy test szerint éljünk. Mert ha test szerint éltek, meghaltok, de ha a test cselekedeteit a Szellem által megöklöklitek, élni fogtok.

Mert akiket Isten Szelleme vezérel, azok Isten fiai. Ugyanis nem a szolgaság lelkét vettétek, hogy ismét félnetek kelljen, hanem a fiúság Szellemét vettétek, aki által kiáltjuk: Abba, Atyánk! Maga a Szellem bizonyosságot tesz a mi lelkünkkel együtt, hogy Isten gyermekei vagyunk. Ha pedig gyermekek, akkor örökösök is, örökösei Istennek, Krisztusnak pedig örököstársai, de csak akkor ha vele együtt szenvedtünk, hogy vele együtt dicsőüljünk meg.

Én azt tartom, hogy a mostani idő szenvedései nem foghatók ahhoz a dicsőséghez képest, amely majd nyilvánvalóvá lesz rajtunk. A teremtett világ ugyanis sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését. Mert a teremtett világ hiábavalóság alá van vetve, nem önként, hanem annak akaratából, aki alávettette, azzal a reménységgel, hogy maga a teremtett világ is megszabadul a rothandóság rabságából az Isten gyermekeinek dicsőséges szabadságára. Mert tudjuk, hogy az egész teremtett világ veletek együtt nyög és együtt vajúdik mind mostanig. De nemcsak a teremtett világ hanem mi is, a Szellem zsenyéjének birtokosai, mi magunk is sóhajtozunk magunkban és várjuk a fiúvá fogadtatást, testünk megváltását. Mert megtartattunk, de még reménységre, a reménység pedig ha látható nem reménység, mert amit lát az ember miért is reméli azt? Viszont ha azt reméljük, amit még nem látunk, béketűréssel várunk. Így pedig maga a Szellem is segítségére van a mi erőtlenségünknek. Mert az, amit imádságunkban kérünk kell, nem tudjuk úgy kérni, amint kell. De maga a Szellem esedezik érettünk kimondhatatlan fohászokkoddal. Am aki a szíveket vizsgálja, tudja mi a Szellem gondolata, mert Isten szerint esedezik a szentekért.

Jól tudjuk, hogy Isten azoknak, akik őt szeretik - akik az ő végzése szerint hivatalosak - mindent javukra fordít. Mert akiket eleve ismert, eleve el is rendelte, hogy az Ő Fiának képmására formálódjanak át, hogy ő legyen az elsőszülött sok atyafi között. Akiket pedig eleve elrendelt azokat el is hívta, és akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított azokat meg is dicsőítette.

Mit mondjuk azért ezekre? Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk! Aki az ő tulajdon Fiát sem kímélte, hanem őt mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Ki emel vádat az Isten választottjai ellen? Hiszen Isten az, aki megigazgatja őket. Kicsoda ítéli meg őket? Hiszen Krisztus Jézus az, aki meghalt, sőt fel is támadott, aki az Isten jobbján van, ő az, aki közbenjár érettünk. Kicsoda szakíthat el minket a krisztus szeretetétől? Zaklatás, vagy szorongattatás, vagy üldözés, vagy éhség, vagy mezítelenség, vagy veszedelem, vagy pallós? Amint meg van írva, miattad öklöklnek minket mindennap, olybá vesznek, mint az áldozatra szánt vágójuhokat. De mindezekben felettébb diadalmaskodunk őáltala, aki minket szeretett. Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következendők sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakíthat el minket az isten szeretetétől, amely a mi Urunk Jézus Krisztusban van.

Másnap este amit Pál mondott az egész közösséget megdöbbenettette.

TIZENHATODIK FEJEZET

- Ma este néhány gondról szeretnék beszélni veletek. Mégpedig gyülekezeti gondokról. Olyan gondok, melyek mindenképpen felmerülnek azok között, akik oly közel élnek egymáshoz, mint mi. Tehát ezek olyan gondok, melyekkel mi találkozunk azáltal, hogy Krisztus testét alkotjuk. A konfliktusok attól merülnek fel, hogy mi túlzottan jól ismerjük egymást. Tulajdonképpen szinte minden fő gondot érinteni fogok, mellyel életem során találkoztam bármely... és mindegyik... pogánykeresztyén gyülekezetben. Mindegyikkel foglalkozni fogok. Tulajdonképpen a közösségi élet az, mely kríziseket szül!

A szobát nevetés rázta meg.

- Igen hosszú estének nézünk elébe! - vihogott Szekundosz.

- Én is attól tartok! - helyeselt Jázon.

- Egy listát tartok kezemben, - folytatta Pál, amint meglobogtatott kezében egy papirost, - ha elmondtam minden gondot melyet e papírlapra felsoroltam, melyekkel igen gyakran találkozunk a közösségekben, e listát belefoglalom a római közösségnek írott levelembé, hiszen abban a reménységben teszem ezt, hogy a római hívők tanulni fognak a mi élet tapasztalatainkból amit együtt gyűjtöttünk. Vagy legalább is ismerni fogják majd a gondokat, melyekkel az eklézsiának szembe kell néznie a közösségi élet során.

Pál azzal kezdte az est üzenetét, hogy emlékeztette a jelenlévőket Isten irántuk tanúsított kegyelméről. És igen, az esti üzenete nagyon hasonlatos volt a rómaiaknak írott levél soraival:

(Róm. 12,1-2)

Kérlek azért titeket atyámfiai az Isten irgalmára, hogy szánjátok oda testeteket élő, szent és Istennek tetsző áldozatul. Ez legyen a ti okos istentiszteletetek. Es ne szabjátok magatokat a jelenvaló világhoz, hanem alakuljatok át a ti elmétek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata.

Ezen bevezető után Pál négy oldalon át csak a gondokkal foglalkozik, melyeket a gyülekezeti közösség életében megtapasztalt. Ezzel hatalmas segítséget nyújtott a római közösségnek. (Mi Rómában mondhatjuk, hogy szinte minden problémával szembenéztünk, melyeket Pál ezeken az oldalakon megemlíti. De ezzel nemcsak mi voltunk így. Amit abban a levélben leírt, minden gyülekezetre igaz volt. Miért is ne? Amikor Isten népe mindent tud és ismer, valamint szerepet játszik a másik életének minden ébren töltött pillanatában, ott mindenképpen gondok adódnak! Ezeket a gondokat pedig előre lehetett látni! Amit akkor Pál számunkra kijelentett a gyülekezeti életben bekövetkező problémákra, mindenkit érintett aki eklézsia életet élt.)

Talán el szeretné olvasni a négy oldal tartalmát. Hát íme azok a gondok, melyekkel minden hívő szembenéz, a közösségi élet során.

(Róm. 15,13-21)

A reménység Istene pedig töltsön be titeket minden örömmel és békességgel a hit által, hogy bővelkedjete a reménységben a Szent Szellem ereje által.

Meg vagyok győződve, atyámfiai, magam is, hogy telve vagytok jóindulattal, telve vagytok ismerettel, úgyannyira, hogy egymást inteni is tudjátok. Itt-ott mégis merészebben írtam nektek atyámfiai, mintegy emlékeztetve titeket arra a kegyelemre, amelyben Isten engem avégre részesítet, hogy a Jézus Krisztus szolgálója legyek a pogányok között: úgy végezzem az evangéliumnak papi szolgálatát, hogy a pogányok Isten előtt kedves és a Szent Szellem által megszentelt áldozat legyenek. Dicsekedhetem tehát a Krisztus Jézusban az istenért végzett munkámmal. De nem mernék semmiről sem beszélni, ha nem Krisztus cselekedett volna általam a pogányok megtérítésére, szóval és tettel, jelek és csodák és a Szellem ereje által, úgyannyira, hogy Jeruzsálemtől kezdve körben egész Illíriáig betöltöttem a krisztus evangéliumának szolgálatát. Becsületbeli dolognak tartottam azonban hogy az evangéliumot csak ott hirdessem, ahol a Krisztus neve még nem hangzott el, mert nem akartam idegen alapra építeni, hanem amint megíratott, azok látják meg akiknek öfelőle nem adtak hírt és akik nem hallották azok értik meg.

Pál azzal fejezte be az oldalt, hogy elmesélte a római gyülekezetnek terveit arról, hogy amint teheti, az első adandó alkalommal látogatást tenne városukban. Most már csak arra volt szükség, hogy végszót írjon levelének. Egy egész oldal terjedelemben tette ezt. Mindannyiunkat név szerint felsorolva üdvözlétét küldte számunkra... legalábbis akiknek a nevére emlékezett. (Igen sok ember nevét teljesen elfelejtette.)

Ez után zárószó következett.

Timóteus, Lukács és Szópatér, (Szópatért sokszor Szószipatérnak is nevezték Rómában, hiszen ez volt nevének latin változata), Jázon, Pál vendégül látója Gájusz, mint ahogyan Eraszmosz is, a város kincstárnokát - tehát ezen férfiak mindannyian Pál szobájában voltak, amikor megírta levelének utolsó mondatait. Még említésre méltó a hűségés Kvártusz is, aki mint mindig most is Pált őrizte.

A levél végére egy nagyon bensőséges végszó került, amit Pál saját kezűleg írt le. Amennyiben valaha is elolvasnád eme zárószót, gondold el milyen lehetett ama negyvenöt hívőnek az én házámban felolvasni e meleg szavakat!

(Róm. 16,3-27)

Köszönsétek Priszcillát és Akvilát, munkatársaimat a Krisztus Jézusban, akik érettem életüket kockáztatták, akiknek nemcsak én tartozom hálával, hanem a pogányok minden gyülekezete is, és köszönsétek a házuknál levő gyülekezetet is. Köszönsétek szeretett Epenétuszomat, Ázsia zsenégjét Krisztusban. Köszönsétek Máriát, aki sokat munkálkodott éretetek. Köszönsétek Andronikoszt és Júniaszt is, véreimet és fogolytársaimat, akiknek jó hírük van az apostolok között s akik nálam is előbb lettek Krisztus híveivé. Köszönsétek Ampliátust, akit szeretek az Úrban. Köszönsétek Urbanoszt, munkatársunkat a Krisztusban és az én szeretett Sztákhozomat. Köszönsétek Apellést, Krisztus kipróbált hívét, köszönsétek az Arisztobulosz házanépéből valókat. Köszönsétek Heródiást az én véreimet, köszönsétek a Nárcisszusz házanépéből azokat, akik az Úrban vannak. Köszönsétek Trifénát és Trifózát, akik az Úr ügyében fáradoznak. Köszönsétek a kedves Persziszt, aki hosszú ideig fáradozott az Úrért. Köszönsétek Rufuszt, az Úr választottját és az ő anyját, aki nekem is anyám. Köszönsétek Aszinkritoszt, Flegont, Patrobászt, Hermászt, és a velük lévő atyafiakat. Köszönsétek Filológuszt és Júliát, Néreuszt és az ő nőtestvérét, Olimpászt, valamint a velük lévő összes szenteket. Köszönsétek egymást szent csókkal. Köszöntenek titeket Krisztus összes gyülekezetei. Intellek pedig titeket atyámfiak, tartásatok szemmel azokat akik szakadásokat és botránkozásokat okoznak azzal a tanítással szemben, amelyet tanultatok. Kerüljétek őket! Mert az ilyenek nem a mi Urunknak, a Krisztusnak szolgálnak, hanem csak a hasuknak és szép kenetes beszéddel, meg hízelgéssel megcsalják a romlatlanok szívét. Mert a ti engedelmisségetek híre mindenkihez eljutott. Örülök is nektek, de azt akarom, hogy bölcssek legyetek a jóban, a rosszban pedig ártatlanok. A békességnek Istennek pedig hamarosan összetöri a Sátánt lábatok alatt. A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme legyen veletek!

Köszönt titeket Timóteus, az én munkatársam, és Luciusz, Jázon és Szoszipatér, az én véreim. Köszöntelek titeket én terciusz, aki ezt a levelet leírtam. Köszönt titeket Gájusz, aki nekem és az egész gyülekezetnek házigazdája. Köszönt Erásztusz, a város intézője és Kvártusz atyámfia.

A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme legyen mindnyájatokkal! Ámen. Annak pedig, aki megerősíthet titeket, az én evangéliumom és a Jézus Krisztusról szóló ígértetés által, annak a titoknak kijelentése alapján, amely időtlen idők óta néma volt, most azonban az örökkévaló Isten rendelése szerint a prófétai írások által nyilvánvalóvá lett és hitbeli engedelmisség végett minden népnek tudomására jutott. Neki az egyedül bölcs Istennek, legyen dicsőség a Jézus Krisztus által örökkön örökké! Ámen.

Most már csak egyetlen gond maradt megoldatlan. Hogyan lehetne biztonságban eljuttatni a levelet Rómába? Ez pedig nem kis probléma volt. És nem volt rá bölcs megoldás.

TIZENHETEDIK FEJEZET

Én, Priszcilla úgy hallottam, hogy Pál Fébét választotta arra, hogy Rómába hozza a levelet, mivel úgyis üzleti utat tervezett az asszony Róma városába. Ez azonban nem volt igaz, - hiszen Pál azért választotta Fébét, mert teljesen megbízott benne, így Pál őt küldte Görögországból, hogy csatlakozzon hozzánk, Rómában.

Fébé, mint jómagam, római polgár, azt pedig gondolom említenem sem kell, hogy kitűnő üzletasszony. (Nem sokkal érkezése után egy kis vállalkozást hozott létre Rómában, ami azt jelentette, hogy ezáltal számos testvér munkát kapott nála.) Azonban Pál mindenekelőtt azért választotta őt, mert érezte Krisztus iránti végtelen szeretetét.

Most pedig elmesélek egy eddig kevésbé ismert történetet.

Nem sokkal Fébé távozása előtt, Pál úgy döntött, hogy még három oldallal megtoldja levelét. Ezekben legfőképpen a zsidók kapcsolatát tárja fel Jézus Krisztussal. Így amikor az asszony a hajó fedélzetére szállt, Pál kezébe nyomott még három tekercset.

- Fébé, tizenhárom oldalnyi levelet viszel magaddal, amit megtoldok most még három oldallal. Kérlek találj helyet nekik a levélben egy megfelelő helyen. Azt javasolnám, hogy csatold a harmadik oldal után... vagy talán a nyolcadik oldal folytatásaként.

Fébé úgy gondolta, hogy megfelelő lesz a nyolcadik oldal folytatásaként. (Én, Priscilla, mindig is úgy éreztem, hogy sokkal inkább helyállóbbak lettek volna a harmadik oldal után!)

Ott, a hajó fedélzetén Terciusz e szavakat tűzte az utolsó oldal tetejére:

(Róm. 16,1,2)

Ajánlom nektek Fébét, ami testvérünket, aki a kenkreiai gyülekezet szolgálóleánya, hogy fogadjátok őt az Úrban szentekhez illően és legyetek segítségére, ha valami dologban reátok szorul. Mert ő is sokaknak volt a segítője, nekem magamnak is.

Amint a hajó elhagyta a kikötőt a korinthusi és Kenkreiai gyülekezetek tagjai búcsút intettek szeretett Fébéjüknek.

Ekkor érkeztek meg a szikáriusok Korinthusba, töreikkel és imáikkal felfegyverkezve, hogy Pál életére törjenek.

El kell mesélnem ezt a történetet is, azonban, minden bizonnyal e kérdés motoszkál benned: 'Amikor Akvila megérkezett Itáliába, vajon őt, zsidóként hogyan engedték be Rómába? Vajon sikerült-e bejutnia Rómába, ami által megszegte Claudius dekrétumát, mely kimondta, hogy minden zsidó halál fia aki Rómában mutatkozik?'

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Amikor Akvila és én, valamint a társaságunkban lévő öt galáciai fiatalember megérkeztünk Róma kapuihoz, Akvila nem tartott velünk a városba, hanem kinn várakozott a mezőkön.

Én azonnal házamba siettem az Aventinus dombra. Néhány napot kizárólag azzal töltöttem, hogy felkerestem ismerőseimet és rokonaimat azzal, hogy érdeklődtem tőlük: „Vannak zsidók, akik vissza mertek térni Rómába? Hogyan viseltetik Néro a Claudius által kiadott dekrétummal kapcsolatban, mely a zsidókat érinti?”

- Felejtsd el Nérot, - hallottam mindenkitől, - Néro még gyerek. Seneca kormányozza a Birodalmat. Neki pedig nincs semmilyen ellenérzése a zsidókkal szemben. Senki nem tud választ adni az általad feltett kérdésre.

Néhányan a zsidók közül visszatértek a Trastevere Kerületbe, és senkit nem tartóztattak le közülük.

Még mindig teljesen bizonytalan voltam azzal kapcsolatban, hogy mit tegyek, amikor Akvila megoldotta a gondot helyettem. Érkezésünk utáni harmadik nap reggelén besétált Róma kapuin, egyenesen otthonunkba!

- Itt a nyakam, nem szeretné valaki levágni talán? - kérdezte, amint betoppant a szobába.

Semmi más említésre méltó dolog nem történt. Kivéve egyetlen dolgot. Miután Fébé megérkezett, egy római katona lépett a házunkba. Jövele kapcsolatban állt a ház vásárlásával, amit római polgárként tettem meg. Valamilyen oknál fogva mindenképpen látni óhajtott bizonyítékát annak, hogy római polgár vagyok.

- Nem nézel ki úgy, mint egy római, - jelentette ki a római katonához méltó durva és megfélemlítő hangnemben.

- Ugyan már miért nem? - kérdeztem tőle, és felé indulva egészen közélről az arcába néztem.

- Kék szemeid vannak.

Fébé, aki sokkal keményebben tudott beszélni, félbeszakította:

- Nekem zöld szemem van, mégis római polgár vagyok. Talán jobb lenne, ha felfedeznéd végre, hogy Nérónak is kék szemei vannak.

- Tényleg! - jegyezte meg elképedve a katona.

- Mint ahogyan Julius Caesarnak is, - folytatta felsorolását Fébé.

- Hihetetlen, - válaszolt az immár pánikba esett katona.

- Ez még mindig nem minden. Priszecilla nem más Caesar ük-ükunokájánál.

A katona holtápadttá vált, és csendben hátrálni kezdett az ajtó felé. Miután elhagyta a szobát, mindketten hisztérikus nevetésbe kezdtek.

- Nérónak tényleg kék szemei vannak, és igen, úgy hallottam Julius Caesarnak is az volt. De hogy én, az ük-ükunokája vagyok annak az embernek, aki elsőként kormányozta a birodalmat?! Honnan szedted ezt elő hirtelen?! - kérdeztem tőle.

- Bizonyítsd be, hogy nem vagy Julius Caesar ük-ükunokája! - vágott vissza Fébé. Ezen újra nevetni kezdtek.

Körülbelül hat hónappal később a zsidók visszatértek Rómába kis csoportokban. Elsőként a zsinagóga vezetői érkeztek, majd mások is követték példájukat. Néhányan hívökké váltak. Ez azért is történt így, mert Pál előrelátta, hogy a hívő zsidók egy pogánykeresztyén gyülekezet tagjai lesznek. És ennek így kellett lennie, hiszen Róma egy pogány város volt.

(A római gyülekezet szinte teljes pusztulásba dőlt hét évvel később. De még ma is, egy generációval a borzalmak után, a római közösség velejéig pogánykeresztyén, tükröződik benne a város hangulata.)

Most pedig térjünk vissza Korinthusba... és a szikáriusokhoz.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

- Megérkeztek, Pál, itt vannak Korinthusban. Jázon volt az, aki a hírt hozta.

- Meglátogatták tegnap este a zsinagóga vezetőit. Pál tudta kikről van szó, nem kellett kérdeznie sem.

- Csoda, hogy ennyi idő alatt megtaláltak engem, - válaszolt közönyös hangon Pál.

- Bujdosnod kell mostantól... mindaddig amíg ki tudunk juttatni téged a városból. Eraszmosz, a város kincstárnoka már talált egy megfelelő helyet számodra, és a város őrsége fog vigyázni rád ott. Még a szikáriusok sem mernek megtámadni tisztviselőket, sem pedig az őreit. Kvártusz természetesen minden percben veled lesz.

- Ez igaz is, és meglehet, hogy nem támadnak rá Eraszmoszra, hacsak nem tettek fogadalmat, mégpedig halálos fogadalmat! Mert ha igen, akkor bárkit megtámadnak majd azért, hogy a közelembé jussanak, - jegyezte meg Pál.

Vajon mélyen bensőjében nyugtalan volt Pál? Erre már nem kaphatunk választ. De egy dolog biztos: egyáltalán nem tűnt ijedtnak.

- Egy utolsó összejövetelem szeretnék találkozni a közösséggel, - jelentette ki Pál.

Jázon felvonta szemöldökét. Egyik szolgálójához fordult és mormolt valamit annak fülébe. Néhány perccel később kilenc férfi - élükön Lukáccsal - a szobába léptek és mindannyian arról biztosították a férfit, hogy nem fog egy utolsó összejövetelem részt venni a közösséggel.

- Mindaddig fogsz bujdosni, amíg biztonságban kijuttatunk a városból, ami úgy tűnik hajón fog történni, - jelentette ki Lukács ellentmondást nem tűrő hangon, ami igen szokatlan volt a mi szeretett orvosunktól.

- Megadom magam, - mondta Pál, - azonban nem tesz jót az sem, ha túlzottan titkolóztok. Mindenképpen megtalálnak és meg is fognak találni. Cselekedhetünk nyíltan is, inkább próbáljátok elintézni azt, hogy Kenkreiából Troászba hajózhassak... amennyiben lehetséges.

- Minden dél felé induló hajó tele van zsidókkal, akik a Húsvéti ünnepekre utaznak Jeruzsálembe. Azt hallottuk, hogy a szikáriusok éppen arra várnak, hogy hajóra szállj. A fogadalmukat mindenképpen éjszaka akarják végrehajtani, - jelentette ki Jázon.

- Tényleg tökéletes tervnek bizonyul, - sóhajtott Pál végzetszerűen, - testemet pedig az Adriai tengerbe vetik majd, nagyon bölcs terv.

- Én tudom, hogyan akadályozhatnánk meg a tervet, - jegyezte meg Szekundosz, (és senki nem vonta kétségbe szavait, hiszen ő nagyon találékonyak bizonyult minden alkalommal.)

- Mondd hát, - sürgette Gájusz.

- Mi felszállunk egy hajóra, mely Troászba indul. Pál pedig egy észak felé induló hajó fedélzetére fog szállni, melynek úti célja Filippi. És akkor majd ő Filippiből megy Troászba.

Szekundosz tovább szötte tervét, és pár perc múlva mindenki nevetve bólogatott gondolatára.

- Itt áll hát egy ellencselszövés, ha bármikor is létezett egy cselszövés, - jelentette ki Pál amint kezével a térdére csapott.

Mindennek ellenére Pál mégis találkozott a közösséggel. Ez szintén Szekundosz tervének részét alkotta. A hírnököket utolsó percben küldték szét, hogy bejelentsék az összejövetel helyszínét. Eraszmosz katonákat szerzett, akik kardjukkal szavatolták a biztonságot a gyülekezeti hely ajtaja előtt.

Pál hosszú órákon át beszélt a közösséghez, majd igen fájdalmas hangon meleg búcsút mondott nekik. Amint véget ért a gyülekezés nyíltan bejelentették, hogy Pál másnap reggel hajóra száll és Troászba utazik.

Mint azt eltervezték, másnap kora hajnalban a hívők kis csoportja Kenkreia kikötőjébe tartott. Ott kivárták míg az általuk jegyet váltott hajó felszedi a horgonyt és útnak indul.

A hajóra szálló egyik férfit nagyon szorosán közrefogta Tikhikosz, Trofimosz, Timóteus, Titusz, Arisztarkhosz és Szópatér. Eme titokzatos férfi alacsony termetű volt, fejét letakarták, és pontosan úgy lépkedett ahogyan Pál. Mi több, ezen férfit kiemelt tisztelet övezte, kísérői pedig állandóan körbetekintettek, mint akik valamiféle veszélytől tartanak. A titokzatos személy nem volt más Szekundosznál, aki hűségesen játszotta Pál szerepét, mondhatni tökéletesen. Ez a nap mindent kétséget kizárva bizonyította, hogy Szekundoszban egy hatalmas színészi tehetség veszett el.

Idő közben Pál és Lukács elhagyták a várost és ahelyett, hogy északi irányba tartottak volna, hajón, ők gyalogosan mentek Filippibe.

Semmiképpen nem kerülte el a feltűnést, hogy egy kis csoportnyi zsidó, akik hagyományos zsidó ruhába bújva felszálltak egy hajóra, miközben arcuk aggodalmas volt és komor.

Azon az éjszakán Szekundosz mialatt egy rakomány mögé bújt levette magáról a jellegzetes gúnyát és a korlátot át a vízbe hajította. Másnap reggel a mindig szigorú tekintetű szikáriusok csak egy lármás, boldog és felszabadult fiatalemberekből álló csoporttal találták szembe magukat.

Napok teltek el és a szikáriusok még mindig átkutatták a hajót egy kis termetű embert keresve, azonban őt sehol nem találták... Egy nappal Troászba érkezésük előtt az egyik szikárius dühödten és szégyenben égve megközelítette a testvéreket és megkérdezte tőlük, hol van Pál.

- Pál? - mennydörögte Szekundosz. - Milyen Pál?

A fiatal emberek alig bírták visszafogni nevető rohamukat.

A lenyűgöző színészi képességű Szekundosznak volt még egy pillanatnyi dicsőségben része, mégpedig akkor, amikor a hajó lehorgonyzott Troászban. Ekkor hagyta, hogy a szikáriusok előtte hagyják el a fedélzetet, majd ő vonult le a hajó pallón utánozva Pál járását.

A szikáriusokat elöntötte a mérég.

A nyolcak nagyon elfoglaltakká váltak amint Troászba értek. (Persze azt említenem sem kell, hogy meleg búcsút intettek barátságos szavak kíséretében a szikáriusoknak, amikor azok hajóra szálltak, hogy visszatérjenek Jeruzsálembe.) Amint ők eltávoztak, a nyolc testvér szétszéledt a városban és bejelentették mindenütt, hogy nemsokára megérkezik Tárzusi Pál és hirdetni fogja Jézus Krisztus evangéliumát.

Nem sok idővel ezután egyik reggelen a filippibéliek arra ébredtek, hogy váratlan látogató teszi tiszteletét városukban. Pál! Huszonnyolc évvel az Úr megfeszítésének napja után Április 27-én Pál és Lukács a kovásztalan kenyerek ünnepét a filippibéli testvérekkel együtt ülték meg.

A Húsvéti ünnepek után Lukács és Pál elindultak Filippiből, s hajóra szállván Troászba igyekeztek. Az utazás nyugodt lefolyású volt, és csak öt napot vett igénybe.

Pál Troászban maradt hét napon át - amit eddig semmi szín alatt nem tudott véghezvinni.

Minden azt bizonyítja, hogy Pált Troászban fogadták a legmelegebben az egész földön. Jelenlétének híre futótűzként terjedt és nagy örömet okozott úgy a zsidók, mint a pogánykeresztyének körében. Annak ellenére, hogy Blastinius Drachachma nagy erővel igyekezett aláásni Pál becsületét a zsinagóga vezetői előtt, azok továbbra is nagy tiszteletben tartották a férfit, és boldogan üdvözölték körükben.

Amint azt várták, Pál napjai Troászban igen emlékezetesek maradtak. E városka, melyet oly sokszor akarátán kívül el kellett kerülnie rövid tartózkodásai alatt, nagyon erőteljesen válaszolt beszédeire. Nagyon erős közösség született Troászban.

- Az efézusi kezdet óta nem is láttam ilyen csodálatos indulást, - jelentette ki Timóteus.

Nagyon keveset mondok, amennyiben kijelentem, hogy Pál és társasága mindennapos örömnepben töltötte itt idejét. Azonban az utolsó napon egy szörnyű tragédia történt.

HUSZADIK FEJEZET

Troász egyik legnagyobb háza volt az a hely ahol Pál beszélt, de az sem volt eléggé nagy hogy a tömeget befogadja. Miután már két órája beszélt, Pál kimentette magát azok elől, akik a házban voltak és a kinn várakozó emberekhez akart szólni.

- Nincs már levegő idebent, - gondolta Lukács, - a sokaság és a lámpák mind elfogyasztották a levegőt.

Ahhoz, hogy jó helyet foglaljon el, az egyik fiatalember, név szerint Eutikhosz, hogy jó helyre telepedjen, felmászott az egyik magasabban lévő ablakba. Azonban egyszer csak elaludt és azonnal alázuhant a kert mélyébe. Akik elsőként rátaláltak csak élettelen testét foghatták kezükbe.

Lukács, aki az elsők között volt akik Eutikhosz testéhez értek így szólt:

- Hát ez teljesen reménytelen!

Ebben a percben ért oda Pál. Ugyanúgy cselekedett ahogyan Illés tette valamikor régen. Átölelte a fiatalember élettelen testét, Eutikhosz karjai nyaka köré fonta és imádkozott. Kis idő múlva hátralépett és így szólt:

- Életben van.

Eutikhosz levegő után kapkodott. Pál intett Lukácsnak és néhány testvért szólított, hogy felemeljék Eutikhosz testét. Pál ezek után visszatért a házba és folytatta beszédét kora hajnalig. Minden percét hasznossá tette az Úr érdekében, amíg Troászban tartózkodott.

A helybeli testvérek itt is könyörögtek hozzá, hogy ne folytassa útját Jeruzsálembé. A város, mindenki tudta, hogy heves lázadások elé tekint. Az elkövetkező ünnepek pedig csak szítani fogják annak kirobbanását.

- A lázadás mindenképpen ki fog robbanni, - hallotta újra és újra, - csak ott ne légy akkor amikor bekövetkezik.

- Pál, minden hír amit kapunk arra utal, hogy nem látnak téged szívesen Jeruzsálemben, - könyörgött a nyolc fiatalember, - és akkor még nem tettünk említést a szikáriusokról! Ők elkötelezett hívei egy esetleges lázadásnak, és bárkit képesek megölni is akár, amennyiben útjukat állja. Mindennap kiválasztanak valakit aki Rómával áll összeköttetésben, vagy valakit aki megszegi Mózes törvényeit... s azért imádkoznak, majd megölik.

Pál hajthatatlan maradt.

- Csakis Isten tántoríthat el attól, hogy odautazzak, és Őtöle még nem hallottam semmiféle ellenvetést.

Együtt sétáltak Tróász kikötőjébe, ahol egy zsidó zárandokokkal teli hajó várakozott, és arra készült, hogy hamarosan felszedje horgonyát.

- Mennyi zsidó... meglehet gyilkosok is vannak köztük.

Pál biztonságáért egyre növekedett az aggodalmuk. Még Szekundosznak sem volt ezúttal épkezláb ötlete amivel megoldhatták volna a kényes helyzetet.

- Szükségem van néhány egyedülletben töltött napra, - jelentette ki Pál, - ti felszálltok a hajóra. Nincs túl messze Asszosz városa, ahol először vesztegel majd kis időre e hajó. Ide huszonöt mérföldre van, és nekem most éppen egy kis magányra van szükségem, ezért gyalogosan teszem meg az utat. Ti várjatok rám Asszoszban.

Így is lett.

Egy nappal később Pál Asszosz városa felé közeledett, amikor gondolatai újra visszatértek Magnézia, Pergamom, Filadelfia és Szárdisz városaira, valamint más kisebb közösségekhez, melyeket a fiatalemberek építettek, akiket Efézből küldött munkára. Ezek után Epafrász jutott eszébe, és a kolosszébeli gyülekezetet.

- Ezek a kisázsia szerte szétszórt közösségek nem szabad elszakadjanak a zsidó gyülekezetektől. Ekkor a láthatáron egy hatalmas gránit tömböt pillantott meg, melynek tetején egy pogány szentély állt.

- Ah, - gondolta, - a szikla mögött már Asszosz városa áll.

Mire a város kapuit átlépte Pálban megért a teljes elhatározás. Akár a biztos halált is vállalta volna azért, hogy Jeruzsálemben menjen.

Miért volt ily hajthatatlan?

Pál elkötelezte magát azért, hogy minden erőfeszítésével megőrizze a zsidó és pogánykeresztény gyülekezetek közti egységet. Számára az élet nem ért semmi akkor, ha az egységesség szertefoszlik a gyülekezetekben.

Miután bejárta a várost, megtalálta társait. Együtt felszálltak egy hajóra, mely dél felé indult. Sajnos, szinte minden kisázsiai kikötőben leengedte a horgonyt, kivéve Efézből. Milétozban is kikötött, ami igen közel van Efézushoz. Azonban Pál hamarosan kifutott az időből, amennyiben Jeruzsálemben szeretett volna lenni a pünkösdi ünnepekre. Mégis, ennek ellenére meg akarta látogatni az efézusiakat.

Felszálltak hát a hajóra, elhagyták Mitiléne szigetét és lehorgonyoztak Szamosz szigetén.

- Van egy ötletem, Lukács, ami talán hasznos lehet, - szólt Pál amint a hajó Milétozba ért, - te lovasember vagy, talán tanácsot tudnál adni nekem. Mennyi időbe telne egy tapasztalt lovasnak, hogy Milétozból Efézusba érjen?

Hát így kezdett kialakulni egy terv mely szerint Efézus fogja meglátogatni Pált!

A hajó teljes rakományát, melyet eddig minden kikötőben felpakoltak a fedélzetre, Milétozban kirakodtak. Az előre kiszámolt idő melyre szükség volt mindezen feladatok ellátására, körülbelül hét teljes nap volt. Lukács tervét követve Pál egy üzenetet küldött lóháton Efézusba.

Az üzenet pedig így szólt: 'el tudná-e az efézusi közösség küldeni véneit Pálhoz egy nap alatt?'

Pusztán negyven órával a hírnök távozása után az efézusi vének megérkeztek Milétozba. Hihetetlen teljesítmény volt ez.

Pál tisztában volt azzal a veszéllyel, amit a vén titulus okozott bármilyen ember számára. Mindenképpen elhatározta, hogy beszélni fog ezen veszélyekről az érintett Efézusi vénekkel.

Pál Milétoz szigetének gyönyörűségei homokos partján ült le beszélgetni a vénekkel, akiknek első szavaik végtelen aggodalmat sugároztak Pál jeruzsálemi útjával kapcsolatban.

Jelentésük így szólt: „Az a nemzet készen áll arra, hogy száműzze határai közül a Római Birodalom terjeszkedését. A zélóták és a szikáriusok egyre többen vannak. Más titkos szekták, melyek legalább ilyen veszélyesek szintén gombamód elszaporodtak az utóbbi hónapok során. És te Pál, mindegyiknek a fekete listáján szerepelsz.”

Pál ekkor legnagyobb meglepetésére újra Blastinius nevét hallotta.

Úgy tűnt, hogy amikor Blastinius elhagyta Korinthust, egyenesen Jeruzsálembe tartott, ahol felépített egy kis csoportot, akiknek célja megegyezik az övével, vagyis azzal, hogy elpusztítsák Pál munkáját a pogányok között.

Ami Jeruzsálemet illeti, Pál tántorítatlan maradt.

Azonban ezen kérdések egyike sem volt Pál számára fontos. Őt az foglalkoztatta, hogy a vének soha ne kormányozzák Isten népét.

(Biztosan megfigyelted már te is, hogy Pál kilenc leveléből hatot a gyülekezetekhez írt. Azon levelek egyikében sem nevezi meg a véneket. Ő mindig az összes szenthez írta levelét)

Mint tudod, Lukács jelen volt a gyülekezésen aznap. Én, Priscilla, csak annyit tudok elmesélni erről az összejövetelről, amennyit Lukács mondott el arról ami elhangzott az efézusi vének felé. (Pál fő mondanivalója ez volt: 'Bánjatok oly gyengéden Isten népével, ahogyan én teszem. És emlékezzetek, hogy nekem, aki e közösséget építettem, nekem van hatalmam felette, nem pedig nektek.' Ezt minden vén számára igen fontos volt hallani, azonban sokkal fontosabb volt ennél a nyolc fiatalember számára, akik nemsokára gyülekezet alapítókká lépnek elő.)

(Ap. Csel. 20,18-35)

Amikor azután ezek odajöttek hozzá, így beszélt hozzájuk: Ti tudjátok, hogy az első naptól fogva amelyen Ázsiába jöttem, mindvégig hogyan viselkedtem közöttetek, hogyan szolgáltam az Úrnak, teljes alázatossággal, könnyhullatás és megpróbáltatások között, melyek rajtam a zsidók cselvetései miatt estek. Semmit abból, ami üdvösségetekre való, el nem hallgattam, hanem inkább nyilvánosan és házanként hirdettem és tanítottam nektek, miközben mind a zsidók mind a görögök előtt bizonyágot tettem az Istenhez való megtérés és a mi urunk Jézus Krisztusban való hit felől. És most íme én a Szellemtől kényszerítve megyek Jeruzsálembe és nem tudom, hogy mi vár ott reám, csak azt: a Szent Szellem városonként arról tesz bizonyágot nekem, hogy bilincs és szenvedés következik rám. De semmivel sem gondolok, sőt még az életem sem olyan drága, mint az, hogy elvégezhessem futásomat örömmel, valamint azt a szolgálatot amelyet az Úr Jézustól vettem, hogy hirdessem az Isten kegyelmének evangéliumát. És most íme tudom, hogy egyikőtök sem látja többé arcomat, akik között az Isten országát prédikálva jártam. Azért bizonyágot teszek előttetek a mai napon, hogy én mindenkinek véréből tiszta vagyok, mert nem vonakodtam, hogy hirdessem nektek az Isten teljes akaratát. Vigyázzatok azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Szellem vigyázókká tett titeket, hogy legeltessétek az Isten gyülekezetét, amelyet tulajdon vérével szerzett. Mert tudom, hogy távozásom után ragadozó farkasok törnek rátok, akik nem kímélik a nyáját. Sőt még ti közületek is támadnak férfiak, akik fonák dolgokat beszélnek és a tanítványokat maguk után vonják. Azért legyetek éberek, emlékezzetek meg arról, hogy én három esztendeig nem szüntem meg éjjel-nappal könnyhullatások között inteni mindnyájatokat. És most atyámfiái, ajánllak titeket az Úr kegyelmébe, ki az ő igéje által felépíthet és megadhatja nektek minden szentekkel egyben az örökséget. Senkinek ezüstjét vagy aranyát vagy ruháját nem kívántam, sőt magatok tudjátok, hogy mind saját szükségleteimről, mind a velem levőkről ezek a kezek gondoskodtak. Mindezekben példát adtam nektek, hogy fáradságos munkával kell nekünk a gyengéken segíteni, megemlékezvén az Úr Jézus szavairól, aki maga mondta: Jobb adni, mint kapni.

Amikor Pál befejezte szavait, mindenki, - Lukács, a vének, a nyolc fiatalember, mindannyian köré gyűltek, letérdeltek és nagyon szívhez szóló imákat mondtak.

Ezek után Pál és társai azonnal hajóra szálltak, majd ugyanilyen gyorsan a hajó elhagyta a kikötőt. A vének visszatértek Efézusba, komoran és gondterhelten. Május 14. volt, pontosan huszonnyolc évvel az Úr megfeszítése után.

Bár fájó szívvel mégis tudatnom kell veled a teljes igazságot: az Efézusi vének többsége hű maradt - legalábbis egy időre - ahhoz a gondolathoz, hogy egyszerű testvér maradjon, akik néha, arra szólítottak fel, hogy átvezessék a közösséget egy krízishelyzeten. De amint teltek az évek, ezek a férfiak egyre több alkalommal helyezték önmagukat a többi testvér fölé. A test működése így eltorzult. Mint az oly gyakran megtörténik, az évek multával a férfiak közül néhányan már diktatórikus hajlamokat mutattak. Évekkel később pedig Pálnak el kellett küldenie Timóteust Efézusba, hogy megszabadítsa őket hierarhikus pozícióiktól. Timóteus pedig leváltotta a véneket! (Hála Istennek azért, hogy vannak utazó gyülekezet alapítók... megtört, aláztos emberek, akik a helybeli testvéreket felmentik az alól, hogy a Krisztus Testét leuralják. Maradjon ez mindig így! És kívánom, hogy mindörökké emlékezzenek az emberek arra a veszélyre, amit egy vallásos titulus rossz használata okozhat.)

Másnapra a hajó elhagyta Rodosz szigetét. Éppen akkor azon a szigeten tartózkodott Szilász, hogy az Úr Jézus Krisztus gyülekezetét megalapítsa ott.

Maga mögött hagyva Rodoszt, a hajó immár úti célját közelítette meg, Patarát. Isten kegyelme által Patarában a férfiak egy Fónicia felé induló hajót találtak. Alig maradt idejük arra, hogy beszálljanak, a hajó máris indult. Egy nappal később már megpillanthatták Ciprus szigetét. Elhagyván Ciprust is, Pál elmesélte hallgatóságának első látogatásának történetét a szigeten. Azt mondanom sem kell, hogy mialatt Pál beszélt, Lukács mindvégig jegyzetelt.

- Közel vagyunk Antiókhiahoz, - jelentette ki Titusz, - de ott nem fogunk megállni. E hajó Tíruszban fog kikötni, kikötőváros, mely közel van Szíria határához.

Amint a hajó az elmondottak szerint kikötött Tíruszban, Pál előreküldte Tituszt a városba, hogy adjon hírt az eklézsia tagjainak jöveteléről. A tíruszi hívők hirtelen azon találták magukat, hogy tíz váratlan ám nagyon boldog vendégnek biztosítanak szállást.

Mivel a hajónak egy hétre volt szüksége ahhoz, hogy kirakodjon, Pál egy igen nagy számú hívő közösségnek szolgált ezalatt. Azonban még Tíruszban is Pál ugyanazt hallgatta végig: 'Kérünk téged a Szent Szellem által, be ne tedd lábadat Jeruzsálembe!'

Válasza azonban ezúttal is ugyanaz maradt: „Mennem kell!”

A tíruszi állomás utolsó napján, minden helybéli testvér valamint gyermekeik kivonultak a tengerpartra. Együtt letérdeltek és imádkoztak. Búcsúzásuk után Pál és barátai egy másik hajóra szálltak, mely végül is Izrael földjére viszi őket.

Húsz mérföld megtétele után a hajó megközelítette Ptolemaiszt, Izrael határain belül eső első várost. Hét férfinak ez volt az első alkalom, hogy lábaikkal az Isten által Ábrahámnak ígért föld felszínére léptek. Keveset mondok, ha kijelentem, hogy nagy izgalom volt ez mindenki számára. Azon az éjszakán a tíz férfi újra vendége volt egy eklézsianak, mégpedig a ptolemaiszinak.

Ekkor még tizenégy nap volt hátra a pünkösdi ünnepekig.

Amikor elhagyták Ptolemaiszt hajnalban, Pál és társai úgy döntöttek, hogy gyalogosan teszik meg az utat egészen a tengermenti Cézaréaig, város, mely Róma izraeli fővárosaként működött akkoriban. (De minden zsidó számára csakis Jeruzsálem volt és lesz mindörökké a főváros.)

Hogyan mesélhetném el én, Priscilla az elkövetkező három hét drámai eseményeit? A legtöbb ember élhet akár ezer esztendeig is és soha nem találja magát szembe olyan borzalmakkal mint Pál a következő napok során. Azok a napok mélyen bevésődtek a nyolc férfi emlékezetébe, azzal az eseménnyel kezdődően, hogy találkoztak egy zsidó prófétával!

Mindez akkor vette kezdetét, amikor Pál belépett Cézarea városába.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

Arcán a halál árnyékával Pál egyenesen az evangélista Fülöp házába ment, ahol mind a tíz férfit igen melegen üdvözölték.

Azon estén Fülöp teljes mértékben lekötötte a fiatal emberek figyelmét azzal, hogy a gyülekezet első napjairól mesélt számukra. (Igen, Lukács újra jegyzetelt.) Fülöp utolsó története egy etiópai eunuchról szólt, aki megtért. Ezt a történetet még Pál sem hallotta.

Lukácsnak sikerült szert tennie Márk egyik jegyzetének másolatára, mely Jézus életét mutatta be. Hosszú órákon át nem tett mást, minthogy elolvasta azt, kérdéseket tett fel, és még többet jegyzetelt. Lukácsot tűzbe hozta a gondolat, hogy egy pogánykeresztyén írja le az Úr életének történetét. Hamarosan mindenütt jelen volt, és mindenkitől kérdezősködött, akik találkoztak Jézussal, vagy akik jelen voltak azon a pünkösdi napon.

Később, amikor Lukács beszerezte Máté történetét az Úr életéről, azt hallották tőle: „Miért kell egy könyvet két oldalnyi genealógiával kezdeni?”

Pált megdöbbsent, amikor megtudta, hogy Lukács elküldött valakit Jeruzsálembe Máriához azzal a kéréssel, hogy beszélni szeretne vele.

- Bosszantó! Ez már bosszantó! - mormolta Pál.

Az igazat szólva Lukács igen keveset tett az elkövetkező két év során, inkább azzal foglalatzkodott, hogy mindenki számára kérdéseket tett fel azoknak, akik bensőségesen ismerték az Urat, és azoknak is akik jelen voltak Pünkösdkor. Lukács egy alkalommal azt mondta nekem, hogy a lehető legnagyobb ajándék volt számára az, amikor megkapta Márktól Barnabás jegyzeteinek másolatát, melyeket Salamon tornácán írt le amint a tizenkettő beszélt a tömeghez.

Másnap este a cézárei közösség összejövetelt tartott, hogy hallhassák Pált és találkozzanak társaival. Legalább olyan izgalommal tekintettek a „nyolcakra”, mit Pálra. Pál fiatalembereit immár a „nyolcoknak” nevezték, mint ahogyan annak idején a ‘tizenkettővel’ tették, ezúttal azonban kis humorral fűszerezve. Egyszer azt mondták nekem, ‘Pál felnevelt nyolc pogánykeresztyén gyülekezet alapítót, azonban emlékezzetek arra, hogy közülük csak másfél számít zsidónak,’ utalva ezzel arra a tényre, hogy Szópátér zsidó volt és Timóteus csak félig. A nyolcakat érintő legtöbb megjegyzés arra vonatkozott, mennyire lármások voltak. Az igaz, hogy a tizenkettőnek is helyén volt humora, azonban ők mindannyian zsidók voltak, ellentétben a nyolcakkal, akik pogánykeresztyének voltak.

Az Úr népe Cézarában már találkozott Timóteussal, és néhányan már láthatták Tituszt is, hiszen ő jelen volt a jeruzsálemi tanács gyűlésén néhány évvel korábban. A többiek teljesen ismeretlenek voltak számukra. Ezért, amikor mindannyian egy rövidke kis üzenettel szóltak a cézárei közösséghez, a hallgatóság nagyon kíváncsi lett rájuk.

Aznap este Gájusz volt az, nem pedig Timóteus, aki magával ragadta a közösséget határozottságával és keménységével.

A cézárei közösség egyik tagja a fiatalemberet a lehető legnagyobb dicsérettel illette: „Ti szinte úgy tudjátok hirdetni az evangéliumot, mint Fülöp lányai!” (Fülöpnek négy lánygyermek volt, akik mindannyian különlegesen jó beszédkészséggel rendelkeztek.)

Másnap megérkezett Agábus!

Ő Jeruzsálemből jött, azon egyszerű oknál fogva, hogy szembenézzen Pállal. Amikor megérkezett Cézarába egyenesen Fülöp otthonába tartott. Minden előzetes bejelentés nélkül ezen erőszakos férfi akinek különös érzéke volt a drámai hangulat keltéséhez, Pál elé állt. Csak nagyon ritkán fordult elő, főként krízishelyzetekben, hogy Agábus jövendőt mondott. Ez pedig egyike azon időknek bizonyult.

Agábus zömök, közepes termetű férfi volt, széles, napcserezett arccal, magas homlokkal és cikázó, átható tekintettel, melyek bozontos szemöldök alól tekintettek a világba, és ezek együttvéve nagyon impozáns figurát kölcsönöztek személyének amint megállt Pál előtt. Tikhikosz azonnal kimondta mindenki gondolatát: „Úgy néz ki mint egy ősi próféta.”

Agábus letérdelt, megragadta Pál övét és maga köré tekerte. Ezek után lehajolt és megkötözte azzal lábait és kezeit.

A tíz férfi mozdulatlanul és döbbsen figyelte az eléjük táruló képet, mely úgy tűnt, mintha Illés életéből egy szeletkét mutatna be. Agábus azonban rezzenéstelen arccal Pálra szegezte tekintetét, majd mély hangon közölte:

(Ap. Csel. 21,11)

Így szól a Szent Szellem: Így kötözik meg a zsidók Jeruzsálemben azt a férfit, akié ez az öv és a pogányok kezére adják.

Anélkül, hogy bármi mást mondott volna, Agábus ezzel megfordult és elhagyta a szobát. A csendet vágni lehetett volna. Ezután zokogások hallatszottak. Néhányan kezüket a szájuk elé helyezték, mások öklüket marcangolták. Lukács törte meg a csendet azzal, hogy kijelentette:

- Pál, nem szabad oda menned!

- Pál, hiszen ez már Isten üzenete, - kérte Trofimosz.

Egy pillanat törtrésze alatt a testvérek mindannyian körülvették Pált és mindegyikük könnyögött a férfinak ne folytassa útját.

- Azt nem mondta, hogy meg is fogok halni, - válaszolt teljes nyugalommal Pál.

- Ez így nem állja meg a helyét, - szólt Gájusz, - Agábus azt nem mondta, hogy a zsidók megölnék téged, hanem úgy tűnik, hogy a pogányok teszik meg helyettük.

- Mint ahogyan Jézussal történt! - sóhajtott Szópatér. Fülöp is csatlakozott:

- Pál, amennyiben egy ilyen üzenetet számomra mondtak volna, azt gondolom, magamban leszűrném, hogy amennyiben Jeruzsálembe mennék, meghalnék.

Pál mélyet sóhajtott.

- Majd gondolkodom még ezen. Van még néhány napunk mielőtt a pünkösdi fesztivál kezdetét venné. Nem szeretném elmulasztani azt az ünnepet. Mindenekfelett nem vagyok elég jó zsidó? Talán nem áll jogomban Jeruzsálembe lépni? Legalább annyira az én városom is az, mint bárki másé. Timóteus, holnap elkíséred munkatársaidat Jeruzsálembe. Én vagy veletek megyek... vagy... itt maradok Cézareában. Majd holnap eldöntöm.

E férfi túlélte már néhány hajótörést, tömlöcbe vetették, megkövezték, megvesszőzték, azonban mégis ennél is sokkal borzalmasabb napok elé nézett. Ezekre a napokra mindannyian teljes félelemmel fogunk emlékezni, amíg élünk.

Másnap hajnalban Pál egy újabb kis csoporttal találta szemben magát, melyet testvérek alkottak, mégpedig a cézarei közösség tagjai.

- Ugyanazok a szikáriusok, akik elutaztak Korinthusig azzal a szándékkal, hogy megöljenek téged -még most is rád várnak Jeruzsálemben. Híreszteléseket hallottunk Blastinius Drachrachmáról is, ezért arra kérünk téged, maradj velünk, ne menj Jeruzsálembe.

Pál lassan válaszolt erre, azonban minden nyugtalanság nélkül ejtette ki szavait.

- A gyülekezet egysége a tét. Ennek elérése az egyetlen célom, és csakis ez számít nekem valamit is a világon. Évekkel ezelőtt figyelembe vettük e kérdést Jeruzsálemben. Egyetlen test létezik -Krisztusé. Minden városban egyetlen közösség. Amennyiben zsidó vagy, tagja vagy azon közösségnek, ha pedig pogánykeresztyén, akkor is annak a gyülekezetnek vagy tagja. Nem lehet központi kérdés az, hogy valakinek van avagy nincs egy bőr darabkája bizonyos testrészen, ez nem okozhatja azt, hogy valaki ne legyen tagja a közösségnek, vagy hogy egyáltalán ne szóljanak egymáshoz, ez lehetetlen! Nem tűröm azt, hogy az egység megtörjön. Ábrahám megigazultnak találtatott mielőtt azon bőrdarabtól megvált. Hogyan mernék egy olyan várost elképzelni is akár, melyben két közösség működik, - egyik zsidó, másik pedig pogánykeresztyén. Az angyalok mindörökké könnyeiket hullatnák emiatt! Lesznek még a jövőben is krízishelyzetek, ezért nekünk mindenképpen most kell felemelnünk egy mércét. A mércének biztosítania kell, hogy ilyen dolgok nem fognak minket megosztani. Ezen minőség mércéje kell származzon Jeruzsálemből, és csakis Jeruzsálem városából. Az én életem igen kevés árnak bizonyul azért, hogy e mércéért megfizessünk.

Pál ezen kijelentésével szembetekintett Jeruzsálemmel és a halállal... amit minden jelenlévő megértett abban a pillanatban. Minden más lényegtelennek bizonyult. „Legyen meg az Úr akarata”, ejtette ki végül.

(Mielőtt Pál és társai elindultak volna a Szent Városba, egy Mnázón nevezetű férfi csatlakozott hozzájuk, aki még a kezdeti napoktól fogva hívó volt. Ő rendelkezett egy jeruzsálemi ingatlannal, és ezen oknál fogva szeretettel látta vendégül otthonában Pált és társait Jeruzsálemi tartózkodásuk alatt.)

A jeruzsálemi utazás egyáltalán nem volt hasonlatos ahhoz, melyet három esztendővel ezelőtt ejtett meg Timóteus Pál társaságában. Azon út kacagással és jókedvvel volt fűszerezve, történetekkel és könnyedséggel. Ezen alkalommal alig hangzott el egy szó is.

Pál ezúttal is elmesélte történetesen fiatal barátainak Jeruzsálem történetét, visszanyúlván Dávid királyig és a jebúsiakig, azonban a fő hangsúlyt ama nevezetes napra helyezte, amikor a pünkösdi beteljesedett... egy esemény mely pontosan huszonnyolc esztendővel korábban zajlott le.

- A Szent Szellem eljövételének napja volt az. Azonban eme ősi ünnepszorozat előre jelezte az eklézsia születését. Minden évben pünkösdi hajnalán két cipó sül ki egy sütő méhében. A második cipó titka rejtett volt a ti életre jöveletekig. Az első cipó nem jelent mást a zsidókeresztyén eklézsziánál. Amikor Kornéliusz és azok, akik vele együtt gyülekeztek házában befogadták a Szent Szellemet és ezzel megértették a második cipó jelentését. Ez jelképezte a pogánykeresztyén közösségeket.

Kis idő múltán, utazásuk harmadik napján Timóteus és Szópatér belekezdtek annak magyarázatába, hogy miért számít hagyománynak a Mennybemenetel Dalának eléneklése amint megközelítik Jeruzsálem városát.

Így történt, hogy amint Jeruzsálem kapui felé közeledtek e kis csoport túllicitálva a többi zarándok énekét torkuk szakadtából daloltak.

Körülbelül egy mérfölddel a városon kívül felfigyeltek egy kis csoportra, akik az út mentén álldogáltak és várakoztak valakire...

- Ismerem azokat az embereket. - jelentette ki Timóteus.

- Én is, - szólt Titusz, - ők a jeruzsálemi eklézsia vezető testvérei közül valók.

- Nevezzük ezt egy jó előjelnek? - kérdezte Szekundosz.

- Igen, - válaszolta Pál, aki azonnal letért az útról és kitárt karokkal tartott a várakozók felé.

- Jöjj velünk Pál, - jelentette ki egyikük, - egy kevésbé forgalmas úton fogunk a városba vezetni téged. Pár percen belül egy olyan helyen, ahol senki sem lát arra fogunk kérni, hogy öltsd magadra ezeket a ruhákat és csuklyát. Amennyiben nem cselekednél kérésünk szerint talán nem is jutnál élve a város falain belül, hiszen mindenütt kémek várakoznak rád.

Pál egyáltalán nem ellenkezett, hanem inkább megkérdezte:

- Lukács és a társaságomban lévő fiatalemberek is velünk fognak tartani? A jeruzsálemi testvérek pár percig tanácskoztak.

- Válassz ki közülük egy személyt, aki még nem járt a városban, így arcvonásai mindenki előtt ismeretlenek. A többieknek a hagyományos útvonalon kell haladniuk.

Pál társaihoz fordult:

- Szópatér, te és Timóteus vezessétek a testvéreket Jeruzsálembe, Gájusz, te velem jössz. Szópatér erőtlen ellenkezésbe kezdett.

- Legalább oly kevésbé ismerem Jeruzsálemet, mint Gájusz testvér, sőt talán még kevésbé. Soha nem állt szándékomban vallásos zsidónak tünnöm.

Gájusz válasza minderre egyetlen széles vigyor volt arcán és boldog karlengetés, mellyel elköszönt társaitól.

Pál hamarosan azon kapta magát, hogy Mária házában van, aki Barnabás nővére volt. Rövid pihenő követte megérkezésüket, majd kis idő múltán csatlakoztak hozzájuk a társaik is, melyet egy rendkívüli összejövetel követett. Pál és barátai a közösség véneivel tanácskoztak. Még Jakab is jelen volt, Jézus testvére.

- Pál testvér, mostanra már ismerned kell a városban kialakult helyzetet. A szikáriusok itt vannak, és jelenlétüknek egyetlen oka van: végezni akarnak veled. Blastinius Drachrachma már felbujtotta őket ellened kellő mértékben, így irántad érzett gyűlöletük tetőpontjára hágott. Azonban ha ez még nem lenne elegendő megjelent egy új szekta is, mely a Zélóták nevet viseli és tagjai szintén akarnak neked. Emellett, úgy tűnik, hogy mindenki, aki olvasni tud a városban immáron elolvasta a galatáknak írott leveled másolati példányát. A város lázadás szélén áll. A fanatikusok pedig sokkal többet akarnak egy apró lázadásnál. Sokan próbálkoznak forradalom kirobbantásával. Igazából egy tűzként végig söprő forradalom elérése lenne céljuk. Még egy egyiptomi személy is van városunkban, aki mindent megtesz egy esetleges forradalomért.

Pál meggyötörten felsóhajtott.

- Ellenségeid azzal is foglalatostkodtak, hogy azok is megismerjék a levél tartalmát, akik nem tudnak olvasni, hiszen számukra felolvastatták teljes terjedelmében.

- Erről nem volt tudomásom, - válaszolt Pál, akit láthatóan megviseltek a hírek, - de erre még csak nem is gondoltam akkor amikor megírtam a négy galata gyülekezetnek, hiszen ez által a halálos ítéletemet írtam alá.

- Pontosan értelmezed Pál, - válaszolt komoran az egyik vén, - mindenekelőtt azon levél olyan hatást kelt mintha megtagadnád Mózes tanításait.

A szoba csendbe burkolózott. Mindenki arra várt, hogy Pál majd valami védekezést állít erre, azonban meg sem szólalt.

- Csak nem azt szeretnétek tudomásunkra hozni, hogy jobban tenné Pál amennyiben megfordulna és elhagyná a várost? - kérdezte Lukács.

- Ezt nem fogom megtenni, - szakította félbe a beszélgetést határozottan Pál, - hiszen én Ábrahám hűséges fia vagyok.

- Így legyen. Mégis ennek ellenére íme az, amit mi, a jeruzsálemi közösség vénei kérünk tőled. Nem, Pál, ez az amit mi követelünk tőled. Már jártál nálunk egyszer az ifjú Timóteus kíséretében...

Timóteus vágott közbe.

- Ez így igaz, voltam egyszer Pállal városotokban, azonban immár húszas éveim végét taposom. Hamarosan harminc esztendőm lesz. Ezért hát ünnepélyesen felkérek minden jelenlévőt, hogy legyetek szívesek mellőzni az ifjú jelzöt, amennyiben rólam beszéltek! - dörögte.

Mindenki nevetésben tört ki éppen a legalkalmasabb pillanatban, hiszen a komorság nagyon megülte a levegőt.

- Tehát, ismétlem, itt jártál néhány évvel korábban Timóteussal, - szólalt meg újra a vén mosolyogva, - és akkor éppen Görögországból érkeztél, zsidó fogadalmad beteljesítése céljából. Fejed borotvált volt. A templombéli oltáron beteljesítetted fogadalmad, és ezen tett vezetett bennünket arra, hogy bemutassuk számodra javaslatunkat. Íme hát kérésünk. Borotvált le újra hajadat. Tégy újra fogadalmat. Mi több, jelen van még négy férfi Jeruzsálemben, akik szintén fogadalmat szeretnének tenni, azonban túlságosan szegények ehhez... vagyis, képtelenek fizetni azon drága áldozati dolgokért, amelyek egy fogadalommal járnak. Te már tisztában vagy azon zsidó hagyománnyal mely megoldhatja a szegények eme gondját, és mégis fogadalmat köthetnek, nemde?

Pál bólintott, majd pogánykeresztyén barátaihoz fordult.

- A hagyomány így szól: egy tehetős zsidó úgy mutatja ki elhivatottságát a Törvény iránt, hogy kifizeti azok áldozati dolgait, akik túl szegények ennek megtételére.

- Egy gazdag zsidó! - válaszolta erre Szópatér, amint karjait hitetlenkedve maga elé emelte. - Itt üldögélek és azon gondolkodom hogyan fogja Pál kifizetni azon egy fogadalom áldozati dolgait, amit egymaga tett!

- Megleljük rá a pénzt! - dörögte Arisztarkhosz, - majd kölcsönkérünk Gájusztól, a tehetős frígiai testvértől.

- Már hallottunk különféle pletykákat a nyolc tanítványodról, Pál, - szólt az egyik jeruzsálemi vén, - úgy tűnik minden hír igaznak bizonyul!

- Kérünk, legyetek megértők, - válaszolt Pál hatalmas fohással, - ők mindaz, amivel Isten megajándékozott engem, és ezáltal bebizonyosodott, hogy Isten mindenekelőtt a zsidókat szereti legjobban.

Újra egy kis könnyedség szóródott szét a társaság komor vonásain. (Mindenki mosolygott a kijelentésen, kivéve természetesen Jakabot, hiszen ő soha nem mosolygott.) Visszatérve azonban a komoly témához, az egyik vén így folytatta:

- Pál, amennyiben kifizetnéd e négy férfi áldozatra bemutatott ajándékát, talán ez segíteni fogja Jeruzsálem lakosságát, hogy lássák mennyire elhivatott követője vagy a Törvénynek.

- Meg fogom tenni, - jelentette ki határozottan Pál.

- Akkor hát így legyen! - hagyta helyben egy másik vén. - Azonban Pál, mi nem tudunk biztosítani téged arról, hogy ennyi elegendő lesz. A szikáriusok azt akarják, hogy életed véget érjen, bármi áron.

- Legutóbb amikor itt jártam, hajam le volt borotvált. Ennek okán egyetlen ember sem ismert fel akkoriban. Úgy tűnik ez lesz a legjobb álca, ha újra leborotválom a hajam.

Gyors párbeszéd követte szavait.

- Honnan fogunk összeszedni annyi pénzt, hogy öt áldozatot tudjunk bemutatni? Mária és Mnázón nagyon gyorsan megoldást találtak a kérdésre.

A jeruzsálemi vének aznap este azzal foglalkozkodtak, hogy átvették a pénz összegeket, melyeket a pogánykeresztyén gyülekezetek küldtek. A gyülekezetek által kiválasztott pogánykeresztyén testvérek bemutatták az otthoni közösségek által rájuk bízott levelet, melyek tartalmazták az átadandó pénzösszeg mennyiségét. A testvérek ezután átnyújtották az összeget a véneknek, akik megszámlálták azt és ezáltal leellenőrizték azt, hogy az átvett összeg megegyezik a levélben meghatározott összeggel. Ez pedig minden esetben megegyezett, nem hiányzott egyetlen érme sem abból. E tényről örömmel nyugtázták a zsidó vének.

De vajon megérte az árát - ami nem volt más Pál életénél?! (Én, Priscilla azt mondom igen, azonban ezt csak immáron évekkel később tudtam megtenni. Mikor? A mindenható kinyilvánította felém, amikor megfigyelhettem amint a császár seregei kivonultak Rómából Izrael földje felé, hogy elpusztítsák Jeruzsálemet.)

Azon az estén még egyetlen zsák maradt hátra, mely kibontásra várt. Pál bemutatta a véneknek a korinthusi eklézsia által küldött levelet, az ajándékkal együtt. Csendben Jakab megjegyezte:

- Pál testvér, ezt nem kell megszámlálnunk. Te tudod ezt.

- Jakab testvér, minden ajándék közül ez a legfontosabb, ezt mindenképpen meg kell számolni. Jakab beleegyezett. Így történt, hogy az összeget megszámlálták. Természetesen az megegyezett a évélben foglaltakkal, levél, melyet több száz korinthusi hívó írt alá! Ez volt a legnagyobb összegű adomány a filippivel egyetemben.

Rövid ima zárta az összejövetelt.

Amint a nyolc testvér kilépett Mária házának udvarára, Pál egy könnyedebb témával folytatta a társalgás fonalát, elmesélte társainak Péter bebörtönzését, csodával határos kiszabadulását, melyet egy angyal tett lehetővé, és azt amint eljött e házhoz és bekopogott kapuján.

- Egy fiatal lány, név szerint Rodé kijött, meglátta Pétert és visszafutott a házba. Senki nem hitt szavainak, míg meg nem látták Pétert. És ez annak ellenére történt, hogy mialatt Péter kopogott a kapun, ők odabent az ő kiszabadulásáért könyörögtek! Jelenleg éppen azon a helyen álltok, ahol mindez megtörtént!

Szekundosz szemei felcsillantak amint lehajolván felemelt egy kavicsot.

Néhány óra elteltével a tizenkettő találkozott a nyolccal. A nyolc fiatalember eufórikus boldogságban úszott. A tizenkettőnek nem volt ez valamilyen kivételes alkalom... csak évekkel később, amikor már hallottak a nyolc férfi bátorságáról és erejének tanúbizonyságáról. Azt nem hagyhatták figyelmen kívül, hogy e pogánykeresztyén gyülekezet alapítók a Római Birodalom számos helységében Isten eklézsiaját alapították, és, hogy ezen eklézsiaik nagyon erősek és Krisztus centrikusak voltak. (És azt sem hagyhatták figyelmen kívül évekkel később, hogy ezen pogánykeresztyén gyülekezet alapítók életükkel fizettek cselekedeteikért amikor a tizenkettő még élt, és mindannyian bátran néztek szembe a halállal.)

Pál két dolgot teljesített be azon az emlékezetes estén. A jeruzsálemi közösségnek azon alkalommal egy igen számottevő adományt nyújtott át. Később, minden személy, aki azon adományból részesült megtudta, hogy azt körülméletlen hívek gyűjtötték össze számukra! Még azok is, akiket később azon furcsa becenévvel illettek, hogy: keresztyének...

Mi volt a másik beteljesített dolog? A következő napon a vének kérésére, Pál zsidó hagyományok szerinti fogadalmat fog tenni. Hamarosan elhivatott zsidók a város minden szegletéből úgy fogják ismerni Pált, mint aki legalábbis látszólag elkötelezett híve a Mózesi szövetségnek.

Vajon tudatában volt-e ekkor Pál, hogy csak néhány órája van hátra a majdnem biztos haláltól? Holnap Pál el fogja hagyni Mnázón házát és belép a Templomba, és ezáltal ellenségei megtalálják őt.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Másnap reggel Pál társai megrökönyödve fogadták a látványt.

- Igen jó álcának bizonyul, tényleg, - jegyezte meg Arisztarkhosz, amint saját feje tetejére helyezte kezét.

- Még a testvéred sem ismerne fel... de még ifjú unokaöcséd sem, - folytatta Timóteus.

- Blastinius akár beléd is botolhatna akkor sem ismerne fel, - tette hozzá Trofimosz.

- Timóteus, vezesd körbe a testvéreket a városban. E hét folyamán nekem a templom udvarában kell élnem a másik négy testvérrel, akik a fogadalmat teszik. Ami Jeruzsálemet illeti, nagyon fontos az, hogy ti testvérek, megértsétek, hogy e város árnyéka, előrejelzője az eklézsiaának. Tulajdonképpen olyan mint egy prófécia, a gyülekezet képének lekicsinyített mása. Nagyon sok minden történt eme ősi városban. Látnotok kell a helyszíneket és meg kell értenetek azokat. Később, amikor hirdetni fogjátok Krisztust, kijelenthetitek,

hogy minden, amit itt láttatok képek... olyan képek, melyek immáron beteljesedtek Krisztusban és az Ő közösségében.

Néhány perccel később a fiatal emberek elindultak Jeruzsálem utcáin, Pál pedig a Templom felé irányította lépéseit. Timóteus, akinek Pál volt évekkal ezelőtt idegenvezetője kitűnő munkát végzett társai számára, és hihetetlen könnyedséggel vezette őket Jeruzsálemben... azonban nemcsak a láthatókat tette érthetővé számukra, hanem megértette velük a szellemi, láthatatlan társat is.

A nap későbbi felében találkoztak újra Pállal. A pogánykeresztyén udvarban találták rá. Itt számos dolgot mesélt el számukra a Templomról mely bizonyos tartalmat hordozott a pogány hívek számára.

- Például, - mutatott rá, - íme e válaszfal. A nem zsidók nem mehetnek e fal mögé, csakis a zsidók. Azonban az igazi Jeruzsálemben e falat ledöntötte Krisztus keresztyénje. Abban a Jeruzsálemben nincsenek elhatároló falak.

Mialatt Pál beszélt, Blastinius egyik barátja felismerte őt. Azon nyomban elhagyta az udvart és felkereste Blastinust.

- Figyeljétek minden mozdulatát, - szólt az, - mindenképpen valamely törvénybe ütköző cselekedeténél kell lecsapnunk rá. Amikor ez bekövetkezik, kiáltatok a mennyek felé.

Pálnak fel sem tűnt, mégis azon pillanattól kezdve egész nap és egész héten át minden lépését követték.

A férfi ugyanúgy megfigyelte Pál barátait is, elméjébe véste azok arcvonásait, abban a reményben, hogy Pál bejuttatja őket a fal határain túl.

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Pál és négy zsidó társa a templom udvarának egyik sarkában készítettek átmeneti szálláshelyet maguknak. Az öt férfi azon talpalatnyi helyen húzták meg magukat egészen a pünkösdi ünneppsorozat utolsó napjáig, mely tisztulási rítusaik végét is jelentette egyben.

Az öt férfi nagyon korán kelt fel az utolsó nap hajnalán és mindannyian átlépték a Templom küszöbét. Egy sorban álltak, az oltár előtt. Mindegyikük kezében egy kis zsák volt, melyekben leborotvált hajukat őrizték. (Pál vásárolt közben két kost, egy bárányt, egy kis kosárnyi kovásztalan süteményt és egy-egy palack bort, mindegyik férfi számára. Mindezen szükséges dolgok megvásárlása előtt azonban kifizette jeruzsálemi tartózkodásukért járó összegeket.)

Pál, aki megírta a galatáknak szóló levelet, immáron alávetette magát egy ősi zsidó fogadalomnak... teljes mértékben tudatában lévén annak, hogy szabad mindennemű törvényszerűség alól, nem tartozik sem embernek sem pedig a Templomnak semmivel. Ő ténylegesen olyan személy volt, aki minden közegben otthonosan mozgott.

A fogadalom hamarosan a végéhez közeledett. Azonban Blastinius egyik kéme abba a tévedésbe esett, hogy Pál egyik kísérőjében Trofimoszt vélte felfedezni... a körülméletlen görögöt, és arra gondolt, hogy Pál azért hozta Trofimoszt a Templomba, hogy megszenteltelítse azt.

Ilyen lett egy számos kiforgatott történetet meghallgató ember gondolkodása. Pálban csak egy gonoszkodásra hajlamos embert látott.

Ironikus ugyan, de Pál tervei szerint éppen másnap kívánta elhagyni Jeruzsálemet, azonban egy pillanat leforgása alatt élete teljesen új fordulatot vett.

- Pál!... Ez itt Pál!... Aki a mi szent hagyományainkat dönti pusztulásba! Az istenkáromló Pál egy nem zsidót hozott a Templomba! Pál bemocskolta Templomunkat!

Ezek voltak a kém gondolatai melyeknek sajnálatos módon hangot is adott.

A tömeg csak három- négy szót hallott az üvöltésből, de ennyi éppen elegendő volt számukra, hiszen a lényeg: „Nem zsidó... istenkáromló... Pál... bemocskolt!”

Amitől a rómaiak annyira tartottak a hét folyamán és ami nem következett be mindeddig hirtelen robbant ki. Egy teljes erőből kirobbanó lázadás!

Az öt körülvevő tömeg megragadta Pált, kivonszolták a Templom területéről, és azonnal kövekkel kezdték dobálni testét. Azon borzalmak órájában Pált megátkozták, megverték, megrugdosták, csúnyán elbántak vele. Pálnak egyetlen gondolat járt fejében: „A tömeg egyre csak gyűl, nekem pedig már csak pár perc maradt az élők sorában.”

Ekkor meghallotta az összetéveszthetetlen hangot, melyet a római katonák fegyvereinek csattogása okozott, amint közeledtek a lázadók felé. A katonák gyorsan odaértek, hiszen a város minden utcájának szegletén állomásoztak immár egy hete. A nagy csoportosulást nem lehetett nem észrevenni, valamint a hangzavar is arról tanúskodott, hogy valami történik, így a katonák néhány másodperc leforgása alatt Pálhoz értek. Amennyiben Pál római polgárjoga bármikor is hasznos lehetett számára, akkor az ebben az órában minden bizonnyal az volt.

A római osztag parancsnoka Liziasz nevet viselte. (Rangja szerint tribunus militum volt, ami azt jelölte, hogy ezredesként, ezer ember felett gyakorolt hatalmat.) Liziasz maga is hamarosan az Antónius erőd felé sietett, a templom körzetébe. „Szegény pára,” gondolhatta magában, „halálra verték, vagy csak egy tervezett lázadás kezdete ez?”

- Talán az egyiptomi lehet? - dörögte.

Kétszáz katonával nyomában Liziasz gyorsan szelte át az utcán hömpölygő emberáradatot. Isten kegyelmét bizonyító tény, hogy az erőd a Templomtól északnyugati irányban feküdt. Egy pillanattal később Liziasz és emberei a lázadókat kergették szét. Annak ellenére, hogy csak pár pillanat telt el a zavargás kirobbanása óta, mégis hihetetlen mértékű kárt tettek Pál amúgy is már számos vesszőzés látta testén.

Amit Liziasz a következőkben tett csakis az volt, amire hasonló helyzetekben a római katonákat tanították:

- Verjétek bilincsbe azt az embert! - parancsolta, amint a katonák kiragadták Pál testét a felbőszült bántalmazók karjaiból. - Miért tettétek ezt? - kiáltott Liziasz, azonban kérdésére semmilyen épkézláb választ nem kapott. - Vigyétek őt az erődbe! Járjatok utána mit tett! Ha más nem, bottal bírjátok szóra, tudjátok meg mit cselekedett.

Liziasz nem tudhatta, mégis megmentette cselekedetével Pál életét mely már csak néhány másodpercen múltott. A szikáriusok már a közelben voltak és éppen Pál felé igyekeztek töreikkel. Kizárólag a római kardok állták útjukat.

Liziasz látván a tömeg arcán dúló indulatokat, ő saját kezüleg is segédkezett abban, hogy elvonszolják Pál szinte élettelen testét az erőd felé vezető lépcsősor irányába.

A tömeg egyre csak gyülekezett, és kegyetlensége nőttön-nőtt, ami pedig szinte hihetetlen számba ment, hogy még mindig nem vonultak vissza, hanem lassan nyomultak előre. Nemsokára mindannyian ezt kiáltották: „Öljétek meg, öljétek meg!”

Liziasz a katonák felé ordított:

- Emeljétek fel a testet és azonnal siessetek vele az erődbe! Liziasz ekkor Pálhoz intézte szavait.

- Egyiptomi! Végre elkaptunk téged!

(Ebben az időben egy egyiptomi ember próbált lázadást szítani a rómaiakkal szemben Jeruzsálem városában, arra buzdítván az embereket, hogy mindenki viseljen ruhája alatt egy tört és azzal öljön meg egy, az útjába kerülő római katonát, aki egyedül rója az utat. A pletykák szerint ez az egyiptomi ez időtájt a városban volt, és már több száz követője lett, akiket mindig arra szólított fel, hogy az Olajfák Hegyén gyülekezzenek. Innen indult azon elgondolás is, mely szerint az egyiptomi harcot szeretne indítani, sőt háborút vezetne Róma ellen.)

Amikor Pál először megértette, hogy valaki neki szánja e szavakat, ezt gondolta: „Azt nem hittem volna, hogy ennyire sötét lenne a bőröm színe!”

Amint az erőd ajtaja kinyílt és a katonák beléptek rajta, Pált a földre engedték.

- Beszélhetek veled? - kérdezte elhaló hangon Pál görög nyelven.

- Beszélsz görögül? - kérdezte a döbönt Liziasz. - Hát nem te vagy az egyiptomi? Honnan ismered a görög nyelvet? És honnan tudod te azt, hogy én beszélek görögül?

- A neved árulta el számomra ezt, - szólt Pál, - hiszen görög névvel büszkélkedhetsz. Kérdésedre válaszom, nem, én nem vagyok az egyiptomi. Zsidó vagyok - Tárzus városából jöttem, Cillicia földjéről.

Liziász a vértől áztatott, valaha emberi arcra utaló valamire bámult.

- Tárzus városából jöttél? - kérdezte hitetlenkedve Liziász.

- Igen, - nyögött Pál, - egy nem megvetendő város polgára vagyok. (A 'nem megvetendő város polgára' kifejezést elsőként Euripidész használta, egy századdal korábban és csak nagyon tanult emberek említették e kijelentést. Liziász ismerte azt, és nagyon elcsodálkozott azon, hogy Páltól hallotta.)

- Beszélhetnék az emberekkel? - kérdezte Pál. Liziász döbbenetében mintegy öntudatlanul bólintott.

Pál az alant gyülekező tömeghez fordult és felemelte kezét. A kiáltások alábbhagytak. Liziász egyik csodálkozásból a másikba esett... ez a zsidó nemcsak görögül és héber nyelven beszélt, hanem ezúttal a helybéli arámi nyelven szólt az összegyűlt emberekhez, azonban neki fogalma sem volt arról, mit mond Pál. Annyi éppen elegendő volt számára, hogy a férfi saját lábán állva beszélni tudott.

Amint a tömeg ráeszmélt, hogy saját dialektusával szól hozzájuk a beszélő, azonnal elcsendesedtek. Pál ismerte e népet és ezt kihasználva megfelelőképpen alkotta mondanivalóját.

- Testvérek, - kiáltott arámi nyelven, - halljátok védőbeszédemet!

A zsidók pedig meg kellett hallgassák azt, aki védőbeszédet kíván mondani amikor szembenéz a halállal, mely egy igen sokra tartott ősi zsidó hagyomány része volt.

- Cillicia Tárzus városából származom, zsidó vagyok, azonban sok időt éltem e város falain belül. Itt ültem Gamáriel lábainál és tanultam tőle! Atyáink szigorú törvényeit is itt sajátítottam el e városban, Istennek elhivatott követője voltam, legalább annyira mint ma ti mindannyian.

Liziász izgatottan figyelte a történéseket, hiszen a tömeg figyelmét teljes mértékben lekötötte a beszéd.

- Én voltam az, aki a legkegyetlenebb módszerekkel üldöztem azokat, akik az Utat követték. Sokan halállal fizettek ezért, másokat láncra verettem, és tömlőcbe zárattam... a nőket éppúgy mint a férfiakat. A háttérben pedig természetesen mindezt a vének és a főpap beleegyezésével tettem. Vezetőitek tanúbizonysággal szolgálhatnak cselekedeteim felől. Azonban ennél több is történt, hiszen egy levelet kaptam tőlük, mellyel elmehettem damaszkuszi testvéreinkhez, hogy azon városban is üldözhessem kedvem szerint az Út követőit.

Pál tudatában volt annak, hogy mondanivalója során mindenképpen fog olyat is mondani amivel felingerli majd a sokaságot. Pál pedig eldöntötte, hogy kihasználja addig is az időt, hogy Krisztusról szóljon az egybegyűlteknek.

Elmesélte hát találkozását az Úr Jézus Krisztussal, vakságát, Anániás kétségeit felőle, és legvégül megtérését. Hangja elcsuklott, amikor István halálát hozta szóba... és végül egy idézettel zárta gondolatait, mely nem volt más annál a mondatnál, amit az Úr Jézus mondott neki: „Messzire küldelek téged - az idegen népekhez.”

Hát ezúttal sem tévedett Pál, hiszen ekkor állt be a változás melyre számított, és azt az idegen népek szóba hozatala idézte elő.

A kiáltások újra felcsattantak: „Öljétek meg! Halált rá! Nem érdemes az életre! El innen vele!”

Jeruzsálem utcáit újra betöltötte a hangos káromlás Jézus ellen.

A csöcselék immár a római örök ellen indult. Pál élete forgott kockán, ami szó szerint igaznak bizonyult, hiszen valahol a tömegben egy szikárius tört előre, hogy végre véget vessen mindennek.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET

Egy tör, mely halált hordozott magában sívítva szelte a levegőt, és pontosan Pál szívének tartott. Azonban minden erőlködés nélkül egy igen jól képzett római katona pajzsát annak útjába állította, elhárítván a tör célba jutását. Immár minden igyekezet ellenére a földön kötött ki mindennemű károkozás nélkül.

Liziász belökte Pált az erőd kapuján, mialatt az odakint várakozók port szórtak fejükre. Amikor a kapuk vaspántjai a helyükre kerültek kirekesztve a csőcseléket Pál azon találta magát, hogy szinte éjszakai sötétség borul rájuk. Teste remegni kezdett és görcsös rángások futottak át rajta.

- Ki vagy te? Mit mondtál nekik? Miért e felháborodott tömeg?

Pál megpróbált úrrá lenni testén olyannyira, hogy legalább választ tudjon nyújtani a kérdezőnek, amikor ezt hallotta:

- Vigyétek a kínzókamrába!

Egy szemvillanásnyi idő alatt Pált megmentették azon ruhafoszlányoktól, melyek még valamelyest testét borították. Azonnal tudta mi vár rá. Kezeit bilincsbe verik és a levegőben fog függeni, mialatt testét megkorbácsolják.

- A flagellum!

Némelyek szerint ez még a kereszthalálnál is rosszabb volt, nem mindenki élte túl hatását. Azon kevesek pedig akik mégis valamilyen formában túléltek e borzalmat, testük gyógyíthatatlan károkat szenvedett következtében, beleértve belső szerveiket is.

Pál mindig kerülte azt, hogy hasonló kínzások alkalmával római polgárjogát felemlítve a menekülés reményében éljen... ezúttal azonban nem ez fordult elő. Amint éppen azzal foglalatostkodtak a körülötte lévő katonák, hogy testét a levegőbe emeljék, megkérdezte az egyik hozzá közel állótól:

- Mondd, törvényes cselekedet az, hogy egy római polgárral így járjatok el? Főként olyan különleges esetekben mint ez, amikor erről a bizonyos római polgárról nem derült ki, hogy bűnös lenne bármiben is?

A „római polgár” szóra mintegy csendéletté vált a társaság. A katona aki a flagellummal játszadozott mindedig, azonnal a földre dobta azt. A másik aki azért várakozott, hogy lejegyezze Pál vallomását visszahőkölt.

- Megálljatok! Várjatok míg előkerítem Liziászt. Egy pillanattal később holtápadtan adta elő:

- Ez az ember római polgárjoggal bír.

Liziász villámsújtottan állt egy percig, majd a kamra felé indult meg sebes léptekkel, azonban az utolsó lépések már futásba torkolltak, hiszen időközben elméjében felvillantak cselekedetének esetleges következményei. Megpillantván Pál hegekkel teli hátát, Liziászon egy másik gondolat futott át: „Talán ez az ember nem több egy hazudozónál.”

- Róma polgára vagy? - kérdezte nagyon csendesén amint mellé ért.

- Az vagyok, - sóhajtott Pál szinte utolsó lehelete erejével. Valami azt súgta Liziásznak, hogy Pál ezúttal nagyon is igazat szól.

- Oldozzátok le azt az embert, - s ekkor visszafordulva Pálhoz tovább folytatta: - szintén római polgár vagyok, és én nagyon megfizettem azért, hogy az lehessenek.

- Én már születésem napjától az vagyok, - szólt Pál. Liziász nagyot nyelt.

- Keressetek némi ruhát ennek az embernek, és azonnal hivassatok egy orvost is hozzá, de addig is helyezzék őt biztonságba.

- Van nekem orvosom, aki velem tart utazásaim során. Itt láttam a tömegben, őt keressétek meg. Liziász ekkor már teljesen elhült... saját orvosa van! A katonák óvatosan leengedték testét, egy cellába fektették, azonban gondosan nyitva hagyták ajtaját és így szóltak:

- Csakis személyes biztonságod megóvása érdekében helyeztünk el egy cellában.

Ez volt az első pillanat azon hosszú öt esztendő sorából, melyet Pál a Római Birodalom foglyaként fog letölteni.

Másnap hajnalban a rómaiak kétségbeesetten fognak hadakozni azért, hogy e római polgár élete ne érjen véget egy kegyetlen gyilkossági kísérlet következményeképpen.

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET

- A Szanhedrin elé veled! - jelentette ki a Templom őre zord szavakkal amint átlépte Pál cellájának küszöbét. - Ez a prokurátor és egyben a Szanhedrin akarata is. Kövess hát, te bajkeverő.

A templom őrei azonban végképp nem voltak hasonlatosak a római örökhöz.

Pált nyugtalanság öntötte el amint kilépett a zsúfolt Jeruzsálemi utcákra. 'Oda visznek ahol Jézus Krisztus állt huszonnyolc évvel ezelőtt. Igazságosnak tűnik, azt hiszem. Ugyanazon helység ahová én vezettem a keresztyéneket, hogy ott megverjék majd bebörtönözzék őket.

Az a szoba volt ahol a tizenkettő megjelent a Szanhedrin előtt és megfélemlítették őket. 'A zsidó vezetők ténylegesen rosszul viselik a bajkeverők jelenlétét,' - gondolta Pál.

'Vajon Blastinius jelen lesz? Vagy a szikáriusok?' - csendben körültekintett. Állandó pletyka téma volt a környéken, hogy a szikáriusok üzleti kapcsolatban álltak Fesztusszal. E férfiú kérésére a szikáriusok még egy korábbi főpap meggyilkolását is végrehajtották!

Számos olyan arc volt a helységben, melyet Pál még soha nem látott. Mégis vidékies ruházatuk elárulta, hogy igen, a szikáriusok is jelen voltak.

A Szanhedrin egyik vezetője talpra állt és hangos szóval felolvasta Liziász levelét a hallgatóságnak.

- Kérésemre a Szanhedrin egybegyűlik, hogy pontosan feltárja e társzi férfiú ellen felhozott vádakat, tisztázva kilétét.

Ezzel Pált a szoba közepére vitték. Itt már nem voltak rajta bilincsek, azonban mindkét oldalán örök álltak. (Liziász, mint egyedüli nem zsidó engedélyt kapott arra, hogy meghallgathassa egy előszobaszerű helységben a bent folyó tárgyalást.)

Hetvenegy bíra meredt Pálra.

'Vajon ezen férfiúk közül hányan voltak jelen huszonnyolc évvel ezelőtt, amikor Urunkat itt ítélték halálra? És vajon hányan élnek még azok közül, akik tizennyolc évvel ezelőtt Péter halálára szavaztak?'

Pál áthelyezte testének súlyát egyik lábára, majd nagyon lassan megpróbált körbefordulni, hogy szemével befogadhassa az egész helység nyújtotta látványt.

Abban a pillanatban egy Anániás nevű férfi jelt adott és az ülés kezdetét vette. A mendemonda szerint Ananiás rendelkezett a legrosszabb hírnévvel az eddigi összes főpapi szolgálatot betöltő személyek közül. A hagyományok szerint Pál előtt valaki másnak kellett volna beszédet mondania elsőként, azonban ő kihasználva a pillanatnyi csendet így szólt:

- Testvérek, mind a mai napig teljesen tiszta lelkiismerettel éltem az Isten színe előtt.

Pál ekkor egy igen határozott parancsot hallott a helység másik végéből, mire egyike a mellette állóknak szájon ütötte. Pál így válaszolt e cselekedetre:

- Megver még az Isten te fehérre meszelt fal! - majd a szoba közepe felé fordulva folytatta: - Milyen bíra vagy, hogy a törvényt semmibe véve megveretsz?

- Az Isten főpapját gyaláztad?! - válaszolt az a férfi aki szájon ütötte.

Pál arca csodálkozást mutatott, jóllehet ez csak külsőségnek számított. Kicsit halkabban megszólalt:

- Testvérek, nem tudtam, hogy aki e parancsot adta az Isten főpapja, hiszen az Írásban ez áll: Ne átkozd néped fejedelmét!

Pál azon kapta magát, hogy védekezik - önmaga védelmében pedig nagyon ritkán állt ki. Azonban nagyon rövid idő elteltével saját javára fordította a helyzetet. Tudta, hogy a helység félig szadduceusokból áll, akik nem hisznek a test halál utáni feltámadásában sem pedig az angyalok létezésében, más részt pedig farizeusokkal van telve, akik hisznek a holtak feltámadásában. Ekkor így kiáltott:

- Testvérek, farizeus vagyok, farizeusnak a fia. A halottak feltámadásába vetett hitem miatt állok a főtanács előtt.

Nincs annál hatalmasabb és nagyobb pártoskodást fakasztó tényező mint a teológiai kérdés. Egyszerre Pál vádlóiból védelmezői lettek. A helységben mindenütt vita ütötte fel fejét, inzultusok röppentek a levegőben és az emberek egymás felé rázták öklüket.

A farizeusok egyike megszólalt és mondandójával minden jelenlévő szadduceust vérig sértett:

- Talán ez az ember egy szellemet hallott vagy egy angyal szólt hozzá.

A szadduceusokat ez mélyen felháborította. (Beleértve a főpapot is aki természetesen szintén szadduceus volt.)

Idő közben Liziász könnyen észrevette a férfiak hangjában bekövetkezett változást. Mivel emlékei között még frissen élt a pár nappal azelőtt bekövetkezett lázadás hangulata jelt adott katonáinak, hogy Pált biztonságos helyre vigyék.

- Vissza az erődbe!

‘Mit mondhatnék erről az emberről?’ - Liziász hangosan gondolkodott.

Sokkal hamarabb minthogy bármit is tehetett volna ellene Pál újra az erődben találta magát.

Azon éjszaka leforgása alatt egy farizeus csoport gyülekezett olyan személyekkel, akiket Izrael szerte a legveszélyesebbnek tituláltak. (A jelenlévők között ott volt a főpap is, Anániás.) Mindenki a gyilkosság gondolatával játszott elméjében. Anániás, aki művészi szinten kezelte mások manipulálását immár bőségesen szétszórta a gyűlölet szikráit a szívekben. Évekkel korábban ő volt az, aki egy zsidókból álló küldöttséget Rómába vezetett, hogy ott biztosítsák a császárt arról, hogy a zsidó nép elhatárolja magát egy bizonyos renegát cselekedeteitől, akit történetesen Eliézer Ben Dinai-nak hívtak, aki Róma elleni lázadást tűzött zászlajára. Ugyancsak e férfi volt az, aki meggyőzte az előző kormányzót, Cumanust, arról, hogy engedjen szabadon néhányat Dinai bebörtönzött emberei közül.

Ezúttal, ez éjszaka során Anániás éppen a szikáriusokat és a zélótákat hozta magával a gyűlésre. Természetesen jelen voltak Gischala követői is, akit megöltek mialatt arra készült, hogy forradalmat robbantson ki Róma ellen.

Mindennek ellenére mindenki tudatában volt annak, hogy a szikáriusok voltak Izrael szerte a legeszantabb és legelkötelezettebb hívei a forradalomnak. Nagyon szoros kapcsolatot tartottak fent egy olyan papi csoporttal akik Eliézer Ben Dinai követői voltak. Nagyon finoman is fogalmazva igen figyelemre méltó társaság gyülekezett olyan tagokkal akik nagyon rossz szándékkal rendelkeztek.

Mielőtt az est véget ért volna, Anániásnak sikerült e sokaságot egyetlen közös akaratra bírni, mégpedig: meg kell ölni Pált! Egy hihetetlen komoly fogadalommal meg is pecsételték együttlétüket... mind a negyven jelenlévő. A fogadalom? Mindaddig nem esznek és nem isznak semmit sem, amíg Pál életben van, ami azt jelentette, hogy röpké három nap áll rendelkezésükre ennek véghezvitelére. Természetesen mindannyian titoktartási fogadalmat is tettek. A farizeusok amúgy sem aggódtak túlzottan, hogy esetlegesen valaki elárulja e csúnya összeesküvést, hiszen ők legalább annyira titokban tartották sötét terveiket, mint ahogyan a szikáriusok tették.

Azonban senki sem vette azt figyelembe, hogy a jelenlévő farizeusok egyikének felesége éppen társzi Pál nővére volt. Ennek a nővérnek pedig történetesen volt egy fia, aki...

HUSZONHATODIK FEJEZET

- Látnom kell Pált! - szólt határozottan az ifjú.

Első hallásra az örök még figyelemre sem méltatták a fiút kora miatt, mígnem így szólt:

- Összeesküvést terveznek ellene.

Az egyik katona elkísérte a fiút a kapitány színe elé, aki onnan tovább vezette őt Pál cellájába. Ott, Liziász ezredessel együtt Pál figyelmesen hallgatta mondanivalóját.

- Ne félj, beszélj nyugodtan, van időd, - nyugtatta Liziász.

- Negyven férfi, közöttük számos szikárius, - arra tett fogadalmat, hogy megölik Pált holnap... - a fiú visszanyerte könnyed lélegzését, majd folytatta: - Holnap hajnalban érkezni fog egy kérvény a Szanhedrin részéről, hogy Pál térjen vissza a Csiszolt Kövek Termébe. A Szanhedrin azzal a magyarázattal fog előállni, hogy még több kérdést szeretnének Pálhoz intézni. Ehelyett azonban mind a negyvenen arra a percre fognak várni, hogy útközben Pálra vethessék magukat. Negyven férfi, uram, és ők készen állnak arra, hogy akár

meghaljanak a katonák keze által, ha a sors úgy kívánja... mindenre képesek azért, hogy a negyven tör közül egyetlenegy célba érjen és Pál életét kioltsa. -Ezúttal anyja testvére felé fordulva beszélt tovább: - Pál bátyám, egy fogadalmat tettek, vallási fogadalmat. Anyám elmagyarázta, hogy ez egy nagyon komoly, ünnepélyes fogadalom. Arra esküdtek, hogy addig nem esznek és nem isznak míg te meg nem halsz. De ez még nem volt elegendő számukra, hanem átok alá is helyezték magukat, és óh, ez azt jelenti, hogy amennyiben nem sikerül megölniük téged, azt kérték Istentől, hogy zúdítsa minden haragját rájuk és az Ő átkát is kérték.

Pál mélyet sóhajtott.

- Hűha, egy halálos fogadalom! Magukra szóló átkokkal! - Pál feltekintett az elképedt Liziaszra: -Eszerint fognak cselekedni!

Liziasz egy pillanatra sem ingott meg. Az örök felé fordult:

- Hagyjátok hát őket éhen halni és kiszáradni! Senki, ismétlem senki nem fogja az én foglyomnak akár egy hajszálát is meggömbíteni!

Aznap késő délután kétszáz gyalogos vette körül Pált és kivonultak vele a városon kívüli területekre. Később a kapukon túl már újabb kétszáz dárdás katona csatlakozott hozzájuk, s ezen kívül hetven lóháton közlekedő is érkezett. Mindezen emberáradat közepén haladt Pál, akit természetesen római katona ruhába bújtattak ez alkalommal, hogy kellő álcát kapjon, és lóhátra ültették!

A hatalmas csapat, mely állig felfegyverzett volt nyugati irányban távolodott, Cézarea felé. Amikor elértek egy Antipatris nevű helyiségbe a gyalogos századok visszaindultak Jeruzsálembe. Innen már csak hetvenen vették körül Pált és ők vezették tovább a júdeai fennsíkon Cézareába!

Így történt meg, hogy a mi kedves Pál testvérünk, aki órákkal ezelőtt még jeruzsálemi fogoly volt, -immár Cézarea városába érkezett, a Praetoriumba, a kormányzó palotájába.

A kormányzó neve Antonius Félix volt. (Huszonkét évvel korábban e jogkört éppen Poncius Pilátus látta el.)

Pál amint belépett Praetoriumba felsóhajtott:

- Most pedig látni fogom Félixet. Róla egy mondás is járja: egy király hatalmával bír, de egy rabszolga eszével rendelkezik. Vajon milyen sorsom lesz ezen új fogvatartómnál?! Csak egy dolgot tudok biztosan: hírneve legalább olyan rossz, mint amellyel elődje dicsekedett, Ventidius Cumanus. Azonban még egy dolgot ismerek szintén: Uram megígérte, hogy látni fogom Rómát, és ott fogok állni Néró előtt.

A hetven lovas kint ragadt, mialatt Pált úgy vezették a palota termein át, mint egy királyi rangú látogatót. Magában ez mosolyra is fakasztotta, s erre gondolt: 'Nem is gondolta volna apám milyen jót cselekedett velem, amikor elfogadta római polgárjogát.'

Én, Priszcilla, fontosnak tartom, hogy ismertessem veled azt, ki is volt tulajdonképpen Antonius Félix. Claudius császár kevéssel halála előtt kijelölte Félixet Júdea kormányzójának. Eme kijelölés csakis egyetlen ok miatt történt: Félixnek volt egy fivére a római udvarban, akit Pallasnak hívtak. Pallas célja az volt, hogy megdöntse Claudius uralmát. Ő Claudius feleségének barátja volt, mint ahogyan annak korábbi házasságából született fiának is, akit éppen Nérónak hívtak... Amikor pedig Néró került a trónra tizenhat éves korában, Pallas az újdonsült császár főtanácsosa lett.

Félix teendője egyszerű volt. A Tengerparti Cézareában székel, ahol két dolgot tett. Az első cél, hogy erősen megvesse a római birodalom kihelyezett osztagainak lábát az állandóan lázongó zsidó földön, másodsorban pedig azt várták tőle, hogy behízelegje magát a zsidók kegyeibe. Ez nagy gyakorlatot kívánt, és nem volt kis feladat.

(Félix ekkor még nem tudhatta, hogy kormányzóságának napjai meg vannak számlálva, hiszen két éven belül elmozdították ebből a pozícióból, visszarendelték Rómába egy Cézareai lázadás kirobbanása miatt. Az egyetlen ok mely miatt Néró nem vette fejét, Pallas közbenjárása volt aki könyörgött Félix életéért.)

Félixnek átadták a Liziasztól származó levelet, s tartalma egyáltalán nem nyerte meg tetszését. Éppen egy olyan személyt került kezei közé, aki római polgárjoggal bírt, ugyanakkor egy vitatott személyiségű zsidó volt. Kézzelel fogható tény, hogy a zsidók gyűlölték őt, ám az is kitűnt, hogy Félixnek nemcsak meg kell óvnia őt, hanem meg is kell hallgatnia és igazságot kell tennie ügyében.

Nem sokkal Pál Cézareába érkezése után a Szanhedrin is megérkezett. Velük együtt tartott egy római ügyvéd is, akit felfogadtak, név szerint Tertullus. Nagyon híres-hírhedt római ügyvéd volt, akit nem más

mint pontosan Anániás kért fel a feladatra. Tevékenysége abban állt, hogy: minél több rossz tulajdonságot találjon Pál személyében, amire hivatkozhat. Emellett azonban Félix tartozott egy szívességgel Anániásnak.

(Nyolc évvel korábban abban az időben amikor Eliézer Ben Dinai felkelése kezdetét vette, Anániás központi szerepet játszott Félix egyik ellenségének meggyilkolásában, akit Jonatánnak hívtak.) Igen, Félix tartozott Anániásnak és Anániás immár be akarta hajtani ezúttal tartozását.

Íme a levél melyet Líziász küldött Félixnek. (Lukács, aki Cézareába követte Pált azért, hogy vele lehessen ottani bebörtönzése alatt is megszerezte a levél egyik másolati példányát.)

(Ap. Csel. 23,26-30)

Claudius Liziasz a nemes helytartónak, Félixnek üdvözlétét küldi.

Ezt a férfiút a zsidók elfogták és meg akarták ölni. De odamenve csapatommal kiszabadítottam, mivel megtudtam, hogy római polgár. Amikor pedig meg akartam tudni, mivel vádolják, levitettem a tanácsuk elé, és úgy találtam, hogy az ő törvényük vitás kérdései felől vádolják, de semmi halált, vagy fogságot érdemlő vád nincs ellene. Minthogy pedig jelentették nekem, hogy a zsidók e férfiú ellen merényletet akarnak elkövetni, azonnal hozzád küldtem őt, meghagyva vádlóinak is, hogy ami panaszuk van ellene, előtted mondják el. Légy jó egészségben!

Anániás azt kérte, hogy legyen egy nyilvános meghallgatás. Igénybe vette egy híres római ügyvéd segítségét ami garantálta, hogy a meghallgatás szigorúan római lefolyású lesz. Félix beleegyezett.

Pált a palota egyik nagy termébe vezették. Gyorsan szemügyre vette a jelenlévőket. Igen, ott volt Blastinius, és igen, ott voltak a szikáriusok is. Egy percnyi komor elégedettség után Pál hangosan kijelentette:

- Úgy látom senki sem halt éhen.

Tertullus felállt.

Tudatában volt annak a ténynek, hogy Félix rabszolgaként látott napvilágot és testvére, Pallas befolyása révén emelkedett hatalomra. Tertullus taktikája az volt, hogy hasson némiképpen Félix egojára. Mivel pedig Lukács jelen volt aznap a teremben ezért pontosan ismerjük a történetek lezajlását:

(Ap. Csel. 24,2-8)

Előállították őt és Tertullus vádolni kezdte. Nemes Félix, hogy általad sokat javult a nép helyzete és mi, ate gondoskodásod folytán, nagy békekességbe jutottunk, ezt mi mindig és mindenütt nagy hálával ismerjük el. De hogy sokáig ne tartóztassalak, kérlek, hallgasd meg rövid beszédünket, a te kegyes jóindulatod szerint. Meggyőződünk arról, ez az ember valóságos pestis, és meghasonlást támaszt a földkerekség összes zsidói között. És feje a názareti eretnokségnek. A templomot is meg akarta szentségteleníteni, de elfogtuk és a mi törvényünk szerint akartuk őt megítélni, Liziasz ezredes azonban odajött és erőszakkal kivette kezünkből és azt parancsolta, hogy vádlói hozzád jöjjenek. Ha kihallgatod őt, magad is meggyőződhetsz e vádak igazságáról.

Ekkor Félix aki inkább szórakozottan hallgatta Tertullus szavait semmint figyelmesen intett Pálnak, hogy válaszoljon a vádakra, de figyelmét nem kerülte el az a tény, hogy minden jelenlévő közül Pál volt a legnyugodtabb személy, aki saját védelmére egyetlen dolgot használt fel: a Jeruzsálemben kitört lázadásnak nem ő volt okozója.

(Ap. Csel.: 24,10-21)

A helytartó intett Pálnak, hogy beszéljen, s ő így szólt: Mivel tudom, hogy te sok esztendő óta bírja vagy ennek a népnek, nagyobb bátorsággal védekezem a magam ügyében. Meggyőződhetsz arról, hogy nincs tizenkét napjánál több, amióta felmentem Jeruzsálembé imádkozni. És a templomban sem találtak engem, hogy bárkivel vitatkoztam volna, vagy, hogy a népet lázítottam volna sem a zsinagógákban sem a városban. Semmit sem bizonyíthatnak rám abból, amivel engem vádolnak. Azt azonban megvallom neked, hogy én ama tanítás szerint, amelyet ők eretnokségnek mondanak, úgy szolgállok az én atyáim Istenének, mint aki hiszek mindabban, ami a törvényben és a prófétákban meg van írva. Reménységem van ugyanis az Istenben, hogy amit ezek maguk is várnak - lesz feltámadásuk mind az igazaknak, mind a hamisaknak. Abban gyakorlom magamat, hogy botrányozás nélkül való lelkiismeretem legyen az isten és emberek előtt mindenkor. Sok esztendő után eljöttem, hogy az én népemnek alamizsnát hozzak és áldozatokat mutassak be. Eközben, mikor tisztulási fogadalmat teljesítettem, éppen nem csődültben vagy lázadásban talált reám a

templomban néhány ázsiai zsidó, akiknek ide kellett volna jönniük eléd és itt vádolni, ha valami panaszuk van ellenem. Mondják meg ezek maguk, vajon találtak-e bennem valami törvényellenes cselekedetet, mikor a tanács előtt álltam. Hacsak ez egyetlen szó tekintetében nem, amelyet közöttük kiáltottam: a halottak feltámadása miatt állok most vádlottként előttetek.

Pál be akarta bizonyítani Félixnek, hogy az egész ügy nem volt más egy teológiai vitánál.

Félix csendben hallgatta a mondanivalóját, azonban magában rájött, hogy egy hatalmas gonddal néz szembe. Mindenképpen a zsidók kedvére kellett tегyen, azonban azt sem akarta, hogy egy római polgárt igazságtalanul elítéljen. Amennyiben rossz lépést követ el ez ügyben, akár kormányzói pozíciója is bánhatja döntését. E veszélynek pedig neve is volt: Néro.

Félix döntését tehát akár borítékolni is lehetett volna előre. Azt választotta, hogy kihúzza magát a felelősség alól. Hirtelen berekesztette az ülést. Néhány fintor, és csúnya szavak röppentek fel amint elhagyta a termet. A teremben jelenlévők közül senki nem gondolta volna, hogy Félix még két évig nem fog döntést hozni e kérdésben.

Amint Pált kivezették a helységből nem tudta mitévő legyen sírjon avagy nevensen. Láta Blastinius arcát, a szikáriusokat, a főpapot... amint éppen legyőzettek. Másrésztől azonban nem szeretett volna sokáig a tömlöcben időzni. Tudta, hogy valamilyen úton-módon ki kell szabadulnia e kényszerhelyzetből melyet Cézareai bebörtönzése jelentett. Azonban sajnos erre nem volt semmiféle mód.

Az elkövetkező két év során a fogvatartott Pálnak két igen közeli társa akadt. Az egyik Arisztarkhosz volt, a másik pedig Lukács. A nyolcak Cézareában maradtak még számos hónapig abban a reményben, hogy Pál szabadlábra kerül.

(Történetesen Pál visszakülde őket a pogánykeresztény gyülekezetekhez, hogy törődjenek a közösségekkel, azonban minden alkalommal hozzátette: 'Amennyiben azt hallanátok, hogy kiszabadultam, azonnal térjete vissza e városba!')

A következő év tavaszán, mely immár huszonkilenc esztendővel Krisztus feltámadása után volt, egy lázadás ütötte fel fejét Cézareában. Emiatt pedig Néro visszarendelte Félixet Rómába. Az új kormányzó akit a császár kijelölt Porcius Fesztusz lett.

Még mielőtt Fesztusz Izraelbe érkezett volna a vallási vezetők Fesztusz tudomására hozták, hogy elsődleges feladatai közé tartozik döntést hoznia Pál ügyében. Fesztusz válaszolt kérésükre. Mielőtt letelepedett volna Cézareában elment Jeruzsálembé, hogy meghallgassa a zsidók vádjait Pállal szemben. Mint ahogyan Félix is próbálkozott a helyzet megoldásával, ő is egy kompromisszumos javaslatot keresett. Azonban a főpap a tudomására juttatta, hogy amennyiben jó kapcsolatot szeretne kiépíteni a zsidósággal mindenképpen vissza kellene juttatnia a zsidók kezébe Pált.

Fesztusz egy dologban különbözött Félixttől: ő nem tartozott semmilyen szívességgel a főpapnak.

Másrésztől a főpap tervei nem változtak: célja az volt, hogy minél közelebb hozathassa Pált Jeruzsálemhez, hiszen a szikáriusok majd megoldják a dolgok további részét.

De ez nem így lett. Ehelyett Fesztusz meghívta a zsidó vezetőket, hogy látogassanak el újra Cézareába, amit ők kénytelenek voltak elfogadni.

Fesztusz első nyilvánosság előtti meghallgatásának főszereplője tehát nem volt más mint a mi Pál testvérünk. Immár második alkalommal áll e férfi Júdea Törvényszéke előtt. És újra, mint azt előző alkalommal tették, a zsidó vezetők felhozták vádjait ellene, és úgy állították be a helyzetet, mintha Pál veszélyt jelentene az egész világ számára. Azonban mint első ízben a vádak most is csekélynek tüntek, elégtelennek bizonyultak. Ami a legrosszabb, nem voltak tanúk akik bizonyíthaták volna Pál bűnösségét.

Fesztusz zavarban volt. Tanácsosai felé fordult segítségért. Azonban még azok is képtelenek voltak bölcs döntéssel ellátni a kormányzót. Egy dolog biztos volt: - ezen zsidók nem rendelkeztek semmilyen konkrét, komoly váddal e férfi ellen. Amikor Pált a szoba közepére hívták, hogy védőbeszédet mondjon, íme beszéde:

„Sem a zsidók törvénye ellen, sem a templom ellen, sem a császár ellen nem vétettem.”

Amint Fesztusz végighallgatta ezen egyszerű mondatot, egyetlen lehetséges kiutat látott véghezvihatónak e probléma megoldására. Pál felé fordulva megkérdezte őt:

- Hajlandó vagy Jeruzsálem városában a törvényszék elé állni?

Ez csodálatos diplomáciai érzéket bizonyított Fesztusz részéről, minek hallatán a zsidó vezetők azonnal elmosolyodtak.

Pál megingott, hatalmas dilemma előtt állt. Nem akart többé börtönben sínylődni, azonban tudatában volt annak, hogy Jeruzsálem városában a biztos halál várja. Egyetlen kiútja az lett volna, ha megjelenik a császár előtt, azonban nagyon kevés ember vállalkozott e kérést kiejteni száján. A császár előtti megjelenés magába foglalta azt is, hogy akár évekig egy római börtön foglya marad, és a császár akaratától függ mikor hallgatja meg őt. Azonban tanácsalansága hirtelen megszűnt, s úgy döntött inkább választja a több éves tömlőcseben sínylődés lehetőségét, mintsem hogy megadja ellenségeinek azon örömet, hogy életét vehessék.

- A császár bírói széke előtt állok, itt kell fölöttem ítélni. A zsidók ellen semmit sem vétettem, ezt magad is jól tudod. Ha tehát vétkezes vagyok, és valami olyat tettem amiért halált érdemlek készen állok a halálra. De ha semmi alapjuk nincs vádjainknak, senkinek sem szabad kiszolgáltatnia nekik, -Pál nagyot nyelt, majd tudatában lévén annak, hogy következő mondatával több éves rabságát idézi elő kijelentette: - A császárhoz föllebbezek!

Félix amint meghallotta e törvényes bejelentést, ugyanúgy válaszolt arra:

- A császárhoz föllebbeztél, a császár elé mérsz!

Hát íme, eldőlt! Pál tehát Róma császára elé fog járulni, aki dönteni fog sorsa felől. Pál aznap egyetlen győzedelmeként azt röhögte fel, hogy hatalmas bosszúságot okozott ellenségeinek.

Vajon cézárei tartózkodása itt véget ért? Nem egészen! Még némi időbe telik amíg a törvénykezés eldönti tovább utaztatását. (Lukács azonnal üzenetet továbbított a nyolcoknak, hogy rögvést térjenek vissza Cézáréába.) Azonban volt egy másik ok amiért késlekedett Pál Rómába indulása.

Pál állt már Izrael vezetői előtt. Élete során három római kormányzó előtt is megjelent vádlottként. Mielőtt elhagyná Izraelt még egy király elé fogják rendelni... aki nem más Nagy Heródes unokájánál.

HUSZONHETEDIK FEJEZET

- Vezetőségi látogatás! Királyi vendégek! - álmélkodott Fesztusz. - Vajon mennyi idő múlva fog megérkezni Agrippa király és húga Berniké?

- Tíz napon belül itt lesznek, - válaszolta egyik tanácsosa.

- Agrippa Galílea földje felett gyakorol királyi jogokat, nemde? Hát nem arról a földről érkezik, ahonnan az a Jézus próféta jött?

- De igen és maga Agrippa király atyja volt az, aki megpróbálta megszüntetni e kultuszt, még amikor éppen megszületett. Ő vette életét Jézus unokabátyjának. Azonban ami a kultuszt illeti, nem járt sikerrel elfojtásában, hisz e szekta vezetői megmenekültek akárhányszor is vetette őket tömlőcsebe Heródes Agrippa.

Fesztusz felnevetett.

- Hát én sem boldogulok egykönnyen ezzel a római zsidóval, vagy nevezem őt zsidó rómainak? Ez azt jelenti, hogy esetleg II. Agrippa némi betekintést tud nyújtani számomra a zsidók eme praktikáiba?

- Igen, kegyelmes uram! Agrippa és húga mindketten buzgó követői a zsidó vallásnak.

- Helyes! Akkor mindenképpen szóbahozom majd Pál ügyét amikor Agrippa jelen lesz! A felét nem értem annak amit ő és a többi zsidó akar elmagyarázni nekem. A vallásuk számomra teljesen érthetetlen. Mondd csak, egész pontosan milyen részen uralkodik Agrippa Izraelben?

- Egy tartományban, melynek neve Khalkisz kegyelmes uram, - válaszolt a tanácsos. - Ez egy kis terület, mely Libanon hegysége és Hermón hegység között helyezkedik el. Nemrég meg növekedett az uralma alá eső terület nagysága.

- Mit tudsz a hűgáról?

- Bernikének hívják, de nem az egyetlen testvére, hisz van egy másik is, akinek neve Druzilla. E Druzilla nevű hölgy pedig nem más, mint az előzőleg felmentett Félix felesége. - Hozzá kell tennem kegyelmes uram, hogy némely pletykák szerint Berniké és II. Agrippa király között vérfertőző kapcsolat áll fenn.

- Van erre bizonyíték is?

- Nincs, uram.

- Akkor figyelmen kívül hagyjuk a híreszteléseket.

Tíz nappal később hatalmas pompa és sok ceremónia kíséretében bevonult Cézarea városába II. Agrippa király Berniké társaságában. Fesztusz vendégeitől az első napokban főként zsidó vallásuk dolgai felől érdeklődött. Történetesen szóba hozta Pált.

- Sokat hallottunk már e férfőről, - jelentette ki Agrippa, - úgy tűnik legalább oly mértékben terhes a zsidó vallásra nézve mint az egykori Keresztelő János volt atyám kormányzásának napjaiban! -nevetett fel Agrippa. - Hadd legyek oly bolond, mint atyám volt és beszéljek Pállal. Talán ezzel csekély átlátással szolgállok számodra e megtévesztő kérdés kapcsán.

- Nagyon hálás lennék amennyiben megtenné ezt, - válaszolt a kérésre Fesztusz.

- Agrippa király elé fognak vezetni, - hozták Pál tudomására. - Jól tennéd, ha legjobb ruhádat öltened magadra ez alkalommal, hiszen mérhetetlen pompa előtt fogsz megjelenni. Úgy tűnik te leszel a fénypontja Agrippa király látogatásának a kormányzónál.

- Kiteszek magamért, - szólt Pál. - Ugyanabban a teremben vontak kérdőre ahol Uramat is. Miért ne állhatnék büszkén azon ember fia elé aki fejét vette Keresztelő Jánosnak. Érhetne-e ennél nagyobb megtiszteltetés Uram részéről minthogy ezt hozza életembe?

Pál tudta, hogy mindenképpen alkalmat kap beszédet mondani és azt is tudta, hogy Agrippa elmagyarázza majd Fesztusznak legjobb tudása szerint min alapszik e nézeti különbség.

A meghallgatás előkészülete alatt Fesztusz meghívott minden olyan személyt akik fontosak voltak Cézareában, akár zsidók akár nem zsidók voltak. Lukács egyike volt azoknak kik jelen lehettek ez alkalommal.

Így történt, hogy a Tárgyaló Teremben gyülekeztek mindannyian. Mindaddig a napig amíg Pál Néró előtt fog állni a jövőben, ez a nap hozta életében a legnagyobb pompával való találkozást. Tűzijáték, trombitaszó, dobpergés jelölte az ünnepség kezdetét... majd Fesztusz királyi rangú barátaival belépett a terembe. A vendégsereg egyemberként emelkedett talpra és mindannyian meghajoltak.

Lukács a későbbiekben megjegyezte:

‘Soha nem tűnt Pál oly kicsinek mint aznap amikor a terem közepére vezették.’

- Agrippa király és ti mindnyájan akik megjelentetek, nézzétek ezt az embert! Miatta egész sereg zsidó fölkeresett Jeruzsálemben is, itt is. Nagy hangon azt kiabálták róla, hogy nem szabad tovább élnie, azonban meggyőződtem róla, hogy semmi olyat nem tett amiért halált érdemelne. Mégis, mivel a fölséghez fellebbezett, úgy határoztam, hogy elküldöm, de semmi biztosat nem tudok róla írni az uralkodónak. Ezért elétek hoztattam, főképp teled Agrippa király, hogy a kihallgatás után tudjak mit írni, mert ostobaságnak tartom elküldeni a foglyot anélkül, hogy az ellene felhozott vádakot közölném, - szólt Fesztusz jókedvvel, amit a hallgatóság nevetése követett.

Agrippa, aki ekkor ért élete delén és királyságának csúcsán járt, harminckét éves volt, jelt adott Pálnak, majd királyi mozdulat kíséretében bejelentette:

- Engedélyt kapsz hogy beszélj a saját védelmedre! Pál pontosan erre készült.

(Ap. Csel. 26,2-23)

Boldognak tartom magamat Agrippa király, hogy mindarra nézve, amivel a zsidók vádolnak engem, ma előtted védekezhetek, mert te nagyon jól ismered a zsidók minden szokását és vitás kérdéseit. Azért kérlek, hallgass meg engem türelmesen. Életemet, amely kezdetétől az én népem között Jeruzsálemben folyt le, ifjúságomtól fogva ismerik a zsidók mindnyájan. Ők tudják rólam, eleitől fogva, ha bizonyítást akarnak tenni - hogy én, mint farizeus, a mi vallásunk legszigorúbb felekezete szerint éltem. Most is ama reménység miatt állok itt bírói eljárás alatt, amelyet Isten az ő ígéretében adott atyáinknak, amelyre a mi tizenkét törzsünk Istent éjjel-nappal buzgón szolgálva reméli, hogy eljut: ezért a halottak feltámadásába vetett reménységért vádolnak engem a zsidók, Agrippa király. Miért látszik előttetek hihetetlennek, hogy az Isten halottakat támaszt fel? Egykor én is úgy véltem, hogy ama názáreti Jézus neve ellen sok ellenséges dolgot kell cselekednem. Meg is cselekedtem Jeruzsálemben és a szentek közül sokat börtönbe vetettem, a papi

fejedelmektől nyert meghatalmazás alapján. Sőt mikor megölték őket, szavazatommal hozzájárultam. Zsinagógáról zsinagógára járva gyakori büntetéssel kényszerítettem őket a Jézus nevének káromlására. Annyira dühöngtem ellenük, hogy messze idegen városokig üldöztem őket. Mikor ez ügyben éppen úton voltam Damaszkusz felé, a papi fejedelmektől vett meghatalmazással és engedéllyel, déltájban az úton úgy láttam, óh, király, hogy a mennyből napfénynél is ragyogóbb világosság sugároz körül engem és útitársaimat. Mindnyájan földre estünk, s én szót hallottam, amely ezt mondta nekem héber nyelven: Saul, Saul, miért üldözöl engem? Nehéz neked az ösztöke ellen rugódoznod.

Kicsoda vagy Uram? - kérdeztem. Az Úr pedig ezt mondta: Én vagyok Jézus, akit te üldözöl. De kelj fel és állj lábadra, mert azért jelentem meg neked, hogy szolgálva és tanúvá rendeljelek arra nézve, amit most láttál, s azokra nézve is, amiket majd később jelentek meg neked. Kiválasztottalak téged a te néped és a pogányok közül, akik közé most visszaküldelek téged, hogy megnyisd szemüket és a sötétségből világosságra és a Sátán hatalmából az Istenhez térjenek. Vegyék bűneik bocsánatát és osztályrészüket azok között, akik megszentelődtek a bennem való hit által. Azért Agrippa király nem voltam engedetlen a mennyei látomás iránt, hanem először a damaszkusziaknak és a jeruzsáelmieknek, majd Júdea egész tartományában, sőt a pogányok között is hirdettem, hogy bánják meg bűneiket, térjenek meg az Istenhez és cselekedjenek megtéréshez méltó cselekedeteket.

Pál rövid szünetet tartott és Bernikére tekintett. A nők általában sokkal inkább megindítóknak találják egy történetet mint a férfiak, ennek ellenére a nő vonásaiban nem fedezett fel semmilyen érzést. Így folytatta:

Ezért fogtak el engem a zsidók a templomban és akartak megölni. De mivel Isten megsegített mind e mai napig, itt állok és tanúbizonyságot teszek kicsinyeknek és nagyoknak és semmit sem mondok azokon kívül amikről mind a próféták, mind Mózes hirdették, hogy be fognak teljesedni. Nevezetesen: Krisztusnak szenvednie kell, de mint a halottak feltámadásából az első, világosságot fog hirdetni Izraelnek és a pogányoknak.

Fesztusz ugyanúgy érezte magát mint előzőleg, - lenyűgözték az újonnan megismert szavak, melyeknek nem ismerte jelentésüket, mint: feltámadás a halálból, egy Isten, egy követendő út... ezek mind olyan álláspontokat jelöltek melyek az ő értelme szerint teljesen felfoghatatlannak bizonyultak. Agrippa ezzel ellentétben pontosan tudta követni a mondanivaló minden szavát.

Fesztusz egyszer csak meglegelve e számára oly furcsa beszédet, hirtelen felordított:

- Elment az eszed Pál! Nagy tudásod örültségbe kergetett!

Agrippát őszintén meglepte Fesztusz kitérése. Mi több e pillanatban Agrippa megértette mennyire járatlan és mennyire alkalmatlan Fesztusz a zsidó emberek dolgainak rendezésében.

Nem vagyok bolond, nemes Fesztusz, hanem igaz és józan beszédeket mondok. Tud ezekről a király is, akihez nyílt bátorsággal szólok mert éppen nem gondolom, hogy ezek közül öelötte bármi is ismeretlen volna, hiszen nem valami zúgban történet dolgok ezek. Hiszel-e Agrippa király a prófétáknak? Tudom, hogy hiszel.

Egy pillanat alatt sarokba szorítva érezve magát Agrippa király cinikus mosollyal jegyezte meg:

- Csak nem hiszed Pál, hogy ily rövid idő alatt keresztényénné teszel?!

- Legyen az kis avagy nagy idő, mégis arra kérem Istent, hogy nemcsak te, hanem egész mai hallgatóságom olyan legyen mint én vagyok, leszámítva ezeket a bilincseket.

Pál szavait a hallgatóság nagyon viccesnek ítélte, mindannyian nevetni kezdtek néhányan még meg is tapsolták őt.

Agrippa, mint húga és Fesztusz ezennel talpra álltak. A hallgatóság az illusztris vendéglátók előtt meghajolt. Pál meghallgatása véget ért. Fesztusz és Agrippa visszavonultak egy csöndes pihenőhelyre és megbeszélték az utóbbi óra eseményeit. Tulajdonképpen Agrippa teljesen egyetértett Fesztusszal.

- Igazad van, Fesztusz. Ennek az ügynek semmi köze nincs a római törvényhez, az ember teljesen ártatlan. A kérdés kizárólag vallási tanítások és teológia kérdések vitáiból áll. A férfi semmit nem tett azon kívül, hogy magára vonta néhány zsidó vallásos vezető haragját. Újra kijelenthetem: nem szegett meg semmilyen római törvényt.

Fesztusz fellélegzett.

- Hogyan magyarázhatom el ezt a római császárnak? Akár el lehetne bocsátani őt, ha nem föllebbezett volna őhozzá.

Én, Priszcilla megállnék itt egy pillanatra, hogy elmeséljem neked ezen emberek további sorsát.

Hét esztendővel később egy lázadás tört ki nemcsak Cézáréában, vagy Jeruzsálemben, hanem egész Júdea területén. Agrippa király és Berniké elmenekültek Rómába. Berniké szeretője lett egy soron következő császárnak.

És mi történt Fesztusszal? Abban az időben, amikor Fesztusz elfoglalta pozícióját létezett egy zélótákból álló csoport, Eliézer Ben Dinai követői közül, akik számos gondot okoztak Izrael szerte. Ezek az emberek a szikáriusok gyarapodó számával együtt nagyon megkeserítették Fesztusz életét, azonban voltak ennél sokkal hatalmasabb erők is melyek aláaknázták kormányzását. Tömeges félelmetes prófécia látott napvilágot melyeket Izrael szerte terjesztettek. Fesztusz kormányzásának két esztendejét azzal töltötte, hogy ezekkel az ellentáborokkal folytatott harcot, de amennyiben az egyik oldallal valamiképpen sikerült megegyezésre jutnia még mindig ott álltak a próféciák, melyeket képtelen volt kezelni. Úgy tűnt egy adott pillanatban, hogy minden sarkon feltűnt egy botcsinálta próféta, aki valamilyen úton-módon kijelentette prófétaságát, illetve azt, hogy ő Izrael felszabadítója. Így örökösen azzal kellett küszködnie, hogy amint tüzet oltott egyik helyen azonnal a másik szegletbe kellett sietnie, hiszen ott újra lángok törtek fel.

Ami a legrosszabb volt, hogy a cézárei pogányok arra törekedtek, hogy ők uralják a várost, mialatt a vezető zsidók ugyanezt szerették volna elérni. Rómában dőlt el a kérdés, és Néro a görögökre szavazott, ami által a zsidók elvesztették egyenrangúságukat. A kitörő felháborodás során Fesztusz rádöbrent, hogy elvesztette hatalmának gyakorlását úgy saját sorsa, mint Izrael felett. Így hát, nem több mint két év elteltével Fesztuszt leváltva egy prokurátor lépett Izrael földjén helyére, kinek neve Albinus volt, aki sokkal romlottabb volt - és még kevésbé alkalmas Izrael kormányzására - mint Fesztusz.

A hatalom és dicsőség melyet e nép megismerhetett azon a napon amikor Pált meghallgatták hamarosan a feledés homályába merült.

És mi történt Pállal?

Néhány nappal meghallgatása után Fesztusz megtette a megfelelő előkészületeket arra, hogy Pált hajóra tegyék és Róma felé induljon. Pál számára is teljesen ismeretlenül sorsának azon szakasza következett mely során két évig egy római börtönben fog sínylődni.

Alig hat év bekövetkeztével Izrael háborút indított Róma ellen. De csak négy évvel Pál elhajózása után Cézáréből a római keresztyének szomorú óra elé tekintenek majd, amikor két választásuk marad: szembenéznek a halállal, avagy elmenekülnek Rómából.

Pálnak ekkor még nyolc év volt hátra életéből. Jeruzsálemnek pedig tíz létezéséből.

Most pedig eljött az ideje annak, hogy lassan berekesszem az általam felvállalt rész elmondását. Addig tárom fel a történet fonalát még, amíg Pál észreveszi, hogy egy olyan hajó fedélzetére kötelezik őt felszállni, mely saját vesztébe rohan. Ezután valaki más fogja folytatni a történet ismertetését.

Most pedig csatlakozunk Pálhoz, amint éppen arra készül, hogy egy, a cézárei kikötőben veszteglő hajó fedélzetére szálljon.

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET

- Lukács, ne hozz magaddal semmit ami tönkremehet amennyiben víz éri. A Krisztus életéről szóló könyveid... a két év megfeszített cézárei munkád... egyetlen pillanat műve alatt semmivé lehetnek. A hajók elsüllyedhetnek! Mi több, már nagyon közel a tél, ahhoz, hogy Rómáig eljussunk biztonságban. Számos testvért arra kértem, hogy jöjjenek Rómába azonban kihangsúlyoztam, hogy csakis gyalogszerrel tegyék. Add át nekik kézirataidat.

- Mindegyikből két példányom van, - válaszolta Lukács. - Megengedhetem magamnak, hogy az egyik az enyészete legyen. Emellett pedig, nem nagyon hiszem, hogy bárkit is érdekelne e könyvek tartalma. Márk és Máté szintén leírták már az Úr életét.

- Küldd el mindkettőt a szárazföldre, - könyörgött Pál, - biztos vagyok benne, hogy százak, vagy annál sokkal többen is kíváncsiak lesznek arra hogyan látja egy pogánykeresztény az Úr életét.

- Gondolod? - kérdezte hitetlenkedve Lukács.

- Csak egyetlen embernek engedélyezték, hogy elkísérjen engem Rómába, - folytatta Pál, - én pedig azt kértem hadd legyen e szám kettő. A rómaiak ma méltattak válasza és engedélyezték kérésem, miszerint Arisztarkhosz is velünk tarthat.

- Hol van most?... És egyáltalán, hol vannak a nyolcak.. vagyis a hetek? - kérdezte Lukács.

- Bármely pillanatban megérkezhetnek. Biztos vagyok benne, hogy élcelődni fognak Arisztarkhoszsal amiért ő jöhet majd velem.

Lukács felnevetett:

- Nem kímélik egymást túlzottan, nemde? Találkoztál már a római kísérelővel?

- Igen, Juliusnak hívják őt, és egy zászlóalj századosa. Arról tett számomra jelentést, hogy ez a hajó nem visz bennünket egyenesen Rómáig, s ez kissé bánt engem. Csak abban reménykedem, hogy elérjük Rómát vagy egy biztonságos kikötőben lehorgonyozunk mielőtt elkezdenek fújni az északkeleti szelek. Amennyiben csak a következő hajóra kapunk helyet, és az találkozik az északkeleti szelek fúriájával, minden bizonnyal nem érünk élve Rómába. E hajó számos utasa gyilkos, legtöbbjüket Rómába viszik. Julius azt mondta nekem, hogy néhányukat majd eladják egy piactéren, másokat pedig oroszlánok eleségének szánnak, a többit pedig gladiátoroknak tanítják majd. Ez azt jelenti, hogy élethalál harcot fognak vívni a Circus Maximusban mások szórakoztatására.

- Talán alkalmunk nyílik arra utunk során, hogy beszéljünk nekik Urunkról, mielőtt Rómába érnének, - tette hozzá Lukács. - Egy helységbe leszel velük együtt?

- Nem, ha jól értettem ezeket a rabokat bilincsbe verve fogják szállítani, a hajó gyomrában. Mindegyik bilincs egy hatalmas rönkhöz lesz erősítve, mely a hajó részét alkotja. Az Úr megmentett engem ettől a sorstól. Római polgárjogom újra hasznomra vált. Fesztusz azt rendelte el, hogy a fedélzeten maradhassak, azonban természetesen bilincsben.

- Akkor hát reménykedjünk abban, hogy jó időnk lesz.

- És abban is, hogy még a tél beállta előtt elérjük Rómát. Amennyiben ez nem következne be, mindenképpen szembetalálnánk magunkat az attéziai szelekkel, - jegyezte meg komoran Pál, - és azok a szelek majdnem elvették Márk, Barnabás és az én életem. Halálos széljárás, melyet sem ember, sem hajó nem képes túlélni.

Pál fiatalemberei megérkeztek. És igen, mindannyian élcelődtek Arisztarkhoszon, többnyire azért, hogy féltékenységüket leplezzék. Arisztarkhosz volt a legnagyobb termetű és a lehangosabb testvér, természetesen Gájusz után, ezért választotta őt Pál ezen utazásához. Meglehet választása Timóteusra esett volna, azonban az ő éppen gyengélkedett.

Egyszerre római harci szekerek zaja töltötte be a léget. Mindenki, még Pál is meglepődött, amikor Fesztuszt pillantotta meg, aki azért jött a mólóra, hogy búcsút vegyen tőle. Az igazság az, hogy Fesztusz időközben csodálni kezdte Pált, ám ezúttal látogatását rövidre zárta. Távozása után kilenc férfiú búcsúzkodott a távozóktól, meleg ölelésekkel. Amikor újra mindenki Arisztarkhoszon élcelődött Pál félbeszakította őket.

- Kítűnő eséllyel indultok útnak, és ti minden bizonnyal még bőven életben lesztek mire Arisztarkhosz, Lukács és én már a holtak sorát gazdagítjuk. Nagyon késői indulás ez az év eme szakában, - nagyon furcsa előérzetem van az utazással kapcsolatban. Az egyetlen dolog amely örömet okoz az, hogy az Úr biztosított afelől, hogy látni fogom Rómát, és Néró előtt fogok állni egy napon. Amikor erről szólt azonban nem hallottam egyszer sem, hogy említést tett volna Arisztarkhosz vagy Lukács testvérről!

Mindenki fergeteges nevetésben tört ki.

Ezután Pál mindenkinek személy szerint tanácsokat adott.

- Próbáljatok mindenképpen kapcsolatban maradni Gájusszal. Egyiptom nagyon távol esik úgy Rómától, mind Izraeltől. Törekedjétek arra, hogy ne veszítsétek el a kapcsolatot egymással. Amikor megérkezem Rómába egy levelet fogok küldeni számotokra. Arra foglak kérni benneteket, hogy jöjjetek hozzám amint

tudtok. Tudatában vagyok annak, hogy addigra ti már különböző helyeken fogtok dolgozni az Úr nyájával, ezért csakis akkor induljatok útnak, amennyiben munkátok ennek nem látja kárát. Timóteus, te azonnal indulj útnak Efézusba. Maradj ott mindaddig amíg érkezésem hírért megkapod, aztán azonnal indulj Filippibe. Onnan, gyere Rómába. Te vagy a leggyakorlottabb utazó, éppen ezért te vagy a legfelkészültebb arra, hogy a római közösségnek szolgálj helyettem. Amennyiben Néro kezei által halálom bekövetkezne elvárom tőletek, hogy gondoskodjatok a római és efézusi gyülekezetekről, míg túljutnak válságos periódusukon. Szekundosz, téged azon nyomban észak Görögországba küldelek. Tikhikosz, Trofimosz, ti Efézus környékén teljesítetek szolgálatot, és induljatok tovább Kisázsia többi tartománya felé. Látogassatok meg minden gyülekezetet abban a tartományban. Ti beszélitek a kisázsiai használatos nyelvet, valamint annak dialektusait is. Használjátok ki teljes mértékben ezt és hirdessétek mindenütt az Evangéliumot. Biztos kézzel építsetek új közösségeket is a tartomány más városaiban. - Pál mélyet sóhajtott, figyelmesen fürkészte Tikhikosz és Trofimosz arcát, majd hozzátette: - Találnotok kell magatok mellé valakit. Megalapozott véleményem szerint kilencen kellene lennetek nem pedig nyolcan. Amennyiben Epafrász hajlandóságot mutatna, vonjátok be őt is a munkálatokba. - Aztán Pál hirtelen megváltoztatta véleményét: - Nem, ez így nem helyes. Találjátok meg Epafrászt, igen. Azonban amikor meghalljátok, hogy én megérkeztem Rómába, küldjétek őt azonnal hozzám.

- Epafrász igen keveset utazott, - válaszolt erre Titusz.

- Ez így igaz, - szólt Pál, - azonban van benne valami ami senki másban... ő Epafrász!

Mindenki örömittasan felnevetett, és mindenki megértette. Epafrász egyedi személyiséggel rendelkezett, aki végtelen képességek birtokában állt.

- Titusz, neked vissza kell térned Szíriába. Látogasd meg azokat a gyülekezeteket, melyek Antiókhia körzetében működnek. Menj Szíriába, majd onnan szülőházamba, Cilliciába. Mondjátok el minden közösségnek mi zajlott le itt. Azonban van egy másik feladatom is számodra Titusz: menj el Ciprusra. Keresd meg Barnabást. Mondj el neki mindent ami az utóbbi két évben történt és tárd fel számomra azt kérlek, hogy miként működnek az újonnan megalakult pogánykeresztény közösségek Ciprus szigetén a régebben alapult zsidókeresztény gyülekezetek mellett. Más szóval Titusz, hozz híreket minden cilliciai, szíriai és ciprusi gyülekezetéről. Mi több, fedezd fel, hogy sikerült-e eljuttatni az Evangéliumot Krétára. Ha igen, tudd meg azt is ki által történt mindez, zsidókereszténynek vagy pogánykereszténynek közreműködésével. Szópatér, menj észak Görögországba, jelentsd Béreának és Thessalonikának ami itt történt az utóbbi hónapok során. Tégy látogatást a dyrrhachiumi gyülekezetnél, mely nemrég alapult és buzdítsd őket. Időről időre menj le Korinthusba és bátorítsd az ottani testvéreket is. Most pedig Lukács készül néhány szót szólani hozzátok.

Egy pillanatra Lukács elképedt, majd arca felderült. Látni lehetett rajta, hogy még gondolkodik.

- Nekikezdtém egy új könyv megírásának, - jelentette ki ezután csendesén. A testvérek egyemberként örvendeztek.

- Miről szól a könyv? - kérdezte Timóteus.

- Miután befejeztem az Úr életének történetét, úgy döntöttem, hogy megírom azon események történetét is amelyek az Úr mennybemenetele után következtek. Amint azt tudjátok itt időztem Cézareában, és arra vártam, hogy Pál szabaduljon. Mialatt itt időztem, számos adatot gyűjtöttem az Úr életéről - aminek legtöbbször újdonság számomra, - és melyeket mind lejegyeztem. De idő közben azt is megtudtam milyen események történtek az Úr mennybemenetele után... és Pünkösdkor... egészen addig amíg Barnabás elment Antiókhiaiba. Ezeket összegyűjtve, most rendszerezve, időrendi sorrendben jegyzem le a történetet.

- Hiszen ez csodálatos! - kiáltott Szekundosz. - De miért csak Antiókhiaig írod le?

- Miről beszélsz? - kérdezte Lukács.

- Miért nem írod le a történetet azzal kiegészítve, amikor Barnabás elment Antiókhiaiba?

- Miről szól az a történet? - kérdezte Pál. Szekundosz megdöbbenően tekintett rá.

- Hogy miről szól az a történet? A te történeted, Pál, miről szól?!

- Nem, az nem rólam szól! - válaszolt határozottan Pál. - Én eléggé ellentmondásos alak vagyok ebben. Emellett kit is érdekelne. Tulajdonképpen senkit nem foglalkoztat a kérdés!

- Lukács testvér rendelkezik elegendő erővel és bírja mindazon ajándékokat is melyek egy ilyen történet megírásához szükségesek, ahhoz, hogy ne tűnjék semmi sem ellentmondásosnak, - hagyta helyben Tikhikosz.

- A válaszom, nem!

Hangos sóhaj kíséretében Szekundosz megjegyezte:

- Hagyd csak, Lukács, majd sor kerül erre Pál halála után. Akkor már úgysem lesz szükséged az ő helybenhagyására!

Ezen a vicces kijelentésen mindannyian jót derültek, és a beszélgetés véget ért. Eljött az ideje annak, hogy a hajó elhagyja a partot.

Kereken harminc esztendő telt el Jézus Krisztus feltámadásától és a gyülekezet pünkösdi születésétől. Éppen augusztus hónapot írtunk.

A közelben megjelent Julius alakja.

- Kik ezek az emberek? - kérdezte ridegen és a Pál körül állókat mérte végig, meglepetésére azonban senki nem ijedt meg pillantásától.

- A barátaim, - válaszolt Pál.

Ezt meghallván Julius szelídebben folytatta:

- Te vagy az egyetlen római polgárjoggal bíró utas a gályán. Azt a parancsot kaptam Fesztusztól, hogy bánjak veled a lehető legjobban, mint ahogy a társaságodban lévő két utassal is. Eszerint fogok cselekedni. Bízom benne, hogy nem okozol semmi gondot számomra. Amennyiben mégis, a hajó gyomrában találd magad. Immár évek óta az a feladatom, hogy gyilkosokat szállítsak e tartományból Rómába. Csak nagyon ritka alkalmakkor szállítottam római polgárt, s azok gyilkosok voltak. Mindannyian jól viselték magukat, és remélem te is ezen népes táborba tartozol majd.

- Ő a legjámborabb ember akivel valaha is találkoztál, - szolt Szekundosz.

- Nagyon szeretetreméltó, meglásd, - tette hozzá Trofimosz, - ezért engedélyezték számára, hogy orvosa és testőre is kíséretébe tartozzon.

Minden szempár azonnal Trofimoszra meredt. Eddig a pillanatig senki nem tekintett Arisztarkhoszra testőrként.

- Csatlakoznál hozzánk kérlek Julius amint a mi Istenünkhöz szólunk? - kérdezte Pál és letérdelt. Julius hátrahőkölt Pál szavaira, s még jobban elcsodálkozott, amikor meglátta, hogy körülötte mindannyian letérdelnek. Ő nem tett így, azonban kíváncsian figyelte mi történik. Nagyon jelentős pillanat volt ez. Az elkövetkező napok során Pál szoros barátságot alakított Juliusszal. Tulajdonképpen elközele az a pillanat a második hajón, amikor Pál és nem pedig Julius fog rendelkezéseket hozni. Az ima elhangzása után Arisztarkhosz Julius felé fordult:

- Tulajdonképpen mi a te feladatköröd?

- Egy augusztiniánus cohors vagyok, - tulajdonképpen császári fogolykísérő. Majd' egy tucatnyi katona felett gyakorolok hatalmat. Gyilkosokat bíznak rám. Az én feladatom az, hogy ezután megfelelő hajót találjak arra, hogy biztonságban elszállítsam ezen személyeket Rómába. A legtöbben nem sokkal Rómába érkezésük után halál fiai lesznek. - Julius a hajó felé fordult. - Part menti utunk lesz. E hajó adramitteni, mely keleti irányban van Asszosztól. Amikor e gálya eléri úti célját keresnünk kell egy másik lélekvesztőt, amely majd Rómáig visz bennünket. Ha számításaim nem csalnak és nem jön közbe semmilyen váratlan esemény, akkor Októberben megérkezünk a birodalmi városba.

- Ez nagyon közel áll az attéziai szelek beindulásához, uram, - jelentette ki Pál és hangja egy árnyalatnyi nyugtalanságról árulkodott.

- Elkerüljük azokat a szeleket, - válaszolt Julius. - Elérkezett indulásunk pillanata. Amennyiben akarjátok ti mindannyian feljöhettek egy percre a fedélzetre búcsút venni Páltól.

Az egész társaság felhágott a hajópallón. Ekkor a legmelegebb ölelések és könnyhullatás közepette elbúcsúztak egymástól, a testvérek partra szálltak, mire a hajó vitorláiba gyenge nyugati szél kapaszkodott. Amint eltávolodott a parttól, néhány utolsó buzdító szó hagyta el az ottmaradók ajkát.

Egy perccel később a hajó északkeleti irányba fordult következő állomása Szidón felé tartott, mely körülbelül hatvanhét mérföldre feküdt.

Ami Szidónban történt teljesen megpecsételte Julius Pál iránt érzett csodálatát.

HUSZONKILENCEDIK FEJEZET

Körülbelül száz vagy annál is több hívő várakozott Szidón partjainál, hogy üdvözölhessék Pált. Énekük hangját messze eljuttatta a kora őszi szellő. Számosan közülük pálma ágakkal integettek, a hagyományos zsidó üdvözlési módot használva azoknak, akik nagyra tisztelték.

A gálya veszteglése Szidónban rövid ideig tartott. Amikor Arisztarkhosz újra felszállt a fedélzetre, immáron csatlakozott Márk és Timóteus elitnek minősülő csoportjához, hiszen annyi élelmiszert tartalmazó zsákot cipelt amennyit alig bírt maga után vonszolni.

A hajó tovább folytatta útját a part mentén és megközelítette Tárzus hegységét. Pál a távolba tekintett és felidézte magában szeretett szülőföldje, Cillicia tájait, hisz annak hegyormait tudtán kívül életében utoljára láthatta.

Az elkövetkező tizenöt nap során a hajó egyetlen megállót sem ejtett. Amikor elhagyta Attália öblét, Pál le sem vette szemét a partról. Amikor Lukács megértette, hogy ez volt az a hely ahol Pál először szállt hajóra Galácia felé, azonnal bombázni kezdte Pált különböző kérdéseivel megérkezéséről az attáliai kikötőbe.

A hajó következő kikötője Mirában volt.

- Még nem jött el a télvíz ideje, mégis a vizek nagyon sekélynek tűnnek, - jelentette ki Julius.

Egy perccel később mégis jó híreket kapott. Egy egyiptomi gabonaszállító hajó kötött ki nemrég, mely éppen Rómába vitte áruját.

Amint Julius felpakolta embereit a gálya fedélzetére úgy a kapitány mint a tulajdonos utat engedett akarátának teljesülésére. Julius döntött minden kérdésben mely az utazás sorsával állt kapcsolatban.

Mire Pál, Lukács, Arisztarkhosz és a gyilkosok a fedélzetre kerültek, mindösszesen kétszázhetvennyolc lélek tömörült a gályán. Bár Pál hallott már olyan hajók létezéséről is melyek akár ezer főt is elbírtak, eddig még sohasem volt olyan gályán, mely teherként gabonát szállított és amellet kétszázhetvennyolc embert is elbírt!

A foglyokat biztonságosan rögzítették egy adott helyre, a hajó gyomrában. Pál és két társa engedéllyel tartózkodhatott fedélközben.

Julius Pál oldalára lépett.

- Elhajózunk Rodosz mellett és Görögország déli csücskénél. Körülbelül tíz, vagy tizenöt nap múlva meg kell érkeznünk Itália brundisiumi kikötőjébe. Onnan felhajózunk Itália nyugati partja mentén. Rómának két kikötője van: Ostia és Port Augusti. Egy kormányos majd kiválasztja, hogy alkalmasint melyik város partjaihoz kormányozza a hajót.

Szeptember tizenhatodika volt, amikor a gálya elhagyta Mira kikötőjét, a szelek nem voltak kedvezőek, ezért a hajó nagyon nehezen mozdult tovább.

A gálya továbbhaladt nyugati irányba felölelve a kisázsiai partvidéket, mígnem megérkezett Onidoszig. (Innen már csak néhány mérföld választott el az Égei tenger torkától, melynek egyik oldalán Efézus állt, a másikon pedig Korinthus.)

- Onidoszból elhajózunk Kréta déli partvidéke mentén, majd kiérünk a nyílt vízre s ott meglátjuk Szicília legdélebbi pontját, - magyarázta a kapitány.

Amikor a hajó elhagyta Onidosz partjait és a fodrozódó vizek felé haladt, azonnal heves ellenszéllel találta szembe magát. Ezek segítségével a hajó északi irányba sodródott egy városig, melynek neve Knidosz volt, és igen közel esett Efézushoz. Ekkor a szelek mindinkább erősödni kezdtek, aminek folytán a gályát Kréta déli része felé sodorták.

Bármely hajó perce immár meg volt számlálva mely át akarta szelni a Földközi tengert.

Körülbelül félúton Kréta szigetének déli csücske felé, egy Jókikötő helyhez érkeztek.

- Itt képtelenek leszünk áttelelni, ez a kikötő nem alkalmas a telelésre, - jelentette ki a kapitány, -egy erős szél a partra vet bennünket.

- Egyetértek, - szólt Julius, - amennyiben itt maradnánk, az egész telet a hajó fedélzetén kellene töltenünk, melytől minden bizonnyal mindannyian megbolondulnánk. A foglyokat sem tehetem ki ekkora kínzásnak. Egyetlen dolgot tehetünk: elhajózunk Kréta nyugati partjához, ahol van egy nagyon jó kis kikötő, név szerint Főnix. Csak negyven mérföldet kell megtennünk addig. Ott már áttelelhetünk.

Oly egyszerűnek és biztonságosnak hatott amit elmondott, kivéve Pál számára.

- Itt kell áttelelnünk, a Jókikötőben, kis csónakok segítségével mindenki biztonságosan partot ér. Nem szabad továbbhajózni e helynél!

- Miért? - kérdezte a meglepett Julius. Csodálkozásához Lukács és Arisztarkhosz is társult. Sem ők, sem senki más nem látta még ennyire feszültnek Pált.

Pál felemelte fejét, tekintetét előreszegezte, mintha az előtte álló napok történéseit követné figyelemmel. Hangja komor volt, arca holtsápadt.

- Érzem az attéziai szeleket. Már megindultak, már itt vannak közelünkben. Soha, soha nem szabad hajózni ha az attéziai szelek fújnak.

- De hiszen még van pár napunk míg eljön idejük. - szólt a kapitány.

- Itt lesznek már holnap és amikor megérkeznek, pusztulás jár majd nyomukban. Soha ne hajózzatok az attéziai szelek alatt.

- Csak negyven mérföldről van szó, - dühödött fel a hajó tulajdonosa, akit nagyon sértett, hogy egy fogoly felülbírálja döntésüket.

Pál lemondóan jegyezte meg:

- 'Úgy látom, hogy a hajózás nemcsak a rakományra és a hajóra, hanem az életünkre is veszélyessé kezd válni.' (Ap. Csel. 27,10)

Julius hozta meg a végső döntést. Ez volt az utolsó Pálnak ellentmondó határozata. A hajó megindult a sekély vizű öbölből és iránya Kréta nyugati csücskét célozta meg. Azonban nem lesz negyven mérföldnyi utazás a következő kikötőig. Sőt, még a tél beállta előtt sem érték el azt a pontot! Elközeleg a következő év tavasza is mire azon hajó utasai elérték bármely másik kikötő sekély vizét!

EPILOGUS

Hát íme, kedves olvasóm eljött az a perc amikor el kell válnunk egymástól.

Kérlek emlékezz arra, hogy a történet, melyet felvázoltam számodra nagyon sok esztendővel ezelőtt történt. Ma amint papirosra vettem sorait, nagyon idős vagyok. Számos év telt el azóta, hogy Pál Rómába látogatott.

Most, amikor befejezem e történet sorait, már mindannyian halottak. A tizenkettő közül tizenegyen erőszakos halállal haltak meg. A kilenc fiatalember közül, akiket Pál Efézusban tanított csak egyetlenegy maradt az élők sorában. Gájusz az, aki velünk van.

János Márk az egyiptomi Alexandriában találkozott a halállal, amikor elutasította Urának megtagadását s ennek következtében vadlovak által tépetett szét.

Talán olvastad Lukács visszaemlékezését Pál utazásáról. Minden bizonnyal észrevetted, hogy nagyon hirtelen véget ér, és ennek természetesen oka van. Kezében volt még tollszára, amikor római katonák törtek rá búvóhelyén és börtönbe hurcolták, ahol ő is, mint a többiek, meghalt.

Nemrégem elveszítettem legdrágább és szívemnek legkedvesebb barátomat és szerelmemet, Akvilát. Miután Néro megőrült, elmenekültünk Rómából és visszatértünk Efézusba, azonban még itt is üldöztek bennünket, és férjemet megtalálva megölték őt.

Csak ketten maradtak azok közül, akik még tanúi azon napok történéseinek: János, akit Patmosz szigetére száműztek, és Gájusz, aki megszabadult újra és újra a biztosnak vélt halálból.

Jelen percekben Gájusz biztonságban van és még mindig bujdos. Arra kértem őt, hogy folytassa a történetet utánam. Azt válaszolta levelemre, hogy nagy öröme szolgálni ezt tenni... megtiszteltetés számára, hogy megemlékezhet mindarról, ami Pál Rómába érkezése után történt. Gájusz majd elmeséli számodra Néro szörnyű cselekedeteit, arról amint megpróbálta elpusztítani a római keresztyénséget. Arról is mesélni fog hogyan pusztult el Jeruzsálem.

A derbői Gájusz sokkal közelebről ismeri e történetet, mint bárki az élők közül. Abban reménykedem, hogy még életben maradok addig, amíg elolvashatom Gájusz megemlékezését.

Az előrehaladott korunk miatt, mindannyian, akik szereplői lehettünk e színdarabnak hamarosan elhagyjuk a színpadot, János immár ős öreg, Gájusz sem maradt meg örök fiatalnak. Én immár átadom Gájusz kezébe e hihetetlen történet végső fejezetének megírását.

Arra kértem Gájuszt onnan folytassa, ahol én abba hagytam... amikor Pál Málta szigetének közelében újra hajótörést fog szenvedni.

Én, Priszilla ezen szavakkal zárom könyvem: legyetek mindannyian oly elhivatott követői Istennek, mint amilyenek ezen bátor férfiak voltak.

GÁJUSZ NAPLÓJA

Gájusz elmeséli majd Pál Rómában töltött idejét, a hét levél történetét, melyek ottani tartózkodása alatt születtek meg, halálát Néro kezei által. Leírja a tizenkettő halálát is... mint ahogyan Lukácsét, Akviláét, Epafrászt és azon fiatalembereket, akiket Pál tanított Efézusban.

Minden bizonnyal ennek tudatában nem fogod figyelmen kívül hagyni a történet zárszavát, melyet a Gájusz Naplója jelent.